

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 24-25 листопада 2021 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління

ОБЛКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 24-25 листопада 2021 р.

УДК 336:001.895

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 137 від 28.01.2021 р).

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 3 від 22.11.2021 р.).

Редакційна колегія:

О. Є. Новіков – д-р екон. наук, професор;
О. М. Усикова – д-р екон. наук, професор;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, професор;
Т. І. Лункіна – д-р екон. наук, доцент;
Л. А. Козаченко – канд. екон. наук, доцент;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент;
І. В. Барішевська – канд. екон. наук, доцент;
О. І. Мельник – канд. екон. наук, доцент;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент;
Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент;
О. А. Боднар – канд. екон. наук.

Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 24-25 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. 119 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей на V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку», на якій обговорювались питання модернізації складових фінансової системи України: закономірностей та ризиків; реформування системи інформаційно-облікового забезпечення трансформації фінансової системи України; закордонної практики формування фінансової та соціальної інфраструктури; інноваційного розвитку суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України; застосування математичних методів та інформаційних технологій у забезпеченні розвитку фінансової системи України.

Відповідальність за достовірність наведених у статтях даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 336:001.895

© Миколаївський національний аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РИЗИКИ»

Блінкова К. Є. Основні складові аналізу економічної безпеки держави.....	7
Богач В. О. Складові механізми обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання.....	9
Бондаренко К. Р. Біткоїн як нова платіжна система.....	11
Бурякова В. А. Павлюк І. М. Тенденції розвитку банківської системи України.....	13
Вальтер А.А. Економічна безпека як складова національної безпеки.....	15
Вільховатська А.І. Осучаснення фінансового ринку за допомогою диджиталізації.....	17
Ворона О. Р. Національні особливості продовольчої безпеки України....	19
Гринько В. Р. Цифрова трансформація грошового ринку.....	22
Гурінович Є. М. Регламентация продовольчої безпеки в ЄС.....	24
Жмирова О. О. Державне регулювання продовольчої безпеки України.....	26
Крамарчук А. В. Вплив іноземного інвестування на економічний розвиток.....	27
Лісова А. А. Сутність фінансової безпеки держави.....	31
Маципура В. В. Інтелектуальний капітал держави.....	33
Мельник О. І. Ніколаєнко В. В. Особливості формування звітності в органах МВС.....	35
Михайленко В. В. Особливості інфляційних процесів в Україні.....	37
Нестерчук І. В. Особливості розвитку банківської системи України під час пандемії COVID-19.....	40
Партола А. С. Особливості діяльності мікрофінансових організацій.....	42
Семенюк А. І. Перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні.....	44
Сизоненко Ю. С. Вплив міжбюджетних трансфертів на дохідну частину місцевих бюджетів.....	47
Сліпченко А. В. Тенденції розвитку продовольчої безпеки країни в умовах економічної кризи.....	49
Снідко Є. А. Проблеми та ризики банків від споживчого кредитування України.....	52
Товстенко М. Ю. Економічна сутність та значення кредитоспроможності підприємств.....	55
Федик О. І. Боргова безпека України: аналіз сучасного стану.....	57

Цибулькіна А. С. Перспективи розвитку страхування життя в Україні	59
Чеботарьов Є. В. Використання можливостей фінансових технологій у фінансуванні інновацій.....	61
Шкляр М. С. Реформування агропромислового сектору України в контексті забезпечення національної продовольчої безпеки.....	63
Ясельська В. В. Продовольча безпека в системі глобальних проблем людства.....	65

СЕКЦІЯ «РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Богач В. О. Антикризовий менеджмент: розвиток в Україні	67
Боднар О. А. Казновська І. Д. Позабюджетні джерела фінансування проєктів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ).....	69
Бурякова В. А. Тенденції змін валютного курсу гривні в Україні.....	72
Вента Н. С. Звіт про управління – сутність та структура.....	74
Голубова І. Є. Особливості бухгалтерського обліку природного газу на газотранспортних підприємствах України.....	76
Каземирчик К. С. Іпотечне кредитування в Україні.....	78
Козаченко Л. А. Берзлапіна Н. С. Організація обліку заробітної плати та її вплив на трудові відносини з урахуванням обмеженості ресурсів підприємств	80
Кузьмінська А. С. Проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств.....	83
Одіяк О. В. Територіальна громада в умовах адміністративно територіальної реформи.....	86

СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Бурковська А. В. Цибулькіна А. С. Перспективи використання криптовалюти в Україні.....	88
Лісова А. А. Сутність та механізм здійснення міжнародних розрахунків.....	90
Романенко А. А. Глобальні світові виклики: вплив на суспільство.....	92
Чорна С. С. Інновації у банківській сфері України.....	94

СЕКЦІЯ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Герасименко Д. Є. Лізинг як особлива форма інвестицій.....	96
---	----

Дідюк А. В. Екологічна освіта: особливості розвитку.....	99
Недбайло І. Перспективи розвитку системи електронних грошей в Україні.....	101
Романенко А. А. Бізнес-ідеї та новітні технології у галузі економіки.....	103
Семенюк А. І. Кредитування суб'єктів господарювання в Україні під час пандемії.....	105
Сидорова С. Р. Особливості розвитку аграрного сектора в сільській місцевості в Україні.....	107
Стіба Т. Ю. Теоретико-методичні аспекти внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності.....	109

**СЕКЦІЯ «ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»**

Баришевська І. В. Бабенко А. В. Розвиток банківських екосистем за умов цифрової економіки.....	111
Кассабян І. Сутність та порядок проведення фінансового аудиту в сучасних умовах.....	113
Леденчук М. Д. Доцільність діджиталізації економіки України.....	115
Степанова В. М. Товстенко М. Ю. Адаптація підприємств до цифрового середовища.....	117

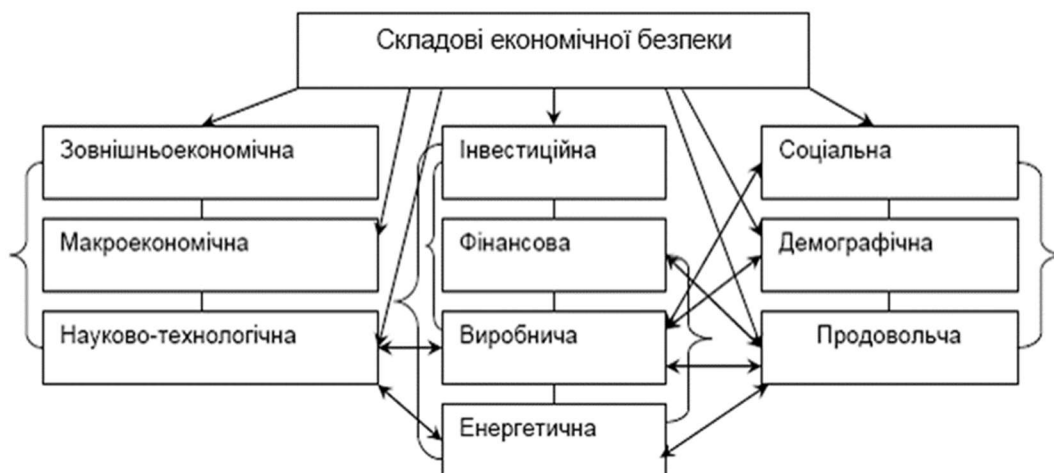
СЕКЦІЯ «МОДЕРНІЗАЦІЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА РИЗИКИ

Блінкова К. Є.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Одеська національна академія харчових технологій, м.Одеса, Україна*

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Створення умов економічної безпеки - найважливіший пріоритет будь-якої країни. Поняття економічної безпеки має альтернативним поняття економічних загроз, до яких відноситься економічна злочинність, що виникає в умовах можливості конкурувати з легальною економікою та відображає недоліки її стану. За оцінками експертів частка незаконної економічної діяльності на Заході складає від 5-6 відсотків у Канаді, Франції і Норвегії, до 8-17 відсотків у Швеції і США, у Росії ця цифра складає близько 25 відсотків, в Україні, за різними оцінками - від 35 до 55 відсотків. Досвід боротьби з економічною злочинністю свідчить, що лише кримінально-правові заходи є в сучасних умовах недостатніми [1].

Економічною безпекою вважається це здатність і можливість для економіки країни розвиватися в умовах конфліктів, невизначеності, ризиків стосовно умов існуючої дійсності. С точки зору класифікації на зовнішні та внутрішні фактори, необхідний рівень економічної безпеки України можуть забезпечити тільки внутрішні системні фактори, що формують її цілісність і адаптивність до змін.

Рис. 1. Складові системи економічної безпеки та їхній взаємозв'язок

Відповідно до, категорії показника економічна безпека відноситься такий стан національної економіки, який дає можливість зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатен задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави. Зважаючи на це, складовими системи економічної

безпеки є: макроекономічна, зовнішньоекономічна, інвестиційна, фінансова, науково-тех

нологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека (рис. 1.) [1].

Однією із засадничих складових економічної безпеки України є продовольча безпека. Сьогодні в Україні найактуальнішою стає вимога підвищення рівня продовольчої безпеки, оскільки, переживши підрив такої безпеки ще в 90 - ті рр. XX ст., країна не вийшла з віражу продовольчої небезпеки дотепер. Навпаки, ситуацію можна вважати такою, що погіршилась як за кількісними, так і за якісними ознаками. Якщо першопричиною втрати продовольчої безпеки понад 20 років тому була неспроможність власного сільськогосподарського виробництва забезпечити населення продуктами харчування та нестача державних коштів для закупівлі продовольства в необхідній кількості, то наразі ситуація стала ще скрутнішою через суттєве погіршення якості продовольства, спровоковане здебільшого глобалізаційним натиском.

Найважливішою метою будь-якої економічної політики, в тому числі державної політики модернізації є забезпечення економічної безпеки країни. Визначено та проаналізовано основні складові економічної безпеки держави в сучасних умовах: фінансова, зовнішньоекономічна, макроекономічна, інвестиційно-інноваційна, інформаційна, науково-технологічна, енергетична, соціальна, демографічна, продовольча, виробнича та екологічна безпеки [2].

Фінансова складова включає комплекс заходів по захисту економічних інтересів держави на макрорівні, фінансової діяльності господарчих суб'єктів на мікрорівні.

Зовнішньоекономічна складова обумовлює створення умов для оптимального вrostання національної економіки в міжнародний поділ праці. Макроекономічна складова передбачає досягнення збалансованості макроекономічних відтворювальних пропозицій. Інвестиційно-інноваційна складова визначає можливість держави отримувати, розміщувати та використовувати вітчизняні та іноземні кредити й інвестиції.

Інформаційна складова являє собою умови і правила користування інформацією, що забезпечують загальну і економічну безпеку держави. Науково-технологічна складова обумовлює стан науково-технічного потенціалу країни. Енергетична складова передбачає забезпечення стабільності фізичних поставок енергоносіїв для внутрішнього споживання [2].

Соціальна складова передбачає формування умов, що забезпечують прогресивний розвиток особистості, суспільства і держави. Демографічна складова проявляється в стабілізації чисельності населення України й формуванні передумов до подальшого демографічного росту.

Продовольча складова передбачає забезпеченість економіки країни продовольством у розмірах, необхідних для ефективного функціонування

національного господарства. Виробнича складова забезпечує ефективне використання наявних виробничих потужностей у країні.

Екологічна безпека спрямована на запобігання або своєчасне вирішення протиріччя між суспільством і середовищем існування [4].

Всі складові економічної безпеки тісно взаємопов'язані й переплетені. Параметри кожної зі складових повинні забезпечити її збалансованість, а їхній рівень має бути достатнім для забезпечення належної стійкості системи до дії внутрішніх і зовнішніх загроз в поточному та довгостроковому періодах. Надійна економічна безпека держави можлива лише за комплексного і системного підходу до її організації.

Список використаних джерел:

1. Козаченко А.В., Ляшенко А.Н., Згадова Н.С. Економічна безпека підприємства: суть і механізм забезпечення : монографія. Київ : Лібра, 2003.с.280.
2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. 2013. - [URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text)
3. Чорна А. М. Загрози ресурсному забезпеченню економічної безпеки підприємства. Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіонів України : Всеукр. наук.-практ. Інтернет - конференції,16-26 листоп. 2009 р. Дніпропетровськ: ДДФА, 2009. Т. II. С. 167-168.
4. Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки*. 2016. № 2(53). С. 159 – 166.

Науковий керівник: **Згадова Н.С.**, канд.екон.наук., доцент
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна

Богач В. О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний
університет, м. Миколаїв, Україна

СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Приступаючи до розгляду питання механізму обліково-аналітичного забезпечення, в першу чергу варто визначити дефініцію поняття обліково-аналітичного забезпечення. Так, звертаючись до думки Юзви Р. П., виходить, що таким є сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних у обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно з визначеними цілями, а також нормативно-правовим, методичним, організаційним, програмним, математичним, технічним та ергономічним забезпеченнями [1].

Досліджуючи питання механізму обліково-аналітичного забезпечення, варто в першу чергу наголосити на його важливості. Так, саме даний механізм є

складовою економічної безпеки суб'єкта господарювання. Виходячи із цього постає необхідність в тому, щоб розібрати його на складові. Так, компонентами механізму є: інформаційний, методичний, правовий та технологічний. Розглянемо коротко кожен із них.

Правовий компонент, на нашу думку, є найбільш важливим, адже саме норми закону створюють, регулюють та завершують ту чи іншу дію чи взаємовідносини, які відбуваються на підприємстві або які виникають в процесі здійснення підприємством господарської діяльності. Більше того, говорячи про економічну безпеку, саме правовий компонент її забезпечує. Саме правовий компонент і створює механізм обліково-аналітичного забезпечення. Саме право є похідним елементом у будь-якій дії, адже перш ніж її зробити ми аналізуємо чи дозволено або чи не заборонено її вчиняти законом. Сам же правовий компонент також поділяється на складові норми чинного законодавства, постанови Кабінету Міністрів та Статут підприємства.

Щодо наступної складової, то такою є інформаційна. Під нею розуміється збирання, обробка та накопичення певного роду інформації про внутрішні та зовнішні чинники. Мета даної складової – оцінка ринку на предмет власної безпеки підприємства, оцінка можливих партнерів та конкурентів, тощо.

Розглядаючи технологічну складову, варто звернутися до праці Гнилицької Л.В., яка під такою розуміє набір технологій (процедур), якими володіють аналітики з фінансово-економічної безпеки для отримання, оброблення та надання необхідної інформації безпосереднім користувачам. Це передбачає впровадження на підприємствах автоматизованих інформаційних систем, застосування яких спонукає до використання різноманітного програмного забезпечення, сучасних засобів обчислювальної техніки та зв'язку [2].

Проте, на нашу думку, варто погодитися з тим, що чим більший рівень автоматизованості інформаційних систем на підприємстві, тим більше і гостріше постає питання посилення ризику зниження безпеки. Відтак, впроваджуючи на підприємстві автоматизовані інформаційні технології управління економічною безпекою, необхідно забезпечити відповідні системи їх захисту [3].

Щодо методичної складової, то така в свою чергу передбачає можливість вибору одного із методів або ж варіантів обліку за окремими об'єктами. Варто сказати, що дана складова має доволі чіткий зв'язок із правовим компонентом, адже самі методи розробляються та встановлюються правом.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене чітко бачимо необхідність існування усіх чотирьох компонентів: правовий, інформаційний, методичний та технологічний. Вважаємо за необхідне також наголосити і на тому, що усі компоненти є взаємопов'язаними, а їх наявність забезпечує функціонування системи економічної безпеки підприємств.

Список використаних джерел:

1. Юзва Р.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємств спиртової промисловості: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Юзва Р.П. Терноп. нац. екон. ун-т. Т., 2018. 20 с.

2. Гнилицька Л.В. Механізм обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання. URL: [https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mxwHjFTnBpYJ:https://core.ac.uk/download/pdf/197233692.pdf+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua\(дата звернення: 25.11.2021\)](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mxwHjFTnBpYJ:https://core.ac.uk/download/pdf/197233692.pdf+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua(дата звернення: 25.11.2021))

3. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К. : Эльга, Ника-Центр, 2019. 784 с.

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Бондаренко К. Р.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

БІТКОЇН ЯК НОВА ПЛАТІЖНА СИСТЕМА

В останні десятиліття світ активно залучається до процесу інформатизації економіки, в якому гостро стоїть питання взаємного врегулювання між державами шляхом впровадження інноваційної платіжної мережі та нових платіжних засобів.

Набирає популярності концепція криптовалюти - віртуальної валюти, для створення та захисту якої використовуються криптографічні методи. Ось чому сьогодні біткоїн – одна з провідних технологій та майбутнє світової валютної системи, за допомогою якої можна здійснювати більшість міжнародних платежів і яка може виступати як основна резервна валюта.

З точки зору виникнення біткоїна, доцільно підкреслити, що це прототип електронної готівки, який був створений, а точніше опублікований як файл з описом протоколу і принципом роботи даної платіжної системи у 2008 році [1]. Авторство належить Сатоші Накамото, проте досі невідомо хто це – одна людина чи об'єднання декількох осіб під одним псевдонімом [1].

Біткоїн як віртуальну валюту можна вільно передавати між користувачами в мережі. Відмінність віртуальних валют від електронних полягає в їх децентралізації, тобто немає центру, який виробляє транзакції або сервери, що зберігають інформацію про стан гаманців користувачів та їх фінансові операції. Однак така віртуальна валюта має як переваги, так і недоліки.

Біткоїн має такі основні переваги:

- децентралізація (ніхто не контролює і не перевіряє);
- універсальність (можливість здійснювати платежі, обмінювати її на іншу криптовалюту або заощаджувати);
- анонімність (публічні адреси доступні в блокчейні, але дізнатися хто за ними стоїть - неможливо);
- безпека (криптопротокол гарантує, що гроші надійдуть одержувачу і одночасно підуть від платника);
- тенденція позитивного зростання вартості біткоїнів;
- відсутність комісії.

До недоліків біткоїна можна віднести: мінливість цін; хакерське втручання; неможливість повернути перекази; анонімність переказу коштів перешкоджає державі контролювати рух валюти, що дає можливість безперешкодно виводити кошти з країни.

Рис. 1. Динаміка цін біткоїна

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2]

Динаміка валютного курсу нестабільна і визначається коливаннями попиту та пропозиції. При аналізі динаміки ціни біткоїнів вона дійсно сильно коливається і це можна побачити на рис. 1. Приблизні дані по роках: 2009 р. – 0,003 дол. США, 2010 р. – 0,5 дол. США, 2011 р. та 2012 р. – 10 дол. США, різке зростання в 2013 р. – до 600 дол. США, у 2014 р. – ціна впала до 310 дол. США, 2015 р. – 360 дол. США, знову зростання в 2016 р. – до 1000 дол. США, а у 2017 р. – до 19000 дол. США, в 2018р. – ціна впала до 3552 дол. США, а з 2019 р. – знову зростання до 13000 дол. США, 2020 р. – до 28700 дол. США.

Національний банк України вважає біткоїн грошовою заміною, яка не дає впевненості у справжній вартості та не може бути використана фізичними та юридичними особами в Україні як платіжний засіб.

Верховна Рада ухвалила законопроект, який дасть змогу легалізувати ринок криптовалют в Україні [3]. Закон визначає поняття "віртуальний актив" як "нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі" [3]. Проте, легалізувати

криптобізнес Україна взялася не з власної ініціативи, а під тиском Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) [3].

Таким чином, особливостями використання біткоїнів є забезпечення конфіденційності користувачів та анонімності переказів, прискорення обороту капіталу, зменшення значних операційних витрат, пов'язаних із обігом паперових грошей, вдосконалення системи грошових переказів, мінімізація впливу інфляції та спрощення платіжної системи. І хоча більшість країн світу не визнають біткоїни повноцінним платіжним засобом, не можна заперечити, що Україна може отримати переваги на державному рівні з моменту впровадження цієї системи оплати.

Список використаних джерел:

1. Если АНБ вычислило Сатоси Накамото, то как? URL: <https://geektimes.ru/post/292457/> (дата звернення: 17.10.2021).
2. Біткоїн URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 17.10.2021).
3. Криптовалюта під контролем: чи вийдуть біткоїни в Україні з тіні? URL : <https://www.dw.com/uk/kryptovaliuta-pid-kontrolem-chy-vyidut-bitkoiny-v-ukraini-z-tini/> (дата звернення: 17.10.2021).

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

**Бурякова В. А.,
Павлюк І.В.,**
здобувачі вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система є основною ланкою фінансової системи держави. Вона складається із двох рівнів: перший в Україні представлений Національним банком України, другий – банківськими установами. Сутність банківської системи полягає в системі взаємозв'язків на ринку банківських послуг, які дозволяють обслуговувати грошовий обіг і тим самим підтримувати функціонування економіки держави.

Варто зазначити, що участь держави в діяльності банків теж відіграє вагому роль для ефективного та стабільного розвитку вітчизняної банківської системи. Однак, зауважимо, що при цьому участь держави повинна бути не надмірною, тобто держава має лише допомагати, сприяти розвитку банківської діяльності в Україні, а не перешкоджати своїми діями, приймаючи недоцільні нормативно-законодавчі акти. Регулюючи банківську систему, держава має керуватися такими принципами: добровільності; ринковості; невтручання та конкурентності. Тому тільки комплексне виконання запропонованих напрямів дозволить підняти ефективність діяльності вітчизняних банків до рівня

світових. А це, своєю чергою, сприятиме підвищенню економічного розвитку країни в цілому [1].

Важливим для комплексного аналізу банківської системи виступає кредитний портфель. Адже, незважаючи на кризові явища в економічній системі, кредитні операції залишаються одними з головних видів активних операцій банків.

Банківський сектор у II кварталі 2021 р. значно прискорив зростання кредитування, зокрема в корпоративному, іпотечному та споживчому сегментах. Позитивна динаміка залучень коштів клієнтів збереглася. Приріст таких коштів було забезпечено коштами на вимогу, при цьому їх частка в залученнях продовжила зростати. Зростання чистих гривневих кредитних портфелів у корпоративному сегменті значно прискорилося – до 14,9% у II кварталі проти 5,3% у попередньому кварталі. В річному обчисленні приріст сягнув восьмирічного максимуму – майже 30 відсотків [2].

Щодо споживчих кредитів, то обсяги чистих гривневих кредитів фізичним особам зросли на 8,7% за квартал та на 23,8% у річному вимірі. Іпотечні кредити зберігають випереджальну динаміку порівняно зі споживчим кредитуванням: +16,0 % за квартал та +41,7 % у річному вимірі відповідно. Частка непрацюючих кредитів за квартал знизилася на 2,8 в. п. до 37,2 % через прискорення кредитування та списання непрацюючих активів [2].

Сучасна банківська система є масштабною та цілеспрямованою системою з великою кількістю різноманітних складових мікросистем. При цьому вона має ряд характерних ознак, зокрема:

1. Регламентована процедура щодо розгляду визначеного кола питань та прийняття рішень;
2. Невизначеність у реакції системи на вплив зовнішнього середовища;
3. Наявність великої кількості емітентів та учасників ринку банківських послуг, яким притаманні складні взаємозв'язки та динамічна поведінка [3].

Отже, на основі вищезазначеного, можемо зробити висновки, що з метою ефективного розвитку національної банківської системи необхідно: розробити якісне управління єдиним державним регулятором – НБУ; вдосконалити нормативно-правову базу та наблизити її до європейських стандартів; забезпечити фінансування банківських установ та підтримку з боку держави; покращити якість та конкурентоздатність банківських установ; залучити додатковий акціонерний капітал; покращити систему внутрішнього контролю у банках; розширити спектр банківських послуг та інші. Впровадження зазначених заходів є найважливішими напрямками розвитку банківської системи України в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України. URL: <http://www.bank.gov.ua/id=54598574> (дата звернення 10.11.2021).

2. Огляд банківського сектору України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 10.11.2021).

3. Показники функціонування банківської системи України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата звернення 10.11.2021).

Науковий керівник: **Сіренко Н. М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Вальтер А.А.
*здобувач вищої освіти факультету ММіЛ
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Миколаїв*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Регулювання фінансової захищеності України виконується за допомогою низки нормативно-правових актів аналіз діяльної нормативної бази дозволив відзначити належні значення нормативного регулювання фінансової захищеності в Україні.

Перший рівень регулювання створює провідної закон нашої держави – Конституція України [1]. Відповідно до ст. 17 Конституції України оборона суверенітету та територіальної єдності України, забезпечення її фінансової та інформаційної захищеності вважаються важливими функціями країни, справою всього Українського народу.

Другий ступінь регулювання сформований кодексами України, тобто кодифікованими збірниками нормативно-правових актів: Господарський, Цивільний, Кримінальний, Податковий, Адміністративний, Митний кодекси, та аналогічне.

Третій ступінь регулювання створює Закон України "Про ґрунти національної захищеності України", який вважається базовим щодо досліджуваного питання [2]. Зокрема, Законодавством визначено, що захищеність у фінансовій сфері вважається провідною елемента державної захищеності, а ще наказано на головні реальні та можливі ризики фінансової безпеки України на сучасному кордоні.

Четвертий ступінь регулювання сформований іншими законами щодо захищеності або за завданнями роботи суб'єктів забезпечення фінансової захищеності: «Про прокуратуру», «Про Службу захищеності України», «Про оборону від недбайливої конкуренції», «Про оборону фінансової конкуренції» і тощо.

П'ятий рівень регулювання сформований підзаконними нормативними документами, тобто нормативними актами, виданими з урахуванням закону,

відповідно до законодавства і спрямовані його виконання шляхом конкретизації законодавчих розпоряджень чи встановлення початкових норм [3].

Шостий рівень регулювання сформований локальними нормативними актами органів районного самоврядування, суб'єктів господарювання тощо [4].

Незважаючи на величезну чисельність публікацій, залишається велика кількість невирішених завдань у доктрині та практиці фінансової захищеності, яка вважається провідною елемента державної захищеності країни. Крім того, історію ускладнює відсутність системності порівняно понятійного апарату в цій сфері, а також обґрунтованих послуг з впровадження передових методів і моделей управління фінансовою захищеністю на всіх рівнях управління економікою. Наведене, а також динамічні зміни в сучасному політико-соціальному та фінансовому світовому середовищі зумовлюють подальші дослідження думки фінансової безпеки.

Оскільки захищеність країни у всіх його формах реалізується крізь державне фінансування, що відповідає, ґрунтом якого створено внутрішній валовий продукт, то чи не важливою її елемента вважається саме фінансова захищеність. Вона характеризується цим станом національної економіки, яка дозволяє оберігати стабільність до внутрішніх та зовнішнім загрозам, гарантує конкурентоспроможність держави, його свобода від доквілля та фінансове добробут населення.

Загалом можна триматися позиції, що забезпечення фінансової безпеки країни належить реалізуватися як елемент національної безпеки країни, що вимагає орієнтації на стратегічні спрямованості її розвитку. Внаслідок цього вченими акцентується роль коригувати всілякі плани у сфері фінансової безпеки відповідно до Стратегії національної безпеки України [4]. Зараз як раз загострюється дуже значне питання забезпечення фінансової захищеності України, що є одним із найголовніших державних і вимагає інтенсивного інтересу адептів імперативних структур, соціальних і політичних переміщень, науковців, широких кіл населенню. Забезпечення фінансової безпеки вважається гарантом державної незалежності України, умовою її стійкого становлення та піднесення добробуту громадян. Внаслідок цього досить принципово ретельне вивчення фінансового стану нашої країни та прийняття кардинальних висновків щодо його поліпшення.

Список використаних джерел:

1. Конституції України: Закон України №254к/96 ВР. (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України "Про ґрунти національної захищеності України" URL: <https://minagro.gov.ua/ua/npa/proekt-zakonu-ukraini-pro-zberezhenya-gruntiv-ta-okhoronui-ikh-rodyuchosti-1>.
3. Про основи національної безпеки України: Закон України № 964БІВ. (2003). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> .

4. Методична рекомендація щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердження наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 (2013)
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> .
5. Стратегія національної безпеки України
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n7> .

Науковий керівник: **Атамась Г.П.**, канд. екон. наук., доцент
*Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку,
м. Одеса*

Вільховатська А.І.
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ОСУЧАСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ

На сьогодні причиною фрагментації міжнародного фінансового ринку є поступове сповільнення прогресу фінансових регуляторів. Фрагментація зумовлена такими причинами: різниця у системах фінансових структур кожної країни, різні практики контролю та регулювання, інші режими оподаткування, значні відмінності у банківських системах.

У кембриджському словнику термін «фрагментація» тлумачиться як дія або процес розбиття чогось на дрібні частини [1]. Якщо використовувати цей термін з економічної точки зору то, фрагментація – процес розпаду фінансового ринку. Щоб зупинити цей процес, потрібно активно запроваджувати диджиталізацію економічної системи, яка допоможе розвиватися фінансовому ринку. Зародження цифрової економіки потребує гнучкий ринок праці, появу нових кваліфікацій, спеціалізацій, які матимуть високий рівень професіоналізму.

Багато науковців присвятили свої дослідження впровадженню диджиталізації в економіку. Тотальний локдаун та багато інших обмежень значно знизили рівень фінансового ринку, учений А. Романюк у своєму дослідженні зазначає: «диджиталізація-дієвий допоміжний інструмент розвитку бізнесу в умовах COVID-19» [2].

Одним із інструментів диджиталізації є впровадження електронної торгівлі. Пандемія COVID-19 внесла свої корективи в функціонування багатьох сфер економіки. Світ швидкими темпами почав опановувати всесвітню павутину – мережу Інтернет. В Україні за останні три роки усі лідируючі ринкові компанії частково стали маркетплейсами. Встановлено, що до 2022

року через маркетплейси приблизно 67% покупок будуть здійснені в онлайн режимі [3].

Під час фінансової кризи, підприємцю необхідно зосередитися на сильних сторонах свого бізнесу, не витрачати свої сили у різних напрямках. Також треба дотримуватися таких принципів: активно застосовувати у своїй діяльності соціальні мережі, використовувати рекламу, проводити опитування, підтримувати зв'язок з покупцями; визначитися з основними товарами, які мають попит; зосередити потужності компанії на оптимальних каналах збуту; створити надійний та дружній колектив, співпрацювати з іншими компаніями за допомогою сучасних технологій.

Актуальним для будь-якої країни є питання диверсифікації зовнішнього фінансування. Диверсифікація допомагає розширити ринок «зелених інвестицій», створити механізм контролю за окремими економічними регіонами, страхових секторів, сектору цінних паперів. Запровадження регуляторних технологій, наприклад «Reg Tech» - перспективний напрямок диджиталізації фінансового ринку. Reg Tech – це використання новітніх інформаційних технологій для дотримання нормативних вимог звітності та відповідальності. Така технологія дозволяє вирішувати нові регуляторні проблеми, вирішувати питання, які не відповідають вимогам, зменшувати витрати в умовах кризи, сприяє ефективнішому дотриманню нормативних актів [4].

Проаналізувавши головні аспекти, можна зробити висновок, що кінцевої точки розвитку фінансової системи не існує, треба налаштувати бізнес і диджиталізацію як одне ціле для того, щоб досягти успіху. Для ефективної роботи економічної системи потрібно забезпечувати повну зайнятість економічно активного населення, це призведе до зростання показників ВВП, стабілізації економіки, збільшення обсягів виробництва [5]. На сучасному етапі розвитку економіки потрібно підтримувати міжнародне співробітництво. Міжнародний досвід вказує на те, що компанії, які застосовували диджиталізацію під час пандемії, суттєво збільшили свої прибутки. Наприклад, зросли статки Microsoft Білла Гейтса на 11,9 млрд. дол. США, очільника інвестиційного фонду Berkshire Hathaway Уорен Баффет – на 6 млрд. дол. США, гендиректор Louis Vuitton Moet Hennessy Бернара Арно – на 12,8 млрд. дол. США [6]. Звичайно, попит на послуги та товари, залежить від їх призначення та актуальності для суспільства на даний момент часу. Можна стверджувати, що дуже скоро онлайн торгівля заповнить фінансову систему, тому вже зараз потрібно активно використовувати диджиталізацію як активний інструмент управління фінансовим ринком.

Список використаних джерел:

1. Cambridge Advanced Learner Dictionary. URL :<https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення 02.10.21).

2. Романюк А. Диджиталізація - дієвий інструмент антикризового розвитку бізнесу в умовах пандемії. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021. № 1. URL :http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2021/7.pdf (дата звернення 02.10.21).

3. Статистичні дані маркетплейсу EVO company щодо кількості онлайн-покупок. URL: <https://evo.company/> (дата звернення 02.10.21).

4. Sahay R., Eriksson U., The Promise of Fintech: Financial Inclusion in the Post COVID-19 Era. 2020. p. 32. URL:<https://content.centerforfinancialinclusion.org/wpcontent/uploads/sites/2/2020/10/PFFIEA.pdf> (дата звернення 02.10.21).

5. Лесік І. М., Вільховатська А. І., Лесік М. А. Вплив безробіття на соціально-економічний розвиток країни. Modern Economics. 2021. № 27(2021). С. 88-97. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-12). (дата звернення 02.10.21).

6. Всупереч коронавірусу: найбагатші люди за час пандемії covid-19 сумарно заробили 255 мільярдів доларів. Економічна правда. 2020. URL :<https://www.epravda.com.ua/news/2020/05/24/660895/> (дата звернення: 02.10.2021).

*Науковий керівник: Бурковська А.В., канд.екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Ворона О.Р.

*здобувач вищої освіти 4 курсу факультету ММіЛ
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Продовольча безпека є однією з найголовніших складових національної та економічної безпеки держави. Продовольча безпека України представляє собою здатність держави задовольняти потреби населення в харчуванні на рівні не нижче медичних обґрунтованих норм гарантована наявністю відповідних ресурсів, потенціалом внутрішнього виробництва, незалежно від внутрішніх і зовнішніх умов (погроз) спроможність забезпечити сприятливу демографічну динаміку, збереження генофонду нації, сталість розвитку, інтеграцію країни у світовий економічний простір, суверенітет і незалежність [1].

Державна політика щодо продовольчої незалежності спрямована на забезпечення населення у життєво важливих продуктах харчування переважно продукцією вітчизняного виробництва [2].

Продовольча безпека відтворює систему різних факторів, а саме кількісних та якісних показників наявності власних ресурсів, використання альтернативних джерел отримання ресурсів, рівень їх споживання та ін. З цього формується три сутнісні аспекти даного поняття:

1. Політичний – здатність держави підтримувати свій стабільний позитивний міжнародний імідж як конкурентної на аграрних зовнішніх ринках країни, давати можливість своїм громадянам споживати повноцінні продукти харчування відповідно до прийнятих міжнародних стандартів та норм.
2. Економічний – характеризує здатність держави до мобілізації внутрішніх ресурсів і агроекономічного потенціалу країни для організації виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення населення продовольством переважно за рахунок власного виробництва і тим самим гарантувати економічну самостійність, достатню незалежність від зовнішніх ринків.
3. Соціальний – зумовлює зайнятість населення в аграрному секторі економіки з відповідною продуктивністю праці, її оплатою, з передбаченням повного забезпечення інфраструктурними факторами функціонування сільських районів [3].

Забезпечення продовольчої безпеки значною мірою залежить від потенціалу агропродовольчого сектора, він забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни. Аграрний сектор формує її 17-18% валового внутрішнього продукту держави. Саме забезпечення продовольчої безпеки визначено у якості одного з основних напрямів державної політики з питань національної безпеки в економічній сфері [4]. Стратегією національної продовольчої безпеки України передбачено необхідність забезпечення послідовності у здійсненні земельної реформи, забезпеченні на практиці пріоритетного розвитку агропромислового комплексу як основи продовольчої безпеки держави [5]. Однак зазначені законодавчі акти не визначають чітких механізмів управління системою продовольчої безпеки і мають декларативний характер.

Система національної продовольчої безпеки характеризується певними принципами формування. Головними є принцип соціальності, він передбачає цільову спрямованість цієї системи та кожної її складової на задоволення харчових потреб людини. Наступним не менш важливим принципом є комплексність. Комплексність – одночасний вплив на всі складові системи. Системність, це принцип, який передбачає всебічний підхід до вирішення економічних, соціальних, екологічних та інших аспектів проблеми продовольчої безпеки. Стійкість системи, являє собою обов'язкове дотримання вищезазначених принципів соціальності, комплексності, системності та адекватності незалежно від зміни зовнішнього середовища [6].

Основними загрозами продовольчої безпеки являються будь-які негативні зміни факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, бо вони знижують рівень продовольчої безпеки [6]. Загрози які виникають мають великий вплив на національні особливості продовольчої безпеки. Виділяють такі загрози які можуть виникнути [2]: 1)недовершеність системи контролю якості; 2)зниження купівельної спроможності населення; 3)незбалансоване споживання населенням продуктів харчування;4)зростання цін на сільськогосподарську продукцію; 5)низький рівень споживання продуктів тваринного походження і

збитковість тваринництва; б) залежність від імпорту за окремими продуктами харчування.

Таким чином, продовольча безпека обов'язково включає не тільки споживчий аспект (з урахуванням фізіологічних норм), а й виробничий (за рахунок розвитку власного виробництва, а вже потім – необхідного імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства) [7].

Продовольча безпека має національний характер, і має такі властивості, як комплексність і перманентність. Залежно від особливостей національної продовольчої системи, періоду її розвитку, від того, яка складова продовольчої проблеми набиратиме на тому чи іншому етапі пріоритетного значення, завдання її забезпечення модифікуються разом із змінами внутрішніх і зовнішніх загроз [8]. Формування загальнодержавної та регіональної продовольчої безпеки є ключовим пріоритетом політики держави. Проблема продовольчої безпеки стає все більш гострішою та вагомішою, вона займає все більш авторитетне значення в структурі економічної безпеки. Ця проблема продовольчої безпеки має вирішуватися не лише на національному, а й на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Конституцією України, Законом України "Про основи національної безпеки України", Стаття URL: <https://ips.ligazakon.net/>
2. Постанова Верховної Ради України Про прийняття за основу проекту Закону України про продовольчу безпеку України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3498-vi>
3. Кваша С.М. Зовнішньоекономічна діяльність АПК України: стан, стратегія і тактика розвитку Кваша. К.: ЗАТ. 2000. 252 с.
4. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. Житомир: Полісся, 2004. 348 с.
5. Кліменко О.В. Напрями забезпечення продовольчої безпеки України // URL: www.economy.in.ua
6. Волченко Н. В. Продовольча безпека: теоретичні аспекти та реалії сьогодення. Монографія. Система національного менеджменту в контексті інтеграційного виміру. Суми 2014
7. Щекович О.С. Формування пріоритетів та розвиток аграрної політики України. Київ: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. 278 с
8. Гойчук О.І. Продовольча безпека: структура, рівні та критерії забезпечення. *Загальні проблеми економіки*. 2003. № 12. С. 12-18.

*Науковий керівник: **Работін Ю.А.**, канд. екон. наук, доцент,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

Гринько В.Р.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОШОВОГО РИНКУ

Гроші є змістовним атрибутом економічної системи ринкового типу. Згідно з постулатами економічної теорії для визначення економічного змісту категорії «гроші» використовується функціональний підхід, інтерпретуючи його через призму наступних функцій: міра вартості, масштаб цін, засоби обігу, засоби платежу, засоби накопичення та виконання функції світових грошей. Більш як 2500 років поспіль (з моменту появи золотих монет в Туреччині) гроші мають безперечно вирішальне значення для економічного і соціального розвитку людства [1].

Гроші зазнали глибокої трансформації, а саме: золоті монети, паперові гроші забезпечені золотом, паперові гроші, які забезпечуються виключно довірою до держави та її установ. У ХХ столітті, а саме з початком революції в галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку ринку платіжних карток, гроші почали паралельно функціонувати в готівковій та безготівковій формі [2]. Далі з'являються електронні гроші, які, з одного боку, не збільшують масу грошей в обігу, не заперечують монопольне право центральним банком випускати гроші, а лише збільшувати швидкість їх обігу в економіці. При цьому, на даному етапі розвитку економічних відносин вже фіатні гроші самі стають забезпеченням як грошей у безготівковій формі, так і електронних грошей.

Зазначимо, що сучасна цифровізація грошей, з технічної точки зору - це нова еволюційна форма розвитку електронних грошей. Не зважаючи на традиційне закріплення на рівні національних законодавств монопольного права на емісію грошей саме центральними банками, в еру цифровізації спостерігається тенденція до формування приватних цифрових грошей (криптовалют) та децентралізованих платіжних систем [4].

Поділяємо думку вчених, які вважають, що це нефіатні цифрові гроші - це не гроші в повному розумінні суті цього інституту, на основі згаданого вище функціонального підходу. Доступна нині криптовалюта не виконує всіх функцій класичних грошей і, перш за все, це лише проміжний еквівалент платежу. Однак поява фіатних криптовалют, які випускаються центральними банками, є поворотним моментом в еволюції класичних грошей, що може призвести до розвитку нових типів грошових систем з широким використанням цифрових грошей. Відповідно до цього підходу центральні банки повинні забезпечити збереження цінності не тільки для фіатних класичних, але і фіатних цифрових грошей.

Поряд з цим, також наразі існують стейблкоїни, які розглядаються у науково-експертному колі і як цифрові валюти, і як цифрові активи. Останнє поняття є значно ширше, яке у тому числі може включати цифрові валюти. Нам більшою мірою імпонує підхід А. Berentsen та F. Schär, які зазначають, що стейблкоїн – це різновид криптоактиву, який розробляється з метою мінімізації волатильності цін шляхом вбудування механізму стабільності [4].

Тобто стейблкоїн – це технологічний механізм інтеграції криптовалют і традиційних фіатних грошей. Наразі ці два ринки існують як інституційно ізольовані екосистеми з дуже малим простором для взаємодії. Завдяки стейблкоїнам і різним технологічним алгоритмам їх реалізації, цілком ймовірно, що криптовалюта має ширший спектр можливостей для використання на платіжних ринках і кредитування, в якому досі переважають фіатні гроші. Стейблкоїни також є різновидом фінансових деривативів у сфері цифрових валют, які діють як інструмент зменшення загального ризику для сторін договорів з цифровими активами.

Також, А. Berentsen та F. Schär висловлюються цікаву думку, що криптовалюти, як і традиційні гроші, є фіатними. Це науковці пояснюють тим, що основною характеристикою фіатної грошової одиниці є відсутність у неї внутрішньої цінності, оскільки її ринкова вартість базується виключно на сподіваннях економічних агентів щодо її майбутньої ціни, і такі очікування можуть швидко змінитися. Єдине, що відрізняє криптовалюти від традиційних фіатних грошей – це відсутність внутрішнього механізму стабільності (у випадку традиційних грошей дію цього механізму забезпечуються інструментами монетарної політики центрального банку).

Розглядаємо появу стейблкоїнів в цей час як інституційну можливість наступного еволюційного раунду розвитку ринку криптовалют. З одного боку, стейблкоїни, безсумнівно, здатні підвищити ефективність фінансових послуг, але, з іншого боку, також можуть створювати ризики для фінансової стабільності за умови масштабування таких операцій. Стейблкоїни - це спроба об'єктивно ліквідувати високу волатильність «традиційної» криптовалюти шляхом прив'язки вартості стабільної монети до одиниці або кількох інших активів, наприклад суверенні валюти. Вони можуть підвищити ефективність платежів (у тому числі транскордонних) і сприяти фінансовій інклюзії. В умовах широкого використання стейблкоїнів цей механізм може стати системно важливим в одній або багатьох юрисдикціях, в тому числі використовуватися як платіжна інфраструктура.

Список використаних джерел:

1. Криниця С. Сучасні тренди розвитку FinTech та їх взаємодії з традиційними фінансовими посередниками. Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції» (22 жовтня 2020, м. Полтава). Полтава: *Національний університет «Полтавська політехніка»*, 2020. С. 28-31.

2. Нагайчук Н.Г., Третяк Н.М. Можливості використання технології blockchain у страхуванні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 19. Ч.2. С. 104-107.

3. Яременко О. Л. Кризисные факторы и направления сбалансирования хозяйственной системы : монография. Взгляд из Украины. Кн. 2 / Под ред. В.М. Гейца, А.А. Гриценко. Київ : Нац. акад. наук. України, Ин-т економіки и прогнозирования, 2012. Гл. 7. С. 114-119.

4. Ali R., Barrdear J., Clews R., Southgate J. Innovation in payment technologies and the emergence of digital currencies. *Bank of England Quarterly Bulletin*. 2014. № 54(3). С. 262-275.

*Науковий керівник: Сіренко Н.М., д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Гурінович Є. М.
*здобувач вищої освіти 4 курсу факультету
менеджменту, маркетингу і логістики
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В ЄС

Модель успішного розвитку сільськогосподарського сектора демонструє також Єдина аграрна політика Європейського союзу (ЄАП), в яку в 2015 році було впроваджено низку змін, які передбачають переведення частини (4,5%) бюджетної підтримки від прямого субсидування до заходів з розвитку сільських територій. В даний час система прямого субсидування ЄС включає такі елементи: базову премію; компенсацію за реалізацію аграріями певних заходів з охорони навколишнього середовища; субсидії молодим фермерам.

З моменту появи Єдиної аграрної політики, початкові цілі якої були зафіксовані статтею 39 Римського договору 1957 року (збільшення продуктивності, забезпечення достатнього життєвого рівня сільського населення, стабілізація ринків, забезпечення наявності продовольства, розумні споживчі ціни на продовольство), вона проголошувалась в якості одного з головних пріоритетів Співтовариства. У 1962 році були встановлено три головних принципи проведення ЄАП: цілісність ринку, перевагу продуктів ЄС та фінансова солідарність. Безумовно, члени ЄС як суверенні держави можуть в певних межах проводити самостійну аграрну політику, але характер і обсяги підтримки національних сільгоспвиробників суворо формалізовані правилами Євросоюзу.

Реалізація ЄСП має свою специфіку в силу того, що рішення про створення ЄСП було прийнято в 1960 р, а багато європейських країн, які є членами ЄС в даний час, приєдналися до даної міжнародної спільноти тільки в останні 20 років. У зв'язку з цим необхідно відзначити особливості аграрної політики деяких країн Центральної та Східної Європи і їх трансформацію в процесі приєднання до ЄС та інтеграції в ЄСП. Такі країни як Польща, Болгарія, Румунія, Чехія, Угорщина зазнали певних труднощів, схожі з труднощами української економіки після розпаду СРСР. В ході економічних перетворень в цих країнах різко знизилося виробництво продуктів харчування, були відсутні передумови для розвитку великомасштабного виробництва. Це призвело до того, що забезпеченням продовольчої безпеки в Польщі займається не тільки вищий рівень державної влади, а й органи місцевого самоврядування, які отримали істотну частку повноважень й фінансуються з державного бюджету.

У Румунії першими кроками реформування стали розпуск більшості кооперативів і розподіл землі між селянами, що спочатку тільки посилювало кризу. Основними процесами реформування були деколективізація сільського господарства, перетворення державних підприємств в комерційні, відхід від обов'язкового централізованого планування, створення умов для реорганізації сільського господарства на основі приватної власності. [1]

У Чехії в 1992 р. була розроблена особлива сільськогосподарська політика, оформлена пізніше в федеральну аграрну програму, що була основою переходу до дій системного характеру. Сенс програми зводився до того, що держава брала на себе початкову підтримку найважливіших трансформаційних процесів в сільському господарстві на етапі його переходу до ринку. При цьому дії держави зводилися до мінімального коригування ринку [2]

Аналізуючи внутрішньої та зовнішньої підтримки сільгоспвиробників і національного продовольчого ринку, що практикується провідними аграрними країнами світу, можна зробити наступні висновки.

По-перше, сільське господарство в постіндустріальній економіці зберігає своє стратегічне значення, перш за все, як гарант продовольчої безпеки.

По-друге, як показує зарубіжний досвід, досягнення високих показників у сільському господарстві стає можливим на основі об'єднання зусиль агробізнесу і держави, при цьому роль останньої в умовах наростаючої глобалізації зростає як за глибиною (державний, регіональний, місцевий рівні підтримки), так і за шириною впливу (стимулювання внутрішнього та зовнішнього попиту, різноманітний захист національних виробників тощо). Головні зусилля держави концентруються при цьому на підтримці вітчизняних виробників, збільшення конкурентоспроможності вироблених ними товарів і стимулювання сільськогосподарського експорту.

По-третє, при скороченні абсолютних обсягів прямої підтримки фермерів в США і ЄС в останні роки її значення не зменшується. Більш того, інструменти, що використовуються покликані, насамперед, згладжувати

негативні наслідки несприятливої кон'юнктури. Різноманітні програми прямої підтримки аграрного сектора на державному рівні активно доповнюються регіональними формами сприяння.

Початок нового тисячоліття характеризується подальшим розширенням залученості США і Європи в світову торгівлю сільськогосподарськими товарами. Найбільш яскраво ця тенденція проявляється в США, де обсяг зовнішньоторговельного обороту сільськогосподарською продукцією зберігається на рівні близько 50% від загального обсягу сільськогосподарського виробництва. Зростання експорту супроводжується зростанням імпорتنих поставок сільськогосподарської продукції.

Таким чином, теорія і практика доводять, що рівень продовольчої безпеки безпосередньо залежить від ступеня та ролі державного регулювання сільського господарства і чим вище рівень державного регулювання, тим вище ступінь самозабезпеченості країни в продовольстві.

Список використаних джерел:

1. Гребенюк М. Правовий механізм гарантування продовольчої безпеки в сучасних умовах. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/6208/%CC#chapter>
2. Васільєва Л. М. Методичні аспекти державного регулювання стійкого розвитку аграрного сектору в зарубіжних країнах. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2011. № 4. С. 74 – 83.

Науковий керівник: **Павленко Г. М.**, *ст. викладач,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

Жмирова О. О.

*здобувач вищої освіти 4 курсу факультету ММіЛ
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Одним із головних елементів економічної політики держави є продовольча безпека, що спрямована на забезпечення стабільного виробництва продуктів харчування, доступності їх отримання та використання населенням відповідно до фізіологічних норм споживання за рахунок власного виробництва та надходження від імпорту. Продовольча проблема належить до категорії глобальних, оскільки для її розв'язання не достатньо зусиль окремих держав, а потрібне налагоджене співробітництво світової спільноти, незалежно від суспільного та економічного розвитку. Тому в умовах економічного розвитку в Україні реальна і повноцінна система продовольчої безпеки повинна охоплювати такі складові: міцне і надійне забезпечення, що базується на

національному АПК, здатному постійно забезпечувати населення продуктами харчування на відповідному рівні, адекватно реагуючи на кон'юнктуру продовольчого ринку; фізична і економічна доступність необхідної кількості асортименту продовольства для різних категорій населення забезпечується їх платоспроможністю, що не ставить під загрозу задоволення інших основних потреб людини; система захищеності вітчизняного виробника продовольчих товарів від імпоротної залежності як в продовольстві, так і ресурсному забезпеченні. [1]

Передусім державна політика із забезпечення продовольчої безпеки визначається відповідними нормативними актами згідно з п. 17 ст. 92 Конституції України. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики» від 18 жовтня 2005 р. Закріплює гарантію продовольчої безпеки на рівні стратегічної мети аграрної політики [2].

Положення ст. 3 про «Державний контроль якості і безпеки продовольчих товарів у розрізі захисту прав споживачів та формування ринків сільгосппродукції». Важливу роль у розв'язанні проблеми якості відіграють державні стандарти, враховують як біологічні, хімічні властивості продукції, і інші, за для відповідності потребам кінцевого споживача. Із зміною вказаних факторів виникають передумови для зміни вимог стандартів, які є базою цін. При цьому продукція сільського господарства, яку заготовляють і постачають для продовольчого споживання, технічних та кормових цілей і на експорт, має відповідати чинним державним стандартам. Їх використовують для сертифікації продукції, тобто документального підтвердження її відповідності вимогам якості [3].

Діє Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини» [4], який регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями і споживачами харчових продуктів та визначає правовий порядок забезпечення безпечності і якості харчових продуктів.

Отже, безпечний харчовий продукт – це той, який не має шкідливого впливу на здоров'я людини, безпосередньо чи опосередковано за умов його виробництва та обігу з дотриманням вимог санітарних заходів і споживання за призначенням, а якість харчового продукту – це ступінь досконалості властивостей та характерних рис харчового продукту, які здатні задовольняти потреби й побажання тих, хто споживає цей харчовий продукт. Економічною передумовою встановлення матеріальних стимулів для сфери сільського господарства за підвищення якості сільськогосподарської продукції є можливість поліпшити її з допомогою агротехнічних та організаційно-технологічних заходів. У разі відсутності цієї передумови встановлення доплат чи знижок за поліпшення або зниження якості продукції не має економічної мотивації.

Розв'язання проблеми необхідної кількості, якості та безпечності продуктів харчування в Україні передбачає вжиття комплексних заходів:

ліквідацію їх дефіциту шляхом належної пропозиції на ринку; досягнення необхідної купівельної спроможності населення; забезпечення об'єктивного оперативного визначення якісних параметрів і контролю за якістю продовольчої сировини; нарощування виробництва органічної агропродовольчої продукції та ввести жорсткі штрафні економічні та адміністративні санкції за порушення відповідних вимог її сертифікації, впровадження та підтримання досвіду ЄС; запровадження дієвих економічних стимулів за поліпшення якості та дотримання безпечності продукції тим виробникам та за ті чинники, від яких залежить безпека продукції на кожному етапі її руху від виробника до безпосереднього споживача . [4]

Держава повинна оновлювати відповідну нормативно-правову базу та проваджувати дієву політику продовольчого забезпечення, стимулювати та регулювати всі типи сільськогосподарських підприємств нарощувати виробництво продукції, підвищувати її якість, забезпечувати виконання державних програм, оновлювати технічні засоби з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу.

Список використаних джерел:

1. Ульяновченко О. В. Залежність продовольчої безпеки країни від забезпеченості аграрної сфери ресурсами. *Агросвіт*. №4. 2017.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96– ВР [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text) .
3. Про основні засади державної аграрної політики: Закон України №2982.: [URL:https://ips.ligazakon.net/document/GH72I00A](https://ips.ligazakon.net/document/GH72I00A).
4. Плотнікова М.Ф. Органічне виробництво як основа продовольчої безпеки країни. Житомир: Полісся, 2014. С. 384–388.

*Науковий керівник: Шишлюк В.Р., канд. юр. наук, доцент,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна*

Крамарчук А. В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

З метою розвитку підвищення добробуту населення та розвитку економіки, будь-якій країні необхідне залучення додаткових коштів від іноземних інвесторів. На сьогодні в Україні єдиним джерелом для змін в галузях економіки є залучення коштів іноземних інвесторів, з допомогою якого можна модернізувати та переобладнати виробництво, досягти розвитку вітчизняних підприємств. Проте слід зазначити, що для дієвої віддачі від інвестицій потрібно правильно обрати шляхи реалізації інвестиційних проєктів, визначити головні проблеми даного процесу. На нашу думку, на сьогодні для нашої країни є актуальним і важливим дослідження впливу іноземних інвестицій на розвиток держави.

Дослідженням питань забезпечення сприятливих умов для інвестицій в Україні, залучення іноземних інвестицій, займалися наступні вчені І.О. Бланк, В.М. Комаров, В.С. Лановий, М.В. Мельник, А.С. Музиченко, А.В. Філіпенко та інші. Проте ці проблеми залишаються актуальними.

В економічному розумінні інвестиції означають вкладення капіталу задля його збільшення в майбутньому. Українське законодавство дає таке визначення: «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті яких створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [1].

Іноземні інвестиції бувають прямі та непрямі. Прямими інвестиціями є довгострокові фізичні інвестиції, наприклад придбання будівель або відкриття заводів.

Значний вплив на Україну мають прямі іноземні інвестиції, що змінюють її систему господарювання, внутрішні ринки, інфраструктуру, підприємницьку діяльність, тому для нашої країни дуже важливо залучати прямі інвестиції [2]. Проте, вплив іноземного інвестування може нести за собою не тільки позитивні наслідки, негативними наслідками є підвищення рівня залежності країни від іноземного капіталу, забруднення навколишнього середовища, експлуатація сировинних ресурсів, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, трансфер капіталу за кордон тощо [3]. Іноземні інвестори можуть мати контроль над деякими галузями, тому країни з точки зору економічної безпеки намагаються обмежити доступ іноземним інвестиціям до стратегічно важливих секторів.

На сьогодні кожна галузь економіки в Україні забезпечена іноземними інвестиціями. Серед них найбільш цікавими для іноземних інвесторів є фінансовий сектор, сектор нерухомості, сфера оптової та роздрібною торгівлі та переробна промисловість. В 2019 році за даними Міністерства економічного розвитку, обсяг залучених інвестицій складав 3070 млн. дол. США, що на 30,4% більше ніж в минулому році (715 млн. дол. США), основну частку з яких вкладено в виробничі підприємства, а решту на операції з нерухомим майном та у роздрібну та оптову торгівлю. Іноземні інвестори найбільш зацікавлені у інвестуванні агропромислового сектору та інформаційних технологій. Швидкість окупності інвестицій пояснюється тим, що агросектор займає провідні позиції, проте земельна реформа збільшує ризики, а це погано впливає на іноземне інвестування. Друге місце за привабливістю для інвестування займає промисловість. Переробна промисловість в особливості приваблива через те, що дає змогу використовувати дешеву робочу силу, а також дешеву сировину. Сфера ІТ стає цікавою для іноземних інвесторів тому, що ця сфера демонструє високий потенціал та можливості.

Зацікавленість інвесторів в цих напрямках дасть можливість для їх розвитку через реалізацію нових проєктів та отримання нових технологій. При гарному інвестуванні цих галузей вони дадуть швидку віддачу за невеликих обсягів інвестування, завдяки чому ці напрямки є найбільш потенційно ефективними як для іноземного інвестора так і для економічного стану України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47, с.646.
2. Татарульєва А.О. Вплив іноземного інвестування на економічний розвиток країни: Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 4. С. 29-34.
3. Беззуб І. Іноземні інвестиції в українській економіці. URL : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&%20view=article&id=2240:%20inozemni-investitsiji-v-ukrajinskij-ekonomitsi&%20catid%20=%208&Itemid (дата звернення: 16.10.2021)

Науковий керівник: **Бурковська А.В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Лісова А. А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Перспективи розвитку держави, як цілісної інноваційної системи, яка має векторний напрям до соціально-економічного балансу, цілком залежить від безпеки. Саме фінансова сформованість в даному понятті безпеки може надати бажаний результат при досягненні максимального рівня. Так як фінансова безпека представляє собою систему взаємозалежних компонентів за всіма ланками та їх елементами, що будуть являти гарантійну якість в учасників фінансової системи країни.

З цього і випливає основне завдання державної політики, яке несе собою впровадження заходів певними науково розробленими методами, спрямованими на забезпечення захисту соціально-економічних інтересів суспільства та досягнення стабільності в цілому національної економіки, особливою мірою стійкості всіх фінансових складових на фінансовому ринку і формуванні глобальної економічної системи. З даного завдання можна зрозуміти, що всі компоненти у фінансовій сфері взаємозалежні та основним чином взаємодіють із суспільною ланкою, яка і може надати ясну картину бажаної безпеки.

Доказом даного твердження є точка зору щодо трактування дефініції «фінансова безпека», яка фігурує у Концепції економічної безпеки України: «Фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин, забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки, держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань» [1]. Тобто досліджуючи та вивчаючи поняття фінансової безпеки, ще раз стає зрозумілим, що вона походить та залежить від усіх соціальних сфер, які існують в країні.

Однією із базових понять, яке може повністю висвітлити та показати надзвичайну важливість фінансової безпеки є красномовні слова доктора економічних наук М. Єрмошенка, який констатує: «... фінансова безпека є ґрунтовною складовою економічної безпеки держави. На фінансах базується будь-яка економіка, фінанси – кров економічної системи держави». Як продовження цієї думки, він зазначає: «... підтримка фінансової безпеки держави є найактуальнішою. Вона зачіпає не лише державу загалом, а й усі галузі національного господарства, приватних підприємців, усі прошарки населення, суспільство» [2]. Ці слова сформувались при початку становленні української держави, коли безпека мала найперше національне значення. І з тих пір, хоч і багато верств змінилось, та всі соціально-економічні сфери опинились

в стані прогресу, стало зрозумілим, що без науково-теоретичного дослідження самого поняття «Фінансової безпеки», ефективний механізм неможливий. Всі етапи наукового осмислення, економічної сутності, варіантів впливу потрібно переглядати, для забезпечення стійкості всіх взаємозалежних систем.

Фінансова безпека – це складна багаторівнева система, в склад якої входять підсистеми такі як: бюджетна, боргова, грошово-кредитна, інвестиційна, валютна, податкова, банківська, які і мають вагоме значення на фондовому, фінансовому, страхову ринку країни, які також можна відрізнити за певною логікою розвитку та структурою.

Також для досягнення дієвого та ефективного механізму фінансової ланки, необхідно почати саме з мікрорівнів, які функціонують на фінансовому ринку. Але одразу виникає питання як саме налагодити ці дії до системності. І тут вже не обійдеться без макрорівня, на якому і визначається правове регулювання, яке і є тою само опорою функціонування мікрорівнів.

Таким чином, аналізуючи теоретичне поняття фінансової безпеки, можна зробити висновок, що починаючи з найперших етапів розвитку країни, його пояснювали як взаємозалежну систему, яку потрібно вирівнювати та підтримувати у кожному елементі соціально-економічної сфери.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовому секторі: Кабінет міністрів України. Розпорядження від 15.08.2012 р. № 569-р.
2. Мелих О. Фінансова безпека держави: сутність, критерії оцінки та превентивні заходи зміцнення / Економічний аналіз. – 2013. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11687/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202013_1.pdf (дата звернення 16.10.2021).

Науковий керівник: **Боднар О.А.**, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Маципура В. В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ДЕРЖАВИ

Розвиток держави в багатьох аспектах залежить від інтелектуальної ефективності людини. На сьогодні знання являються одним із найвпливовіших факторів виробництва. Це означає, що інтелектуальний капітал є головною конкурентною перевагою підприємства.

Інтелектуальним капіталом вважається сукупність здібностей та знань, які мають економічну цінність і використовуються у виробничій системі, орієнтованих на задоволення потреб суспільства з метою створення інноваційного потенціалу та одержання доходу [1].

На сьогодні однією з найзатребуваніших і найбільш високооплачуваних професій є професія ІТ-спеціаліста. ІТ-фахівців в Україні майже 200 тис. осіб і щороку ця галузь зростає на 20 відсотків. При чому, потрапити в ІТ-сферу можна не обов'язково маючи вищу фахову освіту й не обов'язково бути програмістом.

Вивченню різнобічних аспектів інтелектуального капіталу присвятили чимало наукових праць, серед яких: О. Б. Бутнік-Сіверський [3], О. В. Попело [2], О. О. Стрижак [1] та інші.

Варто зазначити, що українських фахівців знають у світі за різними рейтингами на ринку праці. За останні кілька років Україну перестали розглядати як дешеве джерело талановитих людей. Наразі сприймають як країну, яка може випускати високоякісних інженерів у великій кількості. Американським роботодавцям імпонує те, що наша молодь, вирізняється своєю винахідливістю та креативністю. Українців характеризують як дуже креативних, працездатних, кмітливих та конструктивних спеціалістів. Українці – нація «trouble shooters», тобто людей, які розв'язують проблеми. Зазначені якості чудово вписуються в ДНК Кремнієвої долини. Окрім цього, там дуже цінуються країномовні та російськомовні розробники.

Одним із прикладів креативної розробки є Petcub, що дозволяє власникам тварин дистанційно гратися зі своїми домашніми улюбленцями. Інноваційна іграшка оселяється в домівках знаменитостей та простих громадян. Цей гаджет для тварин створила українська ІТ-компанія, офіс якої знаходиться у Кремнієвій долині. У цьому пристрої є камера, яка під'єднана до Інтернету та інтерактивна лазерна указка, яку розробили українці.

У грудні 2017 р. журнал Forbes оприлюднив 10 найуспішніших корпорацій світу. До цього списку потрапила міжнародна платіжна система PayPal, капіталізація якої сягнула 90 млрд доларів [4]. Розробники забезпечили платіжну систему надійним захистом від хакерських атак та максимально

спростили процес розрахунку в Інтернеті, що перетворило PayPal на найпопулярніший у світі спосіб онлайн-розрахунків та грошових переказів. На сьогодні більше 200 млн клієнтів системи можуть розрахуватися за покупки онлайн у 202 країнах. Одним із засновників компанії був українець Максиміан Левчин. PayPal зараз є однією з найпопулярніших компаній у Кремнієвій долині.

Останнім часом найбільш трендовими напрямками у ІТ є штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML). Так, попит на ці продукти зростає та інвестиції збільшуються на мільйони доларів щороку. Розробки на базі штучного інтелекту вже закріпилися в житті кожного, досить озирнутися навколо: коригування текстів, програми для перекладу, розпізнавання обличчя у соціальних мережах, роботи-пилососи, сканери відбитків у мобільних пристроях та багато чого іншого. В Україні розвиток AI- та ML-технологій відбувається не так швидко, як за кордоном. Але ми готові видавати якісні продукти на основі штучного інтелекту. За останнє десятиліття таких проєктів було чимало. Наприклад, програма для перевірки текстів Grammarly, систему Grammarly для фінансових організацій від стартапу Scorto, та розроблену в Viewdle технологію розпізнавання об'єктів та осіб із зображень, яку згодом придбала Google й використовує у своїй пошуковій системі. Таким чином, в Україні є всі шанси зайняти гідне місце в галузі розробки штучного інтелекту та машинного навчання [5].

Отже, головним у нашій країні є люди. Люди, які зараз будують успішні глобальні компанії і їх вже не десятки, їх вже сотні і тисячі. Це компанії, які дуже успішно конкурують із західними компаніями, багато з яких існують уже десятки років. В Україні відмінні конструктори та інженери, належна технологічна база, якісна вища освіта і у результаті багато українських проєктів є конкурентоспроможними на ринку.

Список використаних джерел:

1. Стрижак О. О. Формування інтелектуального капіталу. 2004. 23 с.
2. Попело О. В. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект і сучасні тенденції розвитку в Україні. *Економіка і регіон*. 2015. №2 (51). С. 66-78.
3. Бутнік-Сіверський, О. Б. Інтелектуальний капітал (теоретичний аспект). 2002. № 1. С. 16-27.
4. Lauren Debter. The Best Stocks Of 2017: Boeing, PayPal, Vertex Pharmaceuticals. Онлайн-стаття. URL : <https://www.forbes.com/sites/laurengensler/2017/12/22/the-best-stocks-of-2017-boeing-paypal-vertex-pharmaceuticals/?sh=3e5c2503193e> (дата звернення: 01.11.2021).
5. Гулій Н. Україна має всі шанси стати лідером у сфері штучного інтелекту. Онлайн-стаття. URL: https://business.24tv.ua/ru/ukraina-imeet-vse-shansy-stat-liderom-oblasti-iskusstvennogo_n1754843 (дата звернення: 01.11.2021).

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.**, д-р екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Мельник О. І.,
*канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,*
Ніколаєнко В. В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ В ОРГАНАХ МВС

У сучасних умовах функціонування підприємств та установ інформація їх звітності є не тільки важливою для прийняття управлінських рішень керівництвом, а й для зовнішніх користувачів (інвесторів, банківських установ, державної фіскальної служби та ін.). Звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо: оцінки якості управління; оцінки здатності вчасно здійснювати зобов'язання; забезпеченості зобов'язань; регулювання діяльності; інших рішень.

Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено, що всі юридичні установи та бюджетні установи складають і подають звітність [1]. Вона поділяється на: фінансову звітність; бюджетну звітність; податкову звітність; статистичну звітність; управлінську звітність. У свою чергу до складу фінансової звітності відносять: баланс (звіт про фінансовий стан); звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід); звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до фінансової звітності [2].

До складу бюджетної звітності відносять форми звітності, які відображають рух грошових коштів, кошторисні призначення та стан заборгованості бюджетної установи. До складу статистичної звітності відносять інформацію, що подають установи на вимогу Державної служби статистики України. Вони не є обов'язковими для всіх установ, а лише для визначеного переліку, який затверджено відповідно до нормативно-правових актів [2].

Відповідно до Податкового кодексу України всі підприємства й установи складають та подають податкову звітність, виходячи зі специфіки своєї діяльності та обов'язків платників податків [3]. Щодо управлінської звітності, то її склад та періодичність подання визначається безпосередньо керівництвом установи з урахуванням потреби в отриманні такої інформації для здійснення управління та контролю діяльності.

Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямована і координується Кабінетом Міністрів України. У підпорядкуванні МВС перебувають такі центральні органи виконавчої влади як: Національна поліція України; Державна прикордонна служба України; Державна служба України з

надзвичайних ситуацій; Державна міграційна служба України. А також на рівні відповідального виконавця державних програм – Національна гвардія України.

Крім того, до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України входять навчальні заклади та науково-дослідні установи, заклади охорони здоров'я, підприємства, установи та організації. Слід зазначити, що таке різноманіття специфічних за своєю діяльністю установ вимагає від керівництва МВС чітких і злагоджених дій для управління їх діяльністю.

В умовах євроінтеграції України та наближення системи бухгалтерського обліку і звітності до вимог Міжнародних стандартів МВС в кінці 2016 р. було утворено Методологічну раду з бухгалтерського обліку [4], до складу якої увійшли представники від центральних органів виконавчої влади та відповідальних виконавців бюджетних програм, діяльність яких належить до сфери управління МВС. Цей орган дозволив розробити уніфіковану систему бухгалтерського обліку для усіх вищезазначених установ.

Упродовж п'яти років Методологічною радою з бухгалтерського обліку у МВС розроблялися, впроваджувалися та вдосконалювалися різні форми управлінської звітності, метою яких була повна автоматизація бухгалтерського обліку та звітності. Розроблені форми управлінської звітності, розширення плану рахунків та кодів економічної класифікації видатків, створення довідників зашифрованої інформації надали змогу розробити та впровадити єдиний програмний продукт для ведення бухгалтерського обліку і складання звітності усіма бюджетними установами, що входять до системи МВС.

Форми управлінської звітності розроблені з урахуванням специфіки діяльності центральних органів виконавчої влади та установ системи МВС і стали основою для складання відповідної фінансової та бюджетної звітності. Так, наприклад:

1) розширення субрахунку бухгалтерського обліку до 16 знаків та введення в його структуру десяти складових, які відображають інформацію про: належність субрахунку бухгалтерського обліку; відповідального виконавця бюджетних програм; фонд державного бюджету; код програмної класифікації видатків; код доходу; місце знаходження ТМЦ; дата їх придбання; категорію або метод вибуття; наявність картотеки обліку. Все це дало змогу автоматизувати складання балансу установ та отримувати інформацію про їх діяльність органами управління.

2) розширення кодів економічної класифікації видатків із відображенням у них більш детальної інформації про касові та фактичні видатки установ, виділення у формах витрат, які відносяться до обмінних або необмінних операцій, дозволяють повністю автоматизувати звіт про фінансовий результат установи (форма 2-дс) [4].

Отже, різноманіття форм управлінської звітності чинить значне навантаження на працівників бухгалтерських служб. Однак на сьогодні впровадження цих форм надало змогу автоматизувати кожне робоче місце – від бухгалтера до керівника установи та отримувати оперативну інформацію про

фінансовий і майновий стан усіх установ та підприємств, які належать до сфери управління МВС.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 10.11.2021).
2. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2016. 268 с.
3. Податковий кодекс України від 01 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 10.11.2021).
4. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в апараті МВС, центральних органах виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, бюджетних установах, що належать до сфери управління МВС: наказ МВС України від 15 серп. 2016 р. № 801. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1233-16#Text> (дата звернення 10.11.2021).

Михайленко В. В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Поняття «інфляція» походить від латинського слова «inflatio» і означає «надування», а як механізм, проявляється у знеціненні паперових грошей, і як наслідок є процесом зростання загального рівня цін на споживчі товари і послуги. Інфляція, по суті, є проблемою, що чинить негативний вплив на розвиток як економіки країни в цілому, так, і на суспільне життя її населення. Негативні результати інфляційних процесів є причиною зростання цін, зниження життєвого рівня населення, руйнування грошової системи країни, послаблення національної валюти, відтік національного капіталу за межі країни [2].

Основними причинами появи інфляції в країні можуть стати: дефіцит державного бюджету, надмірна емісія паперових грошей, значне зростання внутрішнього та зовнішнього боргу, недосконалість податкової системи.[2].

Вимір інфляції країни здійснюються на основі розрахунку індексу споживчих цін, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання і провадиться Державною службою статистики України [1] та Міністерством фінансів України [3].

Для з'ясування причин формування індексу споживчих цін в Україні за 2016-2020 роки дослідимо його у розрізі категорій, табл. 1.

Таблиця 1. Формування індексу споживчих цін в Україні за 2016-2020 роки у розрізі категорій

Категорія	2016	2017	2018	2019	2020
Всі товари та послуги	112,4	113,7	109,8	104,1	105
Продовольчі товари	103,3	117,7	107,8	104,8	104,9
Алкоголь, тютюн	122,5	120,7	117,9	113	109,2
Одяг і взуття	105,5	100,9	102	97,7	92,7
Житло, комунальні послуги	147,2	110,6	110,6	98,1	113,6
Побутова техніка і предмети домашнього вжитку	104,2	103,1	106,8	99,8	100,5
Охорона здоров'я	107,8	107,5	108,9	103,8	107,7
Транспорт	111,4	116,7	112,9	97,6	102,7
Зв'язок	104	109,1	115,1	111,8	104,1
Відпочинок і культура	104,5	104,5	104,4	99,9	100,1
Освіта	113,7	114,9	113,4	113,5	113,9
Ресторани та готелі	111	117,3	113	108,8	103,7
Інше	105,8	107,6	111	107,8	106

Джерело: узагальнено автором за інформацією [3]

Нами встановлено, що зростання інфляції у 2017 році було спричинено дорожчанням категорії «алкоголь, тютюн» на 120,7%, продовольчих товарів на 117,7%, послуг ресторанно-готельного комплексу на 117,3%, освітянських послуг на 114,9% та житлово-комунальних послуг на 110,6%. У 2018 році динаміка до зростання ціна за категоріями була подібною до попереднього року, так вартість алкоголю і тютюну зросла на 117,9%, вартість послуг ресторанно-готельного комплексу зросла на 113% і тд.

Дослідження динаміки індексу споживчих цін в Україні за 2016-2020 роки проведено на рис. 1 [3].

Рис. 1. Динаміка індексу споживчих цін в Україні за 2016–2020 роки, %

Джерело: узагальнено автором за інформацією [3]

Аналізуючи динаміку індексу споживчих цін в Україні за останні п'ять років, можна відзначити, що піку даний показник сягав у 2017 році – 113,7%, починаючи з наступного 2018 року, інфляція пішла на спад і сягала рівня 109,8%, у 2019 році також відбулося зниження до рівня 104,1%, а вже за результатами 2020 року інфляція дещо зросла і становила 105%.

Отже, індекс інфляції відображає економічну ситуацію в країні, а для розуміння загальної картини, потрібно відстеження динаміки індексу споживчих цін у розрізі періодів і категорій та зважати на безпрецедентні умови розвитку країни і світу, що можуть бути спричинені внаслідок розповсюдження пандемії (спостерігалось протягом останніх років).

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cit.htm (18.10.21р.)
2. Статистичний збірник «Індекси споживчих цін» за 2015-2020 роки. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/03/zb_isc_20.pdf. (18.10.21р.)
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>(18.10.21р.)

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, *д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

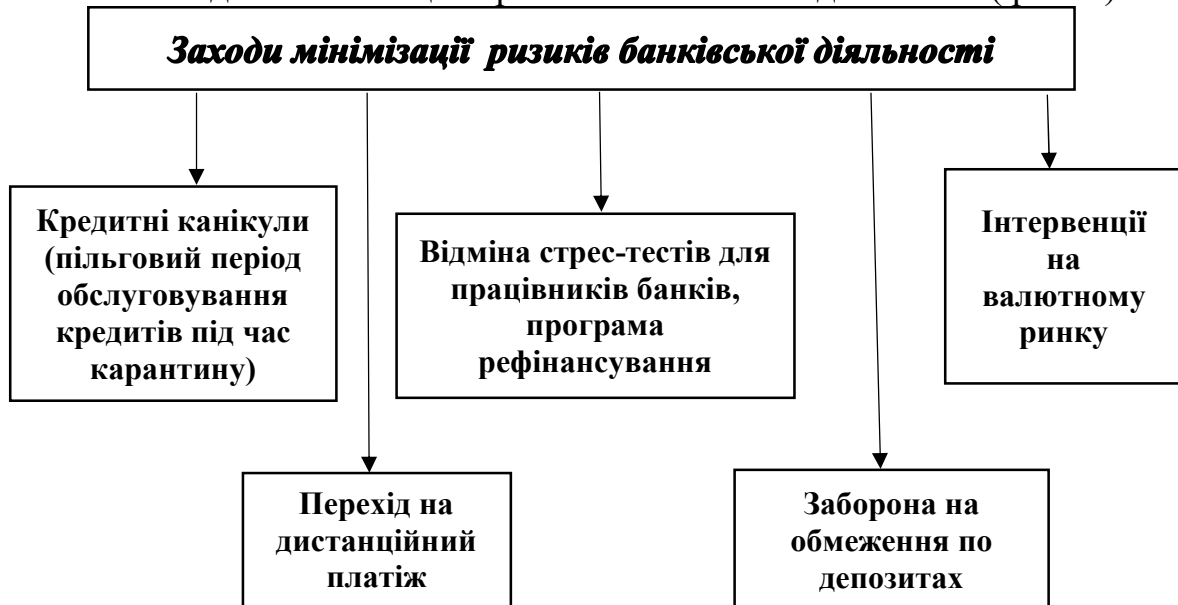
Нестерчук І. В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м . Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Головним керівним органом у банківській системі є Національний банк України (НБУ). До 2019 року банківська система повільно, але започатковувала послуги, програми, продукти через мережу Інтернет. З початком коронакризи банківська сфера зазнала значних змін. Карантинні обмеження, які були введені по всій території країни, змусили пришвидшити процес цифровізації та діджиталізації банківських установ України [1].

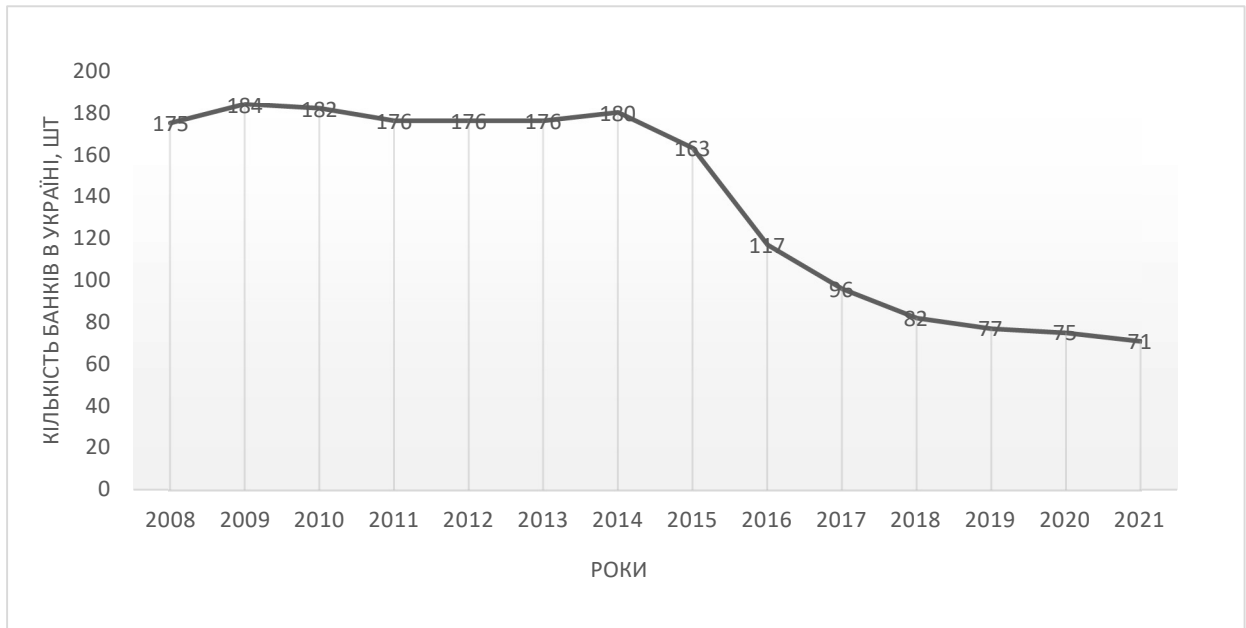
Банківська система - особлива сфера економіки, яка вдосконалюючись відповідно до потреб кредитно-фінансових відносин ринку, перебуває у постійному русі. У зв'язку з цим у кінці 2019- початку 2020 років з оголошенням світової пандемії Covid-19 країни закривали свої кордони, бізнес перейшов на дистанційний режим роботи, заклади працювали віддалено, а деякі з них змушені були зачинитись [1, 2].

Нами встановлено, що банківська система України у 2019 році успішно завершила рік, а у 2020 році банківський сектор був прибутковим (навіть без жодного банкрутства на ринку) [1]. В історії нашої держави це перша криза, яка не мала банкрутства банківських установ і різкого підвищення рівня інфляції. Це пояснюється тим, що НБУ дуже швидко зреагував на ситуацію, і було застосовано заходи з мінімізацією ризиків банківської діяльності (рис. 1).

Рис. 1. Заходи мінімізації ризиків банківської системи
Джерело: узагальнено авторами за інформацією [1],[2]

Рисунок 2 : Динаміка кількості банків в Україні (2008-2021 рр.).

Джерело : розроблено авторами за інформацією [4]

Національним банком України оголошено, що буде відтерміновано подання банками річної фінансової звітності [2]. Сьогодні банки України продовжують працювати у тому ж штатному режимі, з боку НБУ немає обмежень щодо роботи банківських установ або на проведення ними операцій (видача коштів, надання кредитів, обслуговування в банкоматах, тощо). Також НБУ порадив банкам закривати ті відділення, які незавантажено, чи ті, що знаходяться у великих торгових центрах зачиненими. Це превентивні заходи, які допоможуть призупинити коронавірус. Українські банки розвинули цифровий сервіс, завдяки чому більшість послуг надаються клієнтам онлайн.

Попри всі вжиті заходи, чисельність банків в Україні скоротилась (рис. 2). Станом на 1 вересня 2021 року кількість банків становить 71. Нами встановлено, що після 2014 року спостерігається стійка тенденція до скорочення кількості банківських установ. Це насамперед пов'язано з кардинальною трансформацією засад та механізмів роботи банківської системи. Зараз на ринку функціонують лише ті банківські установи, що адаптувались до нових умов [4].

Отже, попри ефективні заходи, що впроваджені Національним банком України, та збереження фінансової стабільності банківської системи під час епідемії Covid-19, кількість банківських установ скоротилась. Але їх діяльність продовжує вдосконалюватися, пропонуючи клієнтам новітні якісні продукти та послуги.

Список використаних джерел:

1. Національний банк проти коронавірусу. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/covid19> (дата звернення : 25.09.2021).

2. Маринчак Л. Р., Масик І. С. Особливості функціонування банківських установ в Україні в період пандемії. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/304-Article%20Text-1321-1-10-20200703.pdf> (дата звернення : 25.09.2021).

3. Завербний А. С., Сокульський Н. Р. Пандемія як каталізатор цифровізації банківської системи в Україні. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7298&i=0> (дата звернення : 25.09.2021).

4. Кількість банків в Україні (2008-2021). Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/> (дата звернення : 25.09.2021).

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Партола А.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний
Університет, м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІКРОФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Останнім часом на національних ринках позикових капіталів розвинених країн світу важливу роль відіграють такі спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові інститути, як мікрофінансові організації. Вони покликані здійснювати оперативну фінансову допомогу населенню країни щодо накопичення та мобілізації грошового капіталу.

На відміну від банківських установ, юридично зареєстровані мікрофінансові організації, що мають ліцензію на здійснення кредитної діяльності, лояльно ставляться до повнолітніх позичальників (студентів, пенсіонерів, інвалідів, жінок у декретній відпустці, офіційно не працевлаштованих осіб), видають невеликі за обсягом позики (мікрокредити) на короткостроковий період (5-30 днів) на конкретних умовах. При цьому депозити, відкриття рахунків для клієнтів мікрофінансових організацій є недоступними.

Слід зазначити, що основною проблемою мікрокредитування є те, що споживачі послуг мікрофінансових організацій стають залежними від мікрокредитів і вже не уявляють без них свого життя.

Мікрокредитування виникло завдяки бангладешському професору економіки Мухаммеду Юнусу, який перший свій мікрокредит видав десяти жінкам із власної кишені (сума кредиту була лише 27 доларів) [1]. Причиною початку діяльності Мухаммеда Юнуса у цьому напрямі є його розуміння того, що звичайна банківська установа не зацікавлена у видачі кредиту особам з

низьким рівнем платоспроможності через високий ризик неповернення ними позичених коштів.

В Україні поняття «мікропозика» з'явилося ще у 2011 році, а вже у 2015 році мікрофінансові організації перевершили банківські установи за обсягами позик, видавши їх на загальну суму 10 млрд гривень [2]. Мікропозики оформлюються договором, який має повну юридичну силу.

Контролем діяльності мікрофінансових організацій опікується Національний банк України.

Мікрофінансові організації класифікуються за такими чинниками:

- за видом процедури оформлення кредиту (такі, що оформлюють онлайн кредити, та такі, що працюють в оффлайн режимі);
- за сумою позики (такі, що кредитують на незначні суми - до 10 000 грн, та такі, що надають великі кредити - понад 50 000 грн);
- за вимогами щодо внесення застави (такі, що кредитують без застави, та такі, що кредитують з можливим наданням застави) [3].

Діяльність мікрофінансових організацій в Україні регулюється нормами чинного законодавства, зокрема законами:

- Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [4];
- Законом України «Про споживче кредитування» [5];
- Законом України «Про захист прав споживачів» [6].

В Україні відсутні вимоги щодо статутного капіталу та організаційно-правової форми мікрофінансових організацій, власники яких можуть обирати їх самостійно.

Національним банком України з метою забезпечення прозорості ринку небанківських фінансових послуг виявлено осіб, які всупереч вимогам діючого законодавства набули істотну участь у фінансовій установі без отримання письмового погодження регулятора і не мають права прямо чи опосередковано, повністю або частково користуватися правом голосу придбаних акцій (часток) та брати будь-яким чином участь в управлінні фінансовою установою

Отже, організації мають ряд зазначених переваг у своїй діяльності, що забезпечує їх популяризацію у всіх верств населення і дає можливість стабільного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Мікрокредитування (історія). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 14.11.2021).
2. Мікрокредитування в Україні. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F>

[0%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F](#) (дата звернення: 14.11.2021).

3. Чим займається мікрофінансова організація. URL: <https://mycredit.ua/ua/blog/chto-takoe-mfo/> (дата звернення: 14.11.2021).

4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. (Редакція від 01.08.2021) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 14.11.2021).

5. Про споживче кредитування: Закон України; Паспорт від 15.11.2016 № 1734-VIII (Редакція від 23.04.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 14.11.2021).

6. Про захист прав споживачів Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII (Редакція від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 14.11.2021).

Науковий керівник: **Сіренко Н. М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Семенюк А.І.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний
Університет, м. Миколаїв, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Слово “пенсія” ми дуже часто чуємо в нашому житті, частіше за все від бабусь та дідусів, їх та своїх знайомих, від батьків, які починають замислюватися про неї, та просто від пересічних людей. Всі ми знаємо, що в нашій країні існує Пенсійний Фонд України, який забезпечує людей виплатою для їх потреб. Але зазвичай ми чуємо такі слова: «Пенсії не вистачає на прожиття, без допомоги рідних прожити на таку пенсію не можливо»; «Якщо б не діти, взагалі не знаю, як прожити»; «Вже на пенсії, але ще працюю. Однієї пенсії не вистачає на проживання»...

Пенсія – щомісячна виплата для людей похилого віку; людей з обмеженими можливостями; дітей–сиріт; людей, які досягли належного стажу роботи. 1990 року Кабінет Міністрів України (КМУ) заснував Пенсійний Фонд України (ДПФ), який протягом 31 року забезпечує людей грошовою виплатою.

В кожній країні люди отримують грошові виплати за різними критеріями та механізмами. Ми не можемо обійти стороною Недержавні Пенсійні Фонди, якими люди в Європі залюбки користуються та накопичують кошти для свого

безтурботного життя, коли вийдуть на пенсію. Чи можливо таке в Україні? Чи є ця тема перспективною? Переважно в кожній країні світу пенсійна система має два підрозділи – державна пенсійна система та накопичувальна пенсійна система, або недержавний пенсійний фонд [1].

Недержавний пенсійний фонд (НПФ) – неприбуткова організація, яка накопичує пенсійні внески, зберігає, та, з настанням пенсії, виплачує її для задоволення потреб. Різниця між ДПФ і НПФ у тому, що в накопичувальній системі люди відкладають свої кошти на особисту старість, а не сплачують податки, які йдуть на пенсії інших людей, як це відбувається в ДПФ. Накопичувальна пенсійна система є добровільною для фізичних та юридичних осіб. Вона існує для допомоги в отриманні додаткових виплат до обов'язкових виплат Пенсійного Фонду України. Внески, які сплачуються у фонд не просто зберігаються, їх інвестують в акції, державні корпорації та інші цінні папери [2; 3].

Вкладниками НПФ можуть бути:

1. Особа яка особисто вкладає кошти до накопичувальної системи;
2. Родичі особи, яка вкладає кошти до накопичувальної системи;
3. Роботодавець, у якого працює особа, що вкладає кошти до накопичувальної системи.

Існує 3 види НПФ:

1. Відкриті (учасниками можуть бути будь – які фізичні особи);
2. Корпоративні (засновником є юридична особа; учасником є фізична особа);
3. Професійні (засновником є об'єднання юридичних або фізичних осіб) [4].

НПФ стверджують, що:

1. Не важливо, який у людини трудовий стаж та розмір заробітної плати;
2. Кошти, які людина вкладає протягом життя, збільшуються та захищаються від інфляції;
3. Накопичення будуть збільшуватись, навіть коли людина вийде на пенсію;
4. Є можливість отримувати пенсію в Україні, навіть якщо людина працює за кордоном;
5. Існує можливість здійснювати внески для іншої особи;
6. Маєте доступ до інформації про стан рахунку [5].

Головними недоліками таких фондів є відсутність можливості достроково розірвати договір, а також гарантії, що дохід від вкладання коштів у накопичувальну систему буде зростати.

В Україні станом на вересень 2021 року було зареєстровано 58 НПФ.

Станом на 31.03.2021 року учасниками НПФ було близько 886855 осіб. Це свідчить про те, що багато людей вже почали звертатися до таких фондів та накопичувати гроші. Контроль таких фондів здійснюється:

Таблиця 1 ТОП-10 відкритих недержавних пенсійних фондів станом на 31.03.2021 р.

№	НПФ	ЧВА, грн.
1	ОТП Пенсія	265 530 506,17
2	ПриватФонд	249 410 771,44
3	Емерит-Україна	206 719 519,64
4	Фармацевтичний	170 376 944,03
5	Династія	99 696 452,71
6	ВСІ	75 569 759,22
7	Україна	58 808 821,54
8	Золота осінь	58 730 654,83
9	Соціальний стандарт	50 973 299,59
10	Соціальна перспектива	35 277 412,59

Джерело: побудовано із використанням [6]

1. Національним Банком України;
2. Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;
3. Органами державного регулювання, що здійснюють державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Отже, недержавні пенсійні фонди необхідні в Україні, оскільки солідарна пенсійна система в особі Пенсійного фонду України не витримує навантаження, про що свідчить нестача коштів у фонді близько 140 млрд. грн. Таким чином, кожен українець зможе забезпечити собі гідну старість. Протягом життя людина може вирішувати, скільки потрібно коштів для своїх потреб в похилому віці, або допомагати в нинішній час своїм рідним в накопичуванні грошових коштів. Накопичувальна система НПФ повинна ототожнюватись із поняттям гідної та забезпеченої старості, що не в змозі забезпечити державні пенсійні органи.

Список використаних джерел:

1. Світовий досвід пенсійних систем. Ліга пенсія. URL : <https://ligapension.com/novosti/svitoviy-dosvid-pensiynikh-sistem/> (дата звернення: 26.10.2021 р.)
2. Накопичитина старість: що таке недержавні пенсійні фонди і як вони працюють. Новини фінансів. URL : <https://thepage.ua/ua/finance/nakopiti-na-starist-sho-take-nerdzhavni-pensijni-fondi-i-yak-voni-pracyuyut> (дата звернення: 26.10.2021 р.)
3. СИСТЕМА НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. Міністерство Юстиції. URL : https://minjust.gov.ua/m/str_40557 (дата звернення: 26.10.2021 р.)
4. Недержавний пенсійний фонд. Вікіпедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Недержавний_пенсійний_фонд (дата звернення: 26.10.2021 р.)
5. АЦПО центр персоніфікованого обліку Адміністрація пенсійного фонду. URL : <https://www.npf.com.ua/> (дата звернення: 26.10.2021 р.)

6. Активи недержавних пенсійних фондів за 1 квартал 2021 року збільшились на 74,7 млн гривень. Власна справа новий український бізнес. URL : <https://vlasnasprava.ua/aktyvy-nederzhavnykh-pensijnykh-fondiv-za-1-kvartal-2021-roku-zbilshylys-na-74-7-mln-hryven/> (дата звернення: 26.10.2021 р.)

Науковий керівник: **Боднар О.А.** канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Сизоненко Ю.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ВПЛИВ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ НА ДОХІДНУ ЧАСТИНУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Доходи місцевих бюджетів є важливим інструментом фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. Економічна самостійність місцевих органів влади та рівень розвитку місцевої інфраструктури значною мірою залежать від джерел наповнення бюджетів. Одним із найважливіших показників вирівнювання бюджетної забезпеченості регіонів є державна фінансова допомога бюджетам нижчого рівня, тобто міжбюджетні трансферти.

Дослідженню особливостей трансфертних платежів у бюджетній системі приділяли увагу І.О. Луніна, Н.А. Бак [1], М.В. Ігнатишин, Л.Ю. Бурдюх [2], В.С. Кушнірук, С.В. Сирцева, Н.В. Мацедонська та ін.

Однією з форм реалізації засад міжбюджетного регулювання є міжбюджетні трансферти, які виступають інструментом формування бюджетної політики та організації бюджетного процесу в Україні в умовах передачі повноважень щодо використання ресурсів від бюджетів одного рівня до бюджетів іншого рівня [3].

Регулювання відносин, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства прописано в Бюджетному кодексі України, який набув чинності у 2010 році. Відповідно до БКУ, міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого та поділяються на базову дотацію, субвенції, реверсну дотацію та додаткові дотації [6].

У Державному бюджеті України можуть передбачатися наступні трансферти місцевим бюджетам: базова дотація; субвенції на здійснення державних програм соціального захисту; додаткова дотація на компенсацію

втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг, встановлених державою; додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я; субвенції на виконання інвестиційних проєктів; освітня субвенція; субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами; медична субвенція; субвенція на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження; субвенція на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах; інші додаткові дотації та інші субвенції [6].

Необхідність міжбюджетних трансфертів – додаткових коштів, переданих із державного бюджету до місцевих бюджетів, виникає внаслідок невідповідності між розподілом повноважень між органами управління і розподілом доходних джерел на їх виконання [4]. Саме за допомогою міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні вирішуються питання компенсації бюджетам нижчого рівня витрат на виконання делегованих повноважень, вартість яких перевищує бюджетні можливості місцевих органів влади, а також розв'язуються проблеми, зумовлені нерівномірністю у мобілізації доходів бюджету, та соціальні проблеми, пов'язані зі специфікою розвитку регіонів та їх економічною спроможністю [3].

У 2016 р. дотації місцевим бюджетам були представлені у вигляді базової та стабілізаційної дотацій. При абсолютному значенні офіційних трансфертів у 2016 р. 195,4 млрд грн, дотації склали 6,8 млрд грн, а субвенції – 188,6 млрд грн. Найбільші обсяги субвенцій у 2016 р. були спрямовані на виплату допомоги сім'ям з дітьми та на освіту [5]. Динаміка надходження дотацій до місцевих бюджетів у період 2016-2019 рр. характеризується специфікою їх суттєвого зростання, а у 2020 р. спостерігається скорочення дотацій та значне скорочення офіційних трансфертів в цілому.

Ключовими заходами, які сприятимуть ефективному використанню системи міжбюджетних відносин слід вважати: удосконалення системи нормативно-правового забезпечення, що дозволить органам місцевої влади додатково залучати позабюджетні кошти, зокрема шляхом запозичень та зростання частки доходів від комунального майна в загальній структурі надходжень; повний перехід до системи цільового надання міжбюджетних трансфертів, що посилить контроль напрямів використання коштів, що передаються до місцевих бюджетів. Надання коштів на фінансування конкретних заходів дасть змогу відстежувати напрями та ефективність їх використання і здійснювати зіставлення затрат й результатів від їх використання.

Отже, міжбюджетні трансферти мають значний вплив на наповнення доходної частини місцевих бюджетів та створення умов для збільшення доходів органів місцевого самоврядування. Якщо доходи місцевих бюджетів

збільшуються, то, відповідно, поповнюється державний бюджет, тому держава як вищий орган управління фінансовими ресурсами повинна забезпечувати місцеві бюджети дохідними джерелами для виконання як власних, так і делегованих повноважень.

Список використаних джерел:

1. Бак Н. А. Міжбюджетні трансферти як інструмент інвестиційного розвитку територіальних громад в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Економіка. 2018. Вип. 802. С. 123-134.
2. Ігнатишин М. В., Бурдюх Л. Ю. Міжбюджетні трансферти як ефективний метод бюджетного регулювання *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Економіка. 2018. Вип. 2. С. 134-139.
3. Палійчук Р. П. Значення міжбюджетних трансфертів для місцевих бюджетів. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/6571> (дата звернення: 10.11.2021).
4. Шірінян Л. В., Еш С. М. Міжбюджетні відносини в Україні в сучасних умовах *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2018. Т. 24, № 4. С. 111-119.
5. Звіти про виконання місцевих бюджетів України у 2016-2020 рр. URL: <http://treasury.gov.ua/> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Бюджетний кодекс України : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 10.11.2021).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Сліпченко А.В.

здобувач 4 курсу факультету «Менеджменту, маркетингу і логістики»
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Продовольча безпека є важливою складовою національної та економічної політики будь-якої держави, що тільки більше набуває актуальності в часи прояву кризових явищ.

Забезпечення продовольчої безпеки є постійною проблемою як країн з низьким рівнем економічного розвитку, так і розвинутих країн, які постійно вдосконалюють механізми підтримки продовольчої безпеки.

Вперше термін «продовольча безпека» ввели у практику на Всесвітній конференції з проблем продовольства 1974 р. в Римі. Конференцію організувала «Food and Agriculture Organization» після різкого зростання світових цін на зерно [1].

Більш ніж через 20 років, у 1996 р. відбулася всесвітня зустріч на вищому рівні з проблем продовольства. За її підсумками було прийнято Римську

декларацію зі всесвітньої продовольчої безпеки. Відповідно до цієї декларації, продовольча безпека – це стан економіки, під час якого населенню країни в цілому і кожному громадянину зокрема гарантується доступ до продуктів харчування, питної води та інших харчових продуктів такої якості, асортименту та обсягу, які необхідні та достатні для фізичного й соціального розвитку особистості, забезпечення здоров'я та розширеного відтворення населення країни [2].

Відповідно до проекту Закону України «Про продовольчу безпеку України» продовольча безпека – соціально-економічний та екологічний стан в державі при якому всі її громадяни стабільно та гарантовано забезпечені продовольством в необхідній кількості, асортименті та відповідної якості [3].

Загрози, що виникають в сфері продовольчої безпеки, зазвичай відображають національні особливості та тенденції економічної політики держави. Таким чином, для України притаманні наступні загрози, що перешкоджають стабілізувати стан продовольчої безпеки:

- недосконалість системи контролю якості;
- зниження купівельної спроможності населення;
- незбалансоване споживання населенням продуктів харчування;
- зростання цін на сільськогосподарську продукцію;
- низький рівень споживання продуктів тваринного походження і збитковість тваринництва;
- залежність від імпорту за окремими продуктами харчування тощо [4].

Регламентуючи вищеперераховане, досягнення стійкого стану продовольчої безпеки передбачає реалізацію таких основних напрямів мінімізації чи ліквідації продовольчих загроз:

- 1) підтримання постачання продовольства на рівні, достатньому для здорового харчування;
- 2) забезпечення належного рівня платоспроможного попиту населення;
- 3) усунення залежності від імпорту та захист інтересів вітчизняних товаровиробників;
- 4) активна державна підтримка сільськогосподарської галузі та побудова ефективної системи контролю якості продовольчих товарів.

Але проблема продовольчої безпеки має вирішуватися не лише на національному, а й на міжнародному рівні. Це зумовлено тим, що кризові процеси, котрі зазвичай і провокують загрози в сфері продовольчої безпеки, несуть дуже масштабний, всесвітній характер. Через це, розвиток продовольчої безпеки в умовах економічної кризи стає питанням не тільки окремих країн, а всього світі.

Враховуючи вищевказане, доцільно було б розробити та сформувати міжнародну систему критеріїв, що могли б визначати стан та рівень розвитку продовольчої безпеки різних країн.

На нашу думку, найзагальнішими критеріями забезпеченості продовольчої безпеки держави можуть бути:

- 1) відповідність рівня і структури кінцевого споживання продуктів харчування раціональним фізіологічним нормам здорового харчування. Даний критерій характеризує економічну і фізичну доступність продовольства населенню країни;
- 2) наявність виробничого потенціалу сфер АПК, достатнього для виробництва основних, життєвоважливих продуктів харчування в необхідному обсязі й асортименті при безпечному рівні національного та міжнародного експорту-імпорту продовольства. Цей критерій характеризує необмежену в часі здатність АПК держави підтримувати продовольчу забезпеченість і гарантувати захист від зовнішніх загроз продовольчій безпеці;
- 3) відповідність обсягів і структури експорту-імпорту продовольства безпечному для даної держави рівню, що визначається можливостями економічно доцільного виробництва основних, життєвоважливих продуктів харчування в країні;
- 4) відповідність якості і безпеки продовольства вимогам санітарно-гігієнічних, екологічних і епідеміологічних міжнародних стандартів здорового харчування.

Список використаних джерел:

1. Бойко В. І., Козак О. А. Про деякі аспекти продовольчої безпеки і світові тенденції вирішення проблем. Збір. матер. Всеукр. конгресу вчених економістів-аграрників. К. : ННЦ «ІАЕ», 2011. С. 161-184.
2. Rome Declarationon World Food Security. URL:<http://www.fao.org/docrep/003/w3613e/w3613e00.HTM>
3. Постанова Верховної Ради України Про прийняття за основу проекту Закону України «Про продовольчу безпеку України». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3498-17#Text>
4. Сиротюк Г. В. Продовольча безпека – складова економічної безпеки країни: матеріали круглого столу (15.05. 2015 року). Львівський НАУ. Львів, С. 64-67.

Науковий керівник: **Згадова Н.С.**, к.е.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Снідко Є.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ БАНКІВ ВІД СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ

Необхідною умовою стабільного функціонування всієї банківської системи та забезпечення економічного зростання в сучасних умовах є розвиток банківського кредитування. Такий вид банківського кредиту, як споживчий кредит, відіграє суттєву роль у задоволенні потреб, які виникають у населення, підвищенні його життєвого рівня, забезпеченні соціально-економічного захисту та розвитку, соціальної відповідальності кредиторів, зокрема банківських установ. Динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту свідчать про зацікавленість у ньому як джерелі високих прибутків з боку банків, а також про постійний попит з боку населення. Тому актуальними є дослідження сучасного розвитку банківського споживчого кредитування в Україні.

Споживчий кредит – це кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) фізичним особам на придбання товарів або послуг у тимчасове користування, під процент, на умовах строковості та платності [1].

Споживче кредитування й далі стрімко зростає: темп приросту незабезпечених гривневих кредитів домогосподарствам на поточні цілі перевищує 30% р/р вісім кварталів поспіль [2]. Сегмент зберігає високий потенціал розвитку: боргове навантаження на сектор домогосподарств загалом невисоке, трохи менше, ніж 10% річного доходу, хоча рівень закредитованості населення з низькими доходами значно вищий. Споживче кредитування високоприбуткове. Це робить його дуже привабливим для банків, однак вони повинні належно враховувати й пов'язані з ним ризики. Проведений НБУ аналіз сегмента споживчого кредитування засвідчив, що в поточних макроекономічних умовах більшість банків адекватно оцінює рівень втрат від кредитного ризику за такими позиками й має відповідний рівень резервів.

Проте розрахункові значення ймовірних втрат у випадку кризи здебільшого занадто оптимістичні. Для оцінювання необхідних резервів банки використовують моделі, що не чутливі до різкого погіршення макроекономічних показників. Тож якщо реалізується несприятливий сценарій, фінансові установи можуть не сформувати належні резерви на випередження. Щоб уникнути цього, у майбутньому НБУ може підвищити вагу ризику за незабезпеченими споживчими кредитами. Це потрібно, аби фінансові установи мали достатній запас капіталу для поглинання потенційних збитків від цього сегмента на випадок кризових явищ.

Зважаючи на останні тенденції у динаміці обсягів споживчих кредитів, змін в їхній структурі та підвищення всіх видів ризиків можна виділити загальні проблемні питання (рис. 1).

Рисунок 1 - Проблеми споживчого кредитування та шляхи їх вирішення
Джерело: побудовано за даними [1]

Стрімкий розвиток споживчого кредитування є природним у період відновлення економіки після кризи. Для банків це створює можливість високих заробітків, проте водночас супроводжується низкою ризиків:

- населення з низькими доходами більш активно позичає – його боргове навантаження стрімко зростає;
- в умовах високої конкуренції банки знижують вимоги до позичальників, щоб зберегти динаміку їх припливу, тож профіль усередненого клієнта погіршується;
- банки інколи недооцінюють кредитні ризики (PD і EL) як за базовим, так і за негативним сценарієм;

– споживче кредитування стимулює попит на імпорт, що створює додаткові ризики для платіжного балансу [1].

Ураховуючи зазначені ризики, НБУ планує такі дії:

– відстежувати моделі оцінювання параметрів (PD, LGD) резервування за МСФЗ 9. Банки повинні підвищити їх чутливість до макроекономічних умов;

– спонукати банки постійно актуалізувати скорингові моделі та підходи до оцінювання кредитних ризиків. Фінустанови мають накопичувати якісну статистику за кредитним портфелем;

– переглядати регуляторні вимоги до розрахунку пруденційних резервів за незабезпеченими споживчими кредитами;

– розглянути можливість підвищення ваг ризику для незабезпечених споживчих кредитів [1].

Зазначимо, що банківські оцінки втрат від реалізації кредитного ризику в сегменті незабезпеченого споживчого кредитування у кризовий період переважно не є достатньо консервативними. Відповідно при макроекономічних шоках вони, найімовірніше, не робитимуть достатніх завчасних відрахувань у резерви. Однією з реакцій НБУ у відповідь може стати встановлення додаткових ваг ризику за такими кредитами. Це спонукатиме банки тримати більше капіталу на покриття неочікуваних збитків у разі настання кризи.

Список використаних джерел:

1. Про захист прав споживачів //Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.
2. Звіт про фінансову стабільність Національного Банку України [Електронний ресурс] – URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-R1.pdf?v=4 (дата звернення: 17.11.2021).

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Товстенко М.Ю.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний
університет, м. Миколаїв, Україна*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Діяльність підприємства в системі ринкової економіки неможлива без періодичного використання різноманітних форм залучення кредитів.

Розвиток кредитної системи країни та орієнтація на ринковий характер економіки вимагають більш обґрунтованих підходів до проблем оцінки установами банків кредитоспроможності позичальника.

Для вітчизняних банківських установ ця діяльність набуває особливого значення, оскільки їх кредитні портфелі характеризуються значним рівнем простроченої, пролонгованої і безнадійної заборгованості [1].

Під кредитоспроможністю слід розуміти такий фінансово-господарський стан підприємства, який дає впевненість в результативному використанні позикових коштів, здатність і готовність підприємства-позичальника повернути кредит відповідно до умов договору.

Оскільки сутність категорії «кредитоспроможність» ґрунтується на основі категорії «кредит», то існування такої неоднозначності у трактуванні цієї категорії породжує існування різноманітних підходів у визначенні категорії «кредитоспроможності».

Існують різні тлумачення категорії «кредитоспроможність» (табл 1.).

Таблиця 1

Визначення терміну «Кредитоспроможність» різними авторами

Автор	Визначення
О.В. Васюренко [2]	Кредитоспроможність – наявність у позичальника (контрагента) банку передумов для отримання кредиту та його здатність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором строки.
С.В. Мочерний [3, с. 91]	Кредитоспроможність – це нормальний стан фінансових ресурсів економічних суб'єктів, який дає змогу отримувати та своєчасно повертати позики.
Н.І. Версаль, Т.В. Дорошенко [4]	Кредитоспроможність – це здатність позичальника в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.
О. Г. Головка, О.О. Губарев, А.Ю. Пономарьова [5]	Кредитоспроможність – система умов, що визначають спроможність залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі в передбачені терміни.
О.В. Дзюблюк [6]	Кредитоспроможність – це спроможність позичальника в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями винятково грошовими коштами

Аналізуючи вищезазначені трактування поняття «кредитоспроможності» можна дійти висновку, що більшість поглядів наукових діячів на визначення

цього поняття здебільшого збігаються. Більшість наукових діячів вважають, що характерною ознакою кредитоспроможності є розрахунок зі своїми борговими зобов'язаннями. Ми вважаємо, що ці твердження є вірними, оскільки під цим розуміється повернення кредиту, відсотків за ним та інших зобов'язань позичальника.

При цьому, на нашу думку, найбільш комплексне визначення кредитоспроможності позичальника (суб'єкта господарювання) надане у Положенні про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затверджене постановою Правління Національного банку України від 25.01.2012 № 23 [7]. Згідно з даним Положенням кредитоспроможність визначається як "наявність у позичальника (контрагента) банку передумов для отримання кредиту та його здатність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором строки" [7].

На нашу думку, таке визначення є найбільш обґрунтованим та змістовно повнозначним в рамках даного підходу та найкраще відображає сутність поняття «кредитоспроможність». Його застосування має не лише важливе теоретичне, але й практичне значення, оскільки визначає спрямованість і зміст процесу оцінки кредитоспроможності позичальника, а, отже, і його результати.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звертання: 24.10.2021).
2. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посіб. [5-те вид., перероб., і доп.]. К.: Знання, 2006. 311 с.
3. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т.1. За ред. С.В. Мочерного. Львів: Світ, 2005. 616 с.
4. Версаль Н.І., Дорошенко Т.В. Теорія кредиту: навч. посіб. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 483 с.
5. Головка О. Г., Губарев О. О., Пономарьова А. Ю. Удосконалення управління кредитоспроможністю підприємств. Modern Economics. 2020. № 21(2020). С. 52-58.
6. Дзюблюк О.В. Банківські операції : підручник. Тернопіль : Вид-во ТНЕУ "Економічна думка", 2009. 696 с.
7. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351. URL: <https://inlnk.ru/YAMMr> (дата звертання: 25.10.2021).

Науковий керівник: **Боднар О.А.** кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Федик О.І.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

БОРГОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ

Сьогочасна економічна ситуація характеризується зростанням залежності країн-боржників. Не є винятком і наша держава – Україна.

Занепад рентабельних галузей промисловості, політична дестабілізація, нестабільність зв'язків із зовнішніми ринками збуту – ці та інші фактори призвели до збільшення боргів. Їх стрімке зростання несе в собі загрозу борговій безпеці та фінансовій стійкості держави. Саме тому аналіз сучасного стану боргової безпеки є дуже актуальною темою сьогодні.

Борговій безпеці присвячено велику низку наукових праць як вітчизняних так і закордонних вчених. Варто вкременити В. Д. Базилевича, Т. Г. Бондарчука, О. Д. Василика, В. В. Лісовенка, В. М. Федосова, С. І. Юрія та інших.

Передумовою оцінки сучасного стану боргової безпеки України є аналіз теоретичних напрямів до визначення її сутності.

Згідно Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [2]. Залежно від суб'єктів кредитних відносин державний борг поділяють на зовнішній та внутрішній.

Інструментом оцінки рівня боргової стабільності як є система індикаторів боргової безпеки. Боргова безпека вважається важливою складовою в забезпеченні макрофінансової стійкості, ваговий коефіцієнт якої поступається лише бюджетній та грошово-кредитній компонентам в оцінці фінансової безпеки, говорячи про її значний вплив на рівень останньої [1].

За вітчизняною практикою для оцінки боргової безпеки як складової частини фінансової безпеки України використовують офіційно затверджені «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [3].

Відповідно до ст. 18 Бюджетного кодексу України загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60 відсотків річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України.

Нарощування боргового навантаження на бюджет, забезпечення фінансової та боргової безпеки країни, удосконалення управління державним боргом – саме у таких умовах особливе значення набуває завдання забезпечення балансу витрат і доходів бюджету, прийняття обґрунтованих рішень державної боргової політики та розробки заходів щодо їх досягнення.

Варто зазначити, що основними факторами, які негативно впливають на боргову безпеку України є:

- девальвація гривні;
- висока вартість державних запозичень;
- стрімкий рівень зростання державного боргу порівняно з рівнем ВВП;
- значна частка запозичень в іноземній валюті;
- коливання валютного курсу;
- суттєве зростання виплат за зовнішнім боргом з 2019 р.

Підсумовуючи вищевказане, можна стверджувати, що боргова безпека України та її безпечний стан є основою зміцнення фінансової системи до протидії внутрішніх та зовнішніх загроз.

Таким чином, боргова безпека є невід'ємною складовою економічної безпеки країни, що визначається як відповідний рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості, що не загрожує суверенітету держави та її фінансовій системі

Для вирішення зазначених проблем необхідно забезпечити виконання наступних заходів:

- зменшити обсяги розміщення зовнішніх державних позик;
- посилити інвестиційну спрямованість позичкових операцій держави;
- здійснювати розвиток внутрішнього ринку позикових капіталів;
- спрямовувати заходи на підвищення кредитного рейтингу шляхом сприяння покращенню інвестиційного клімату в країні;
- здійснити покращення пропозиції державних цінних паперів;
- утримувати помірні обсяги дефіциту державного бюджету.

Стратегічною метою управління державним боргом повинно стати підвищення рівня боргової стійкості та фінансової безпеки держави в цілому, а боргова політика має ґрунтуватися на засадах середньостроковості та ризикорієнтованості.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України / Офіційний сайт Верховної Ради України . URL: zakon.rada.gov.ua UA (Дата звернення: 11.11.2021).
2. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України" від 29.10.2013 № 1277. URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm. UA (Дата звернення: 11.11.2021).
3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ No1277 від 29.10.2013. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL:<http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (Дата звернення: 11.11.2021)

Науковий керівник: **Боднар О.А.** кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Цибулькіна А. С.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Страховання життя є особливим видом страхування, який має велике значення для системи державного страхування, підтримки добробуту населення та забезпечення особи від нещасних випадків.

Страховання життя як вид особистого довгострокового страхування має ряд особливостей. Дослідженню його специфіки та тенденцій розвитку присвячені праці таких учених, як В. Базилевич, О. Гаманкова, О. Залетов, Ю. Клапків, Л. Куделя, Л. Приступа, О. Радецька, Г. Кулина, Я. Медвідь, І. Козьма, Т. Стецюк, О. Фарат та інші.

Страховання життя – вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [1].

Страховання має важливу роль для економіки держави, адже при високорозвиненому страховому ринку і поширенню користування страховими послугами зменшуються бюджетні витрати на соціальні програми. Крім того, нагромаджені кошти страхових компаній можна розглядати як довгострокові інвестиції в державну економіку.

Світовий досвід свідчить, що страхування життя є досить поширеним і ефективним як вид особистого страхування. Однак в Україні спостерігається тенденція до скорочення кількості страхових компаній, в т. ч. страхових компаній «Life» (рис. 1). При цьому частка страхових компаній «Life» в загальній кількості страхових компаній на страховому ринку України є незначною.

Така тенденція пов'язана передусім із досить низьким попитом на страхові послуги серед населення. На жаль, до головних причин невисокого попиту на страхові послуги можемо віднести недостатню довіру до страхових компаній і страхової діяльності в Україні, не найкращу якість наданих страхових послуг, нестачу гарантій одержання компенсацій у повному обсязі з найшвидшим терміном після настання страхового випадку, недостатню обізнаність громадян у цій галузі.

Відтак, необхідно розвивати ринок страхування в Україні, оскільки страхування, в т. ч. страхування життя, може розв'язати проблему соціального захисту українців. З цією метою необхідно проводити ряд заходів, зокрема:

- підвищення рівня обізнаності населення про страхові послуги, вигоди від них, інформування про наявні страхові компанії, їх різновиди та пропозиції страхових послуг;
- на рівні держави розширювати список професій, які мають обов’язково страхувати життя;
- підвищення прозорості процедури укладання договорів страхування, збільшення швидкості їх оформлення;
- покращення якості надання страхових послуг;
- створення системи страхування життя онлайн та можливість укласти договір страхування «за один клік»;
- застосування обов’язкового страхування життя медичних працівників, а також військових, які беруть операції об’єднаних сил.

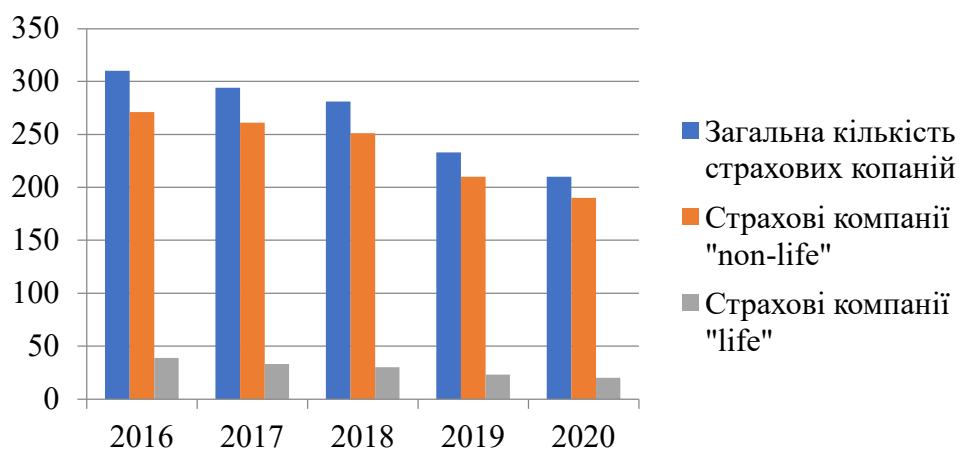

Рисунок 1 – Кількість страхових компаній в Україні, 2016-2020 рр.
Джерело: сформовано автором за даними [2]

Отже, український страховий ринок життя потребує вдосконалення та розвитку. З боку держави необхідно покращувати нормативно-правову і законодавчу базу системи страхування, посилювати контроль за діяльністю страховиків; а з боку страхових компаній – покращувати якість надання послуг і спрощувати процедури оформлення договорів страхування, отримання компенсацій при настанні страхових випадків.

Список використаних джерел:

1. Про страхування : Закон України від 07 бер. 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (дата звернення 10.11.2021).
2. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення 10.11.2021).

Науковий керівник: **Мельник О. І.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Чеботарьов Є.В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙ

Стрімкі інноваційні технології продовжують революціонувати фінансову галузь, створюючи широкі можливості та виклики як для нових стартапів, так і для відомих фірм. Незалежно від того, чи компанія провокує порушення або захищається від них, не можливо дозволити ігнорувати сучасні тенденції фінансових технологій (фінтех). У цій програмі керівники та підприємці збираються разом, щоб проаналізувати новітні технологічні досягнення та оцінити їх вплив. Поглиблюючи розуміння подій у сфері великих даних, машинного навчання, штучного інтелекту, блокчейну та криптовалюти, компанії формують майбутнє, створюючи цінність за допомогою інноваційних технологій. Програма досліджує практику компаній у різних секторах - від платформ та інфраструктури до необанків та інших нових видів фінансових послуг і готує до розробки ігрового плану компанії для сталого успіху в умовах постійних порушень[1].

Фінтех - це об'єднання термінів «фінанси» та «технології» і позначає будь-який бізнес, який використовує технології для вдосконалення або автоматизації фінансових послуг і процесів. Цей термін охоплює швидкозростаючу галузь, яка обслуговує інтереси як споживачів, так і бізнесу у багатьох аспектах. Від мобільного банкінгу та страхування до програм для криптовалют та інвестицій, фінтех має, здавалося б, нескінченний набір програм.

Ця інноваційна програма фінтех дозволить орієнтуватися у мінливому конкурентному середовищі та приймати стратегічні рішення, які сприятимуть зростанню фірми - незалежно від того, працює фірма на ринку кредитів, страхування, управління активами чи на ринку нерухомості. Розвивається глибше розуміння тертя, яке фінтех має на меті усунути; виявляються шляхи подолання бар'єрів для швидкого масштабування бізнесу; виявляється можливість керування загрозами, спричиненими спритними конкурентами на основі даних. Можна розрізняти інновації, які пропонують стійку цінність, та ті, що мають короткочасні переваги[2].

Індустрія продовжувати розширюватися протягом багатьох років. Одним із стимулюючих факторів, є те, що багато традиційних банків є прихильниками та впроваджувачами цієї технології. Активно інвестуючи і співпрацюючи з

фінтех-стартапами, банки легше дають клієнтам з цифровим мисленням те, чого вони потребують, а також рухають галузь уперед, що є актуальним.

Фінтех, до 2025 року може допомогти мільярдам споживачів і збільшити зростання ВВП країн, що розвиваються приблизно на 3,7 трильйона доларів США. Для досягнення це означає, що деякі ЦСР можна комерціалізувати, поєднуючи прибутковість із соціальним впливом та стимулюючи фінтех провайдерів взяти на себе провідну роль у збільшенні фінансової залученості. Крім того, фінансово інклюзивна діяльність може допомогти виконати декілька ЦСР, пов'язаних з фінансовою незалежністю, та подолати розрив у нерівності[3].

Отже, можна сказати, що галузь величезна і буде продовжувати розширюватися протягом наступних років. За даними CB Insights, існує « 41 фінтех-єдинорогів із підтримкою венчурного капіталу на загальну суму 154,1 млрд доларів ». Одним із рушійних факторів є те, що багато традиційних банків є прихильниками та прихильниками цієї технології, активно інвестуючи, купуючи або співпрацюючи з фінтех-стартапами, тому, що легше дати клієнтам, які налаштовані на цифрові технології, те, що вони хочуть, а також рухати галузь вперед і залишатися актуальною[3].

Список використаних джерел:

1. Коляда Т. А. Вплив валютної політики на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / Т. А. Коляда // Modern Economics. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Kolyada-T.-A.-Mala-N.-L..pdf>.

2. Руденко З. М. ВПЛИВ РОЗВИТКУ ФІНТЕХ НА БАНКІВСЬКИЙ РИНОК В УКРАЇНІ [Електронний ресурс] / З. М. Руденко. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: [http://ird.gov.ua/sep/sep20182\(130\)/sep20182\(130\)_067_RudenkoZ.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20182(130)/sep20182(130)_067_RudenkoZ.pdf).

3. Звіт «ФінТех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог». Проект USAID «Трансформація фінансового сектору» та інноваційного парку UNIT.City. 2018. Режим доступу: http://data.unit.city/fi ntech/fgt34ko67mok/fi ntech_in_Ukraine_2018_ua.pdf

Науковий керівник: **Бурковська А.В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Шкляр М.С.

здобувач 4 курсу факультету ММіЛ

Одеська національна академія харчових технологій,

м. Одеса

РЕФОРМУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Загострення світової продовольчої кризи та формування негативних для споживачів прогнозів щодо подальшої цінової динаміки на ринку агропродукції актуалізують питання забезпечення продовольчої безпеки для більшості країн світу.

Для України проблема забезпечення продовольчої безпеки має особливо важливе значення, що зумовлюється насамперед сучасним станом розвитку вітчизняного агропромислового комплексу, нарощування виробництва у якому відбувається переважно екстенсивно. Ситуацію загострюють періодичне «ручне» втручання держави у функціонування аграрного сектору та недореформованість земельного ринку [1].

Водночас сприятливі природно-кліматичні умови для вирощування більшості сільськогосподарських культур і потужний людський потенціал дозволяють Україні не лише забезпечити власну продовольчу безпеку, а й стати активним гравцем на світовому ринку продовольства. Відтак необхідно прискорити процеси реформування аграрного сектору України, що потребує суттєвої модернізації в напрямі розвитку підприємницької діяльності на селі, запровадження інноваційних технологій у виробництво, забезпечення дохідності товаровиробників, а також розбудови соціальної інфраструктури та розвитку сільських територій.

На сучасному етапі стан економічного розвитку аграрного сектору як флагмана продовольчої безпеки потребує вжиття державою дієвих заходів, передусім в умовах обмеженого бюджетного фінансування галузі, і додаткових витрат на проведення масштабних реформ. Затяжна економічна криза, що виявляється в зниженні рівня виробництва сільськогосподарської продукції, збільшенні кількості низькорентабельних, збиткових і збанкрутілих сільськогосподарських підприємств, підвищенні вартості сільськогосподарської продукції (насамперед, через високу вартість енергоносіїв) і зниженні купівельної спроможності населення, становить істотну загрозу для стабільності держави [2].

Негативним фактором для подальшого розвитку АПК є діяльність світових зернотрейдерів, спрямована на монополізацію вітчизняного зернового ринку. Держава систематично вживає заходів з протидії злочинам економічної спрямованості в АПК, передусім, на об'єктах сільськогосподарського виробництва, ринку зерна та продуктів його перероблення, протидії

правопорушенням під час зберігання зерна Аграрного фонду та розкрадання бюджетних коштів під час реалізації програм підтримки розвитку підприємств АПК [3].

З огляду на викладене, з метою покращення стану забезпечення продовольчої безпеки держави вбачаємо за доцільне на державному рівні вжити таких заходів:

– в умовах реформування правоохоронних органів, зокрема перспектив утворення Служби фінансових розслідувань, законодавчо визначити повноваження суб'єктів протидії організованій злочинності в економічній, зокрема аграрній, сфері;

– розробити та вжити заходів оперативного реагування щодо запобігання створенню зернотрейдерами штучного дефіциту сільськогосподарської продукції та спекулятивного підвищення цін на зерно для дестабілізації ситуації, що склалася на продовольчому ринку зерна;

– системно протидіяти «тіньовим» схемам незаконного ввезення (зокрема з окупованих територій) і реалізації на території України продовольчої продукції, а також використання переробними підприємствами неякісної або забороненої сировини у виробництві готової продукції, споживання якої може призвести до завдання шкоди здоров'ю населення України;

– сприяти підвищенню спроможності правоохоронних органів – суб'єктів протидії організованій злочинності в аграрній сфері – запобігати іноземній експансії на вітчизняному зерновому ринку, втручання іноземних компаній з метою монополізації окремих секторів національного АПК [4].

Список використаних джерел:

1. Бабенко А.А. Продовольственная безопасность Украины и ее регионов / *Збірник наук. праць Луганськ. нац. аграрн. унів.* Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2005. № 51 (74). Серія “Економ. науки”. С. 19-21.

2. Бабенко А.А. Обеспечение продовольственной безопасности Украины в условиях аграрной реформы. Монография. Луганск. 2005. 116 с.

3. Ткаченко В.Г., Гапочка Н.М., Бабенко А.А. и др., всего 21 автор. Продовольственная безопасность Украины в условиях рыночных трансформационных процессов. Монография. Луганск, 2004. 140 с.

4. Ткаченко В.Г. Укрепление кадрового потенциала - неперемное условие конкурентоспособности структур АПК. Тез. докл. на междуна. научн.-практ. конф. Проблемы и перспективы повышения конкурентоспособности аграрной экономики. Луганск. нац. аграрн. унів., 2004. С. 293-301.

*Науковий керівник: Неустров Ю.Г., к.е.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса*

Ясельська В.В.

*здобувач 4 курсу факультету «Менеджменту, маркетингу і логістики»
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса*

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА

У сучасному світі продовольча проблема інтерпретується як проблема, що викликана не стільки абсолютним недоліком продовольства у світі, що породжується перевищенням попиту над пропозицією, а скільки результатом несправного функціонування соціально-економічної системи.

Продовольча проблема на даний момент полягає не в тому, чи зможе Земля виробити потрібну кількість продуктів харчування для свого зростлого населення, а в тому, чи вдасться задовольнити в найближчі десятиліття потреби людства саме в тих продуктах харчування, попит на які буде найвищим, і чи можна буде здійснити це за розумними цінами, які будуть адекватні щодо доходів бідних верств суспільства багатьох країн [1].

Окрім зростання цін, іншим доказом існування у світі глобальної продовольчої проблеми є наростання негативного балансу зовнішньої торгівлі провідними продовольчими товарами у більшості країн світу.

Взагалі, продовольча проблема – одна з найстаріших та найважливіших проблем людства. Голод, будучи найсерйознішим наслідком цієї проблеми, сьогодні стає дедалі більшою «соціальною» проблемою. Голодують не лише у країнах третього світу, а й у країнах із високим рівнем ВВП, соціально благополучних. Тому можна говорити про те, що ця проблема не має кордонів та національної приналежності – вона є глобальною.

На сьогодні, пандемія також є однією із причин загострення давніх проблем світового ринку продовольства - бідність і нерівність населення планети в можливостях щодо отримання якісної та доступної за ціною продовольчої продукції сільського господарства [2].

Інші ж теорії продовольчої проблеми пов'язані з нерівномірним розподілом продуктів харчування по території Землі. Усуненням даного феномену займається більшість міжнародних організацій, діяльність яких порушує питання, пов'язані з глобальною продовольчою проблемою.

У даному контексті часто обговорюваним питанням є продовольча безпека – надзвичайно важливий показник для кожної країни, який може трактуватися неоднозначно з погляду різних суб'єктів світової економіки.

Під продовольчою безпекою розуміється ситуація, коли всі люди будь-коли мають доступ до достатньої кількості безпечних та поживних продуктів для задоволення своїх потреб та уподобань у їжі для активного та здорового життя.

Виділяється чотири аспекти, що характеризують продовольчу безпеку:

- наявність їжі – наявність достатньої кількості продуктів харчування належної якості, що постачаються національними або імпортними виробниками (у тому числі гуманітарної допомоги);
- доступність харчування – доступ індивідів до ресурсів, необхідних та достатніх для отримання продуктів харчування для збалансованого раціону;
- раціональність використання продовольства – задоволення всіх фізіологічних потреб організму з допомогою збалансованого харчування;
- стабільність – відсутність ризиків втрати доступу до продуктів харчування в найближчому майбутньому [4].

Деякі експерти також вважають, що головним фактором продовольчої безпеки є доступність продуктів харчування для всіх соціально-економічних груп населення. І ця доступність не обов'язково має забезпечуватися лише внутрішніми виробниками продовольства, а ще й наявністю вільного імпорту продуктів [5].

Узагальнюючи всі визначення, можна дійти висновку, що ключова властивість продовольчої безпеки – це задоволення потреб кожної людини у продуктах харчування не на мінімальному рівні, не на рівні виживання, а відповідно до досить високо встановленої планки якісного та раціонального харчування.

Список використаних джерел:

1. Згадова Н.С., Губко В.І. Стратегія діяльності, перспективні та поточні плани щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Економічна безпека соціальних систем: деякі питання теорії та практики : круглий стіл кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки Одеської національної академії харчових технологій та республіканської газети «Золото слів» в рамках VIII Міжнародної науково-практичної конф. «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття», 15 – 16 жовтня 2020 р. м. Одеса, 2020
2. Формування та управління системою продовольчої безпеки: [монографія] / Під заг. ред. к.е.н., доц. Н.С. Згадової, к.е.н., доц. Ю.Г. Неустроєва. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 247 с.
3. Соціально-економічний розвиток регіону в системі забезпечення продовольчої безпеки: монографія / Роботін Ю.А., Лагодієнко В.В., Згадова Н.С., Неустроєв Ю.Г., Павленко Г.М., Кравченко Ю.І. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 207 с.
4. Батюк Л.А. Продовольча безпека та досвід її забезпечення в деяких розвинутих країнах світу. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: економічні науки*. Вип. 105. Харків: ХНТУСГ. 2010.
5. Власов В. Тенденції й проблеми глобальних процесів у світовій продовольчій сфері. *Економіка України*. 2006. № 3.

Науковий керівник: **Ткачук Т.І., к.е.н., доцент**
 Одеська національна академія харчових технологій,
 м. Одеса

СЕКЦІЯ «РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Богач В.О.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Актуальною проблемою в Україні на сучасному етапі є неплатоспроможність багатьох підприємств, що може привести їх до банкрутства. Для здійснення певних змін в господарстві, які б підвищували їх економічний потенціал, потрібно налагодити адекватний антикризовий механізм управління, за допомогою якого можна було б покращити ефективність виробництва. Необхідна система управління як економікою в цілому, так і кожним підприємством окремо з урахуванням його специфіки, щоб попереджати їх банкрутство.

Сучасний стан управління дозволяє зробити висновок про необхідність розробки заходів щодо подолання та недопущення виникнення криз в діяльності українських підприємств. Заходами щодо подолання незадовільного стану підприємств в Україні є: реструктуризація діяльності та кредиторської заборгованості; розвиток, поряд з основним, інших видів діяльності; організація управлінського обліку за кожним видом діяльності й за виконавцями; введення гнучкої системи нормування витрат; створення ефективної системи стимулювання праці працівників. Вищезазначені заходи є найбільш актуальними та популярними антикризовими заходами в сучасній Україні [1, с. 28].

Відмітимо, що питання антикризового менеджменту неодноразово досліджувалося як національними, так і іноземними науковцями. У різних аспектах свої роботи по даному питанню присвятили: А. С. Гальчинський, Л.М. Каліна, М. І. Пірен, Г. І. Ханов, А. Д. Чернявський, З. Є. Шершньова, А. М. Штангрет та ін.

Формування стабільних виробничих об'єктів української економіки та її подальший сталий розвиток невід'ємно пов'язаний із заходами антикризового управління. На даний час простежується дотримання сукупності характеристик діючих систем антикризового управління підприємствами реального сектора економіки України. Варто зазначити, що діючі на підприємствах системи управління спрямовані, перш за все, на функціонування в стабільних економічних умовах, є досить продуктивними в умовах сприятливої економічної ситуації та мало придатними до розв'язання виробничих і фінансових проблем в період сталості чи спаду на найбільших світових ринках

товарів і послуг. На практиці реакція менеджменту українських підприємств на зниження ділової активності на світовому й вітчизняному ринках, погіршення параметрів зовнішнього середовища, обмежується, переважно, фрагментарними, оперативними діями, що коректують окремі виробничі, економічні та інституційні процеси в рамках підприємств та виробничих комплексів. Антикризові заходи, що вживаються відрізняються, як правило, непослідовністю, спрямовані не стільки на ліквідацію причин криз, скільки на усунення їх найбільш очевидних наслідків, слабо систематизовані, застосовуються із значним запізненням [1, с. 148]. Також, актуальною проблемою є те, що низька ефективність антикризових заходів в значній мірі пов'язана з недостатньою розробленістю теоретичних положень, що відображають сутність, причини, чинники криз, які обумовлюють характер криз систем економіки підприємств, зміст антикризового управління, специфіку управління підприємствами на певних фазах його власного циклу.

Окрему увагу варто приділити пандемії та питанню антикризового менеджменту під час таких глобальних світових криз. Виходячи із ситуації, яка склалася в 2020 р., практика показала, що на сьогодні жодна глобальна установа та в цілому держава попри наявність у штаті ряду антикризових спеціалістів не змогла передбачити глобальну кризу, як наслідок більшість були на межі банкрутства, а у випадку держави – дефолту. Антикризове управління в умовах пандемії, як управління підприємством, спрямоване на подолання або відвертання кризового стану, що проявляється в неплатоспроможності, банкрутстві, збитковості в умовах адаптації до карантину. Воно має на увазі також прогнозування кризових ситуацій і розробку стратегій їх стримування і випередження, а в умовах самої кризи – нейтралізацію або мінімізацію його наслідків.

При формуванні систем антикризового управління, частіше за все, підприємствами використовуються моделі оцінки фінансово-економічного стану, які мало відображають галузеву і регіональну специфіку, слабо виражають конкретні дії, спрямовані на вдосконалення техніко-технологічних процесів, організаційних основ їх взаємодії з зовнішнім середовищем. Зауважимо, що доволі часто механізм управління, спрямований на розв'язання кризових ситуацій на підприємствах реального сектора економіки, фактично орієнтований тільки на дії в умовах майбутнього, вірогідного або фактичного банкрутства [2].

Висновок. У процесі дослідження даної теми ми дійшли висновку, що питання ефективного антикризового управління є доволі складним та важливим процесом. При цьому, сучасний стан управління дозволяє зробити висновок про необхідність розробки заходів щодо подолання та недопущення виникнення криз в діяльності українських підприємств. Особливої уваги набуває попередньо зазначене в сучасних умовах, в період всесвітньої коронавірусної пандемії.

Список використаних джерел:

1. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент : навч. посібн. К. Центр учбової літератури, 2009. 568 с.
2. Костецька Л. М. Антикризовий менеджмент у державному управлінні : *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія : Державне управління. 2016. № 4. С. 87-92. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2016_4_14 (дата звернення 01.10.2021 року).

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Боднар О.А.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Казновська І.Д.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ПОЗАБЮДЖЕТНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (ОТГ)

Стійкий розвиток економіки, відродження конкурентоспроможних виробництв, повноцінне використання потенціалу області та зростання рівня життя населення вимагає відповідних вкладень у виробничу і соціальну сферу. На разі проблематика обмеженості бюджетних коштів, спонукає органи місцевого самоврядування, підприємства та установи комунальної власності до пошуку інших альтернативних позабюджетних способів фінансування.

Досліджуючи праці науковців з даного питання, можемо погодитися, що необхідний обсяг доходів не дає реальних можливостей місцевій владі бути фінансово незалежною та мати вплив на соціально-економічні процеси у регіонах [1]. Однією із проблем також виступає неспроможність підготовки якісних інвестиційних проєктів для отримання коштів державної підтримки та коштів міжнародної допомоги. Причиною цього є відсутнє належне кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, спостерігається недостатність кваліфікації службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій, що призводить до неефективного використання ресурсів територіальних громад.

Залучення інвестицій в ОТГ сприятиме зниженню навантаження на бюджетне фінансування та забезпечить покращення стану конкурентоспроможності проєктів розвитку громад, які в свою чергу

надаватимуть стимул ОТГ до самофінансування, формування соціальної відповідальності та зміни свідомості населення.

Хотілось би зазначити, що на разі одним із важливих джерел коштів для розвитку громад виступають гранти МТД (міжнародна технічна допомога). Розглянути та ознайомитись із актуальними грантовими програмами на вересень 2021 рік можна відповідно до табл.1.

Таблиця 1 Перелік актуальних грантових програм станом на 1.09.2021 року

ПОСТІЙНОДЮЧІ ПРОГРАМИ ТА ГРАНТИ У РІЗНИХ СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ		
Назва	Грантодавець - організатор:	Сфери підтримки:
Фонд Роберта Боша	Фонд Роберта Боша (Robert Bosch Stiftung GmbH) - один із найбільших приватних фондів у Німеччині, який працює з 1964 року.	охорона здоров'я; соціальна робота освіта; мистецтво та культура; соціальні та природні науки;
Міжнародний благодійний фонд «ДОБРОБУТ ГРОМАД»	фонд «ДОБРОБУТ ГРОМАД»	сталий комплексний розвиток громад та передбачає забезпечення доступу до ринків збуту для дрібних виробників, підтримку, створення та розвиток ферм сімейного типу, нефермерське підприємництво (сільський зелений туризм та ін.), мобілізацію громад, сприяння та розбудову партнерств з міжнародними донорськими організаціями, органами влади та бізнесом, освіту, участь у покращенні нормативно-правової бази в галузі АПК та сільського розвитку
Конкурс проектів з кібербезпеки (держспецзв'язок)	«EU4USociety» – спільний 4-річний проєкт Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу	Створення системи своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації кіберзагроз. Підвищення цифрової грамотності та культури безпечного поводження в кіберпросторі, комплексних знань, навичок і вмінь особового складу державних органів та об'єктів критичної інфраструктури, необхідних для підтримки цілей кібербезпеки. Обмін інформацією між державними органами, приватним сектором щодо кіберзагроз, кібератак та кіберінцидентів. Надання консультативної та практичної допомоги з питань реагування на кібератаки.
Фонд «Монсато»	Фонд «МОНСАТО»	надання базової освітньої підтримки, спрямованої на покращення освіти в аграрних громадах, в т.ч. за рахунок підтримки шкіл, бібліотек, наукових центрів, навчальних програм для фермерів та академічних програм, які збагачують чи доповнюють шкільні програми; забезпечення критичних потреб громад за рахунок підтримки НУО, що надають допомогу для продовольчої безпеки, санітарії, доступу до чистої води, громадської безпеки.

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Діяльність даних фондів може мати різний характер та досягати більш ніж достатніх сум фінансування. Умови отримання також є різними, адже

залежать від мети створення проєктів, місця реалізації та інше. Втіленням грантового напрямку фінансування є ряд реалізованих проєктів, які в довгостроковому періоді будуть залишатись суспільно значущими та пріоритетними для розвитку ОТГ.

Розглянемо досвід пошуку та залучення коштів для соціально економічного розвитку територій на прикладі об'єднаних територіальних громад у Тернопільській області.

Тернопільська обласна рада протягом останніх років впроваджує проєктні технології в систему управління процесами регіонального розвитку. Громада завдяки співпраці з громадськими об'єднаннями співпрацює з міжнародними донорами, посольствами та міністерствами країн ЄС і США: USAID DOBRE; Представництво DVV International в Україні; USAID Pact; Проєкт Київський Діалог; Міністерство закордонних справ Німеччини; Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). За час такої співпраці було реалізовано 17 малих та великих проєктів [3].

На даний час ОТГ Тернопільської області приймає участь у отриманні грантової допомоги по проєктах людської безпеки запропонована Урядом Японії по програмі «КУСАНОНЕ». Дана програма спрямована на безвідплатній фінансовій допомозі, яка надається неурядовим організаціям, лікарням, початковим школам, науково-дослідним інститутам та іншим неприбутковим організаціям з метою надання допомоги задля здійснення проєктів розвитку цих організацій [4].

Висновок. Отже, такі приклади доводять, що підвищення рівня спроможності до самофінансування, залучення коштів фондів для перспективних проєктів, сприятиме подальшому ефективному фінансовому забезпеченню розвитку ОТГ. Це створить позитивні умови для розвантаження бюджету України та забезпечить можливість направлення даних коштів на інші вагомні соціальні потреби, які на сьогодні є актуальними для країни

Список використаних джерел:

1. Гургула Т.В. Фінансове забезпечення спроможності територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. Економіка. Вип. 1 (7). С. 132–136.
2. Лісова А.А., Мельник О.І. Перспективні напрями фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад. Ефективна економіка : електрон. наук. фахове вид. 2019. Вип. 12. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/161_pdf.
3. Міжнародні програми, проєкти і гранти Тернопільської області. URL : <http://te-rada.org/?id=306>.
4. Грантова допомога по проєктах людської безпеки програми «КУСАНОНЕ». URL : <https://ternopilcity.gov.ua/ekonomika/konkursi-ta-granti/54177.html>.

Бурякова В.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ВАЛЮТНОГО КУРСУ ГРИВНІ В УКРАЇНІ

Відомо, що на встановлення курсу національної валюти України впливає низка чинників: економічних, психологічних, політико-правових і технічних. Дослідивши вплив таких факторів і вчасно реагуючи на їх позитивні або негативні тенденції, можна досягти значних успіхів у вирішенні основного завдання Національного банку України – забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

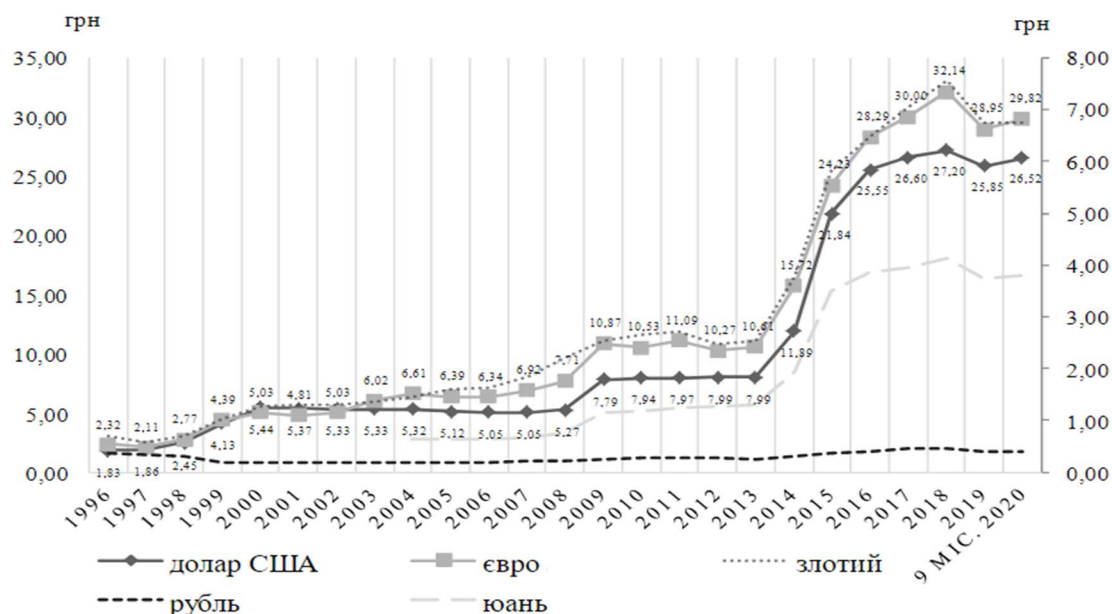
Національна валюта – грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають у обігу та є законним платіжним засобом на території певної країни, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають у обігу, кошти на рахунках, у внесках у банківських та інших фінансових установах на території України. Це єдиний законний засіб платежу на території України, який приймається без обмежень для оплати будь-яких вимог і зобов'язань [1].

Аналіз тенденцій зміни офіційного валютного курсу дозволяє визначити закономірності проведення валютно-курсової політики регулятора та оцінити заходи впливу та їх наслідки, що дасть можливість сформулювати адаптивні механізми політики обмінного курсу в Україні.

Курс української гривні залежить від курсу іноземних валют, тому наочно динаміку встановленого НБУ середнього офіційного курсу гривні представимо порівняно до: долара США, євро, китайського юаня, російського рубля та польського злотого (рис. 1).

Встановлено, що траєкторія динаміки курсу чотирьох валют (долар США, юань, євро та злотого) до гривні є майже схожою. Якщо на початку юань, злотий та рубль були дешевшими гривні і становили відповідно 0,64 коп (2004), 0,68 коп (1996) та 0,36 (1996), то вже у 2020 році стали значно дорожчими. Так, середній курс китайського юаня за 2019 рік становив 3,75 грн за 1 юань, що в порівнянні з 2004 роком більше у 5,9 рази. Стабільна залежність офіційного обмінного курсу гривні прослідковується до російського рубля, але таке явище можна охарактеризувати, в першу чергу, проблемами стабільності російської валюти, чим ефективністю валютно-курсової політики України. Найбільші стрибки знецінення гривні зафіксовано у періоді 1997-2000 рр., 2008-2014 рр. та 2014-2016 рр [2].

Рисунк 1. Динаміка середнього офіційного курсу гривні до іноземних валют за період 1996-2020 рр.

Керівництво центрального банку вважало, що інфляцію можна зменшити шляхом підвищення процентних ставок і обмеження грошової пропозиції, тобто, по суті, ринкового попиту. Однак подолати інфляцію шляхом обмеження попиту можна в тому разі, якщо вона викликана саме надлишковим попитом. Коли її причини інші, а в Україні це передусім девальвація національної валюти, то додаткові дії монетарної влади щодо скорочення попиту негативно вплинуть на динаміку розвитку реального сектору. Крім того, насправді процентні ставки НБУ практично не впливають на ціну грошей і кон'юнктуру ні кредитного, ні валютного ринків [3].

Отже, на даному етапі розвитку структури монетарної політики в Україні відсоткова ставка залишається основним інструментом впливу на рівень інфляції, а валютні інтервенції – на обмінний курс.

Висновок. Курсові коливання є однією із загроз національним інтересам. Тому необхідною умовою та підґрунтям для реалізації головної функції НБУ – забезпечення стабільності національної грошової одиниці – є проведення ефективної монетарної політики для досягнення стабільності фінансово-кредитної сфери: вибір форм валютно-курсової політики, підтримання відповідного рівня цін і темпу інфляції, збільшення золотовалютних резервів. За сучасних умов виходу та подолання наслідків світової фінансової кризи валютно-курсова політика держави є не лише невід'ємною частиною, але й важливим аспектом впливу на фінансову безпеку країни.

Сьогодні процеси, що протікають на валютному ринку, і насамперед проблеми курсових коливань, відіграють вагомий роль в економічному житті держави. Зміни ж в економіці країни та її міжнародному становищі впливають на розвиток валютних відносин і відповідним чином вносять коригування у валютну політику, що проводиться в державі. Розбалансованість валютного

ринку, негативне сальдо торговельного балансу, високі темпи інфляції свідчать про те, що нині залишається гострою проблема проведення ефективної валютної політики і визначення оптимального рівня валютного курсу, які слід здійснювати Національному банку України.

Список використаних джерел:

1. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / за ред. В. С. Стельмаха. — К.: ЦНДНБУ, УБС, 2009. - 404 с.
2. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Національний банк України: веб сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=30.10.2020&period=daily> (дата звернення: 29.10.2020).
3. Дзюблик О.В. Валютна політика як фактор макроекономічної стабілізації. [Текст] / О.В. Дзюблик // Фінанси України. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2016. № 11. С. 33–51

Науковий керівник: **Бурковська А.В.**, канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Вента Н.С.,
здобувач вищої освіти групи ОПМ-21
Національний Університет «Львівська політехніка», Львів

ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ – СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

Зважаючи на поступове вдосконалення українського законодавства в сфері бухгалтерського обліку та аудиту, а також процеси його гармонізації відповідно із європейськими законами, все частіше перед менеджментом підприємства, зокрема і бухгалтерською службою, постають нові завдання. Відтак, віднедавна в Україні великим та середнім підприємствам разом з фінансовою звітністю та консолідованою фінансовою звітністю необхідно подавати звіт про управління.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» звіт про управління – це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [1].

З метою систематизації та співставності інформації Методичні рекомендації зі складання звіту про управління рекомендують формувати звіт за такими напрямками: 1) організаційна структура та опис діяльності підприємства; 2) результати діяльності; 3) ліквідність та зобов'язання; 4) екологічні аспекти; 5) соціальні аспекти та кадрова політика; 6) ризики; 7) дослідження та інновації; 8) фінансові інвестиції; 9) перспективи розвитку; 10) корпоративне управління (складають підприємства - емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію) [2]. При цьому середні підприємства можуть не відображати у звіті нефінансову інформацію.

Необхідність складання та оприлюднення звіту про управління визначена також Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», адже, відповідно до [статті 126](#) вище згаданого закону, річний звіт керівництва включається до річної інформації про емітента цінних паперів, та повинен містити достовірний огляд розвитку емітента, його діяльності за звітний період, у тому числі з описом ризиків та невизначеностей, з якими стикається емітент у процесі господарської діяльності [3]. Стаття 127 закону визначає, що звіт керівництва (звіт про управління) повинен містити наступну інформацію:

- 1) вірогідні перспективи подальшого розвитку емітента;
- 2) інформацію про розвиток емітента;
- 3) інформацію про укладення деривативних контрактів або вчинення правочинів щодо деривативних цінних паперів емітентом, якщо це впливає на оцінку його активів, зобов'язань, фінансового стану і доходів або витрат емітента, зокрема інформацію про:

- a) завдання та політику емітента щодо управління фінансовими ризиками, у тому числі політику щодо страхування кожного основного виду прогнозованої операції, для якої використовуються операції хеджування;

- b) схильність емітента до цінових ризиків, кредитного ризику, ризику ліквідності та/або ризику грошових потоків;

- 4) звіт про корпоративне управління [3].

До українських підприємств, що складають звіт про управління починаючи з 2018 року (першим звітним періодом, за який емітенти цінних паперів зобов'язані подавати річну звітність в обсязі, встановленому законом є 2018 рік [4]) належать ПрАТ «Львівський холодокомбінат», ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»», ПрАТ «Оболонь» та інші.

Отже, можемо зробити висновки, що звіт про управління складають з метою доповнення фінансової звітності важливою інформацією про підприємство та забезпечують суб'єкту господарювання можливість розповісти зовнішньому середовищу про свою діяльність.

Список використаних джерел:

1. Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Наказ Міністерства Фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління» від 07.12.2018 р. № URL: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 р. № 3480-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16.11.2017 р. № 2210-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Науковий керівник: **Тивончук О. І.** канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку та аналізу,
Національний Університет «Львівська політехніка», Львів

Голубова І. Є.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ НА ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Україна посідає чільне місце серед країн Європи за об'ємами транспортування і споживання природного газу. При цьому у 2020 р. європейський попит на газ знизився приблизно на 16 млрд куб. (3,3% порівняно з 2019 р.). Щодо ситуації на Україні, споживання природного газу зросло на 3,7% у 2020 р. порівняно з 2019 р. (з 29,9 млрд куб. м до 31,0 млрд куб. м) [3]. У зв'язку з цим важливе значення у вітчизняній нафтопереробній галузі належить оптимальній побудові налагодженої системи виміру об'єму газу і його обліку. Актуалізація даного питання пов'язана, в першу чергу, зі зростанням ціни на газ, збільшенням кількості учасників газового ринку, по друге, з необхідністю підвищення відповідальності за проведення розрахунків щодо спожитого природного газу.

Проблема бухгалтерського обліку природного газу знайшло своє відображення у дослідженнях таких вчених як: О. Височан, О. Грицелюк [1], Я. Власюк, М. Чуприн, Л. Власюк [2] та ін. Однак, їх роботи присвячені загальним проблемам організації сучасного вітчизняного бухгалтерського обліку та не мають конкретизованого направлення на формування оптимальної моделі коригування облікової політики щодо проблем природного газу у газотранспортних підприємствах України.

Газотранспортні підприємства – це суб'єкти економіки, які забезпечують транспортування природного газу розподільчими трубопроводами відповідно до порядку використання газотранспортної системи на договірній основі з постачальниками, виконують диспетчерські функції щодо контролю і регулювання надходження і реалізації природного газу, здійснюють облік газу, протранспортованого і реалізованого споживачам, складають зі споживачами і постачальниками акти про об'єми газу, що був використаний протягом місяця, і на основі даних актів (до 10 числа місяця наступного за звітним), створюють реєстри об'ємів реалізації газу [4]. Протягом місяця газове господарство надає звіт про реалізацію природного газу до НАК «Нафтогаз України». В кінцевому результаті об'єми негативного (недостача) чи позитивного (лишки) сальдо під час зведення місячного балансу споживання природного газу визначаються на основі відповідності об'ємів газу, що наведені в актах прийому-передачі і сумарних об'ємів реалізації газу споживачам. За результатами визначених об'ємів реалізації щомісячно формуються реєстри і визначаються кількісно-вартісні дані про об'єми недостачі чи лишку газу. З метою оптимізації

облікових процесів у газотранспортних підприємствах рекомендуємо узагальнити таку модель бухгалтерського обліку природного газу (рис.1).

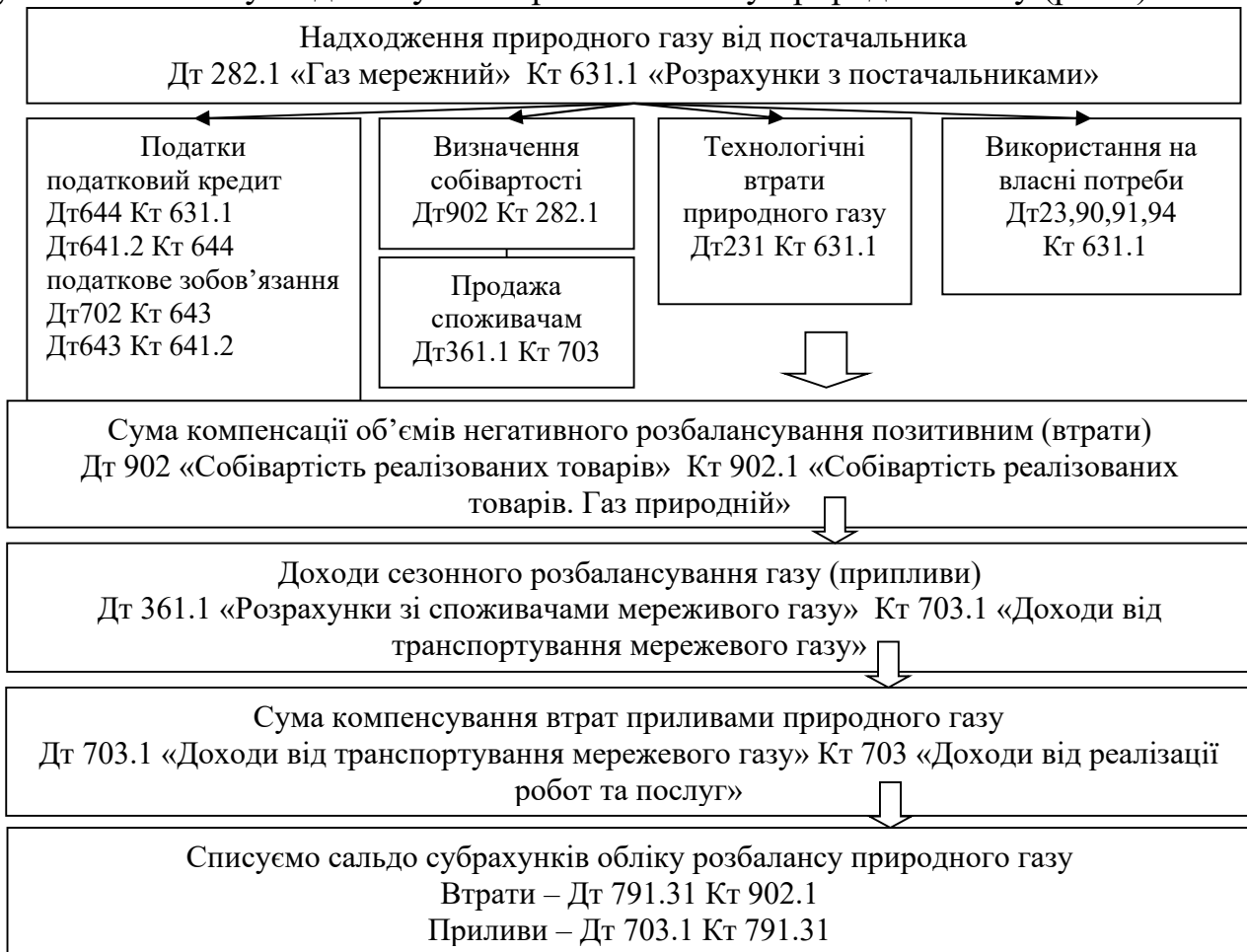

Рисунок. 1 Схема оптимальної моделі бухгалтерського обліку природного газу на газотранспортних підприємствах України

Джерело: розроблено автором з використанням літературних матеріалів [1,2]

Таким чином, сьогодні зростає роль бухгалтерського обліку природного газу на газотранспортних підприємствах України. За допомогою оптимальної моделі бухгалтерського обліку природного газу можна вивести управління газопостачальними компаніями на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і спрямовуючи діяльність різних підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Височан О. С., Грицелюк О. І. Формування облікової політики щодо витрат на підприємствах газопостачання та газифікації. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_63_2018_ukr/26.pdf (дата звернення: 20.10.2021).
2. Власюк Я. М., Чуприн М. І., Власюк Л. Я. Концепція єдиної системи обліку природного газу в Україні (оптимізація впровадження промислових лічильників різних методів вимірювання). URL: <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/1686/4/1833p.pdf> (дата звернення: 20.10.2021).

3. Нафтогаз. Використання природного газу. URL: <https://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/8B3289E9F4B2CF50C2257F7F0054EA23> (дата звернення: 20.10.2021).

4. Постанова КМУ «Про Концепцію створення єдиної системи обліку природного газу» №1089 від 21.08.2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2001-п> (дата звернення: 20.10.2021).

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, *д-р. екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна*

Каземирчик К.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах економіки України важливим питанням соціального і економічного характеру є забезпечення населення України житлом. Особливого значення проблема набула саме зараз, адже абсолютна більшість громадян не можуть задовольнити базову потребу житла відповідно до їх доходів. Крім того у галузь цивільного будівництва інвестуються незначні капіталовкладення, особливо в провінційних містах таких як Миколаїв, а пропозиція вторинного ринку житла у найближчому майбутньому почне скорочуватись, адже у більшості забудов виходить термін експлуатації. Тож проблема іпотечного кредитування несе під собою не тільки підґрунтя розвитку кредитних відносин, а ще й дає великий розвиток будівельної галузі.

Проблеми, перспективи, сучасний стан іпотечного кредитування в Україні досліджували такі науковці: І. Крекотень [4], К. Побоча [3], Н. Тетянко [2]. У зв'язку з динамічним розвитком і появою нових іпотечних програм тематика потребує глибшого дослідження.

Іпотека – вид кредитування, при якому заставою виступає об'єкт нерухомості на який береться сума кредиту у банку, протягом терміну погашення якого іпотекодавець (суб'єкт, який бере іпотеку і платить платежі) має право проживання, користування, володіння нерухомістю, але не розпоряджається нею. Після повного погашення платежів майно переходить у повне розпорядження іпотекодавця. Якщо іпотекодавець порушує договір кредитування, іпотекодержатель (суб'єкт, який надає іпотечний кредит) задовольняє свої вимоги за рахунок предмета іпотеки, яким виступає житло [1].

Платежі за іпотекою справляються у вигляді ануїтету, що дозволяє іпотекодавцям правильно розраховувати домашні господарські витрати, пропорційно відраховувати частину бюджету й зменшити навантаження на останні періоди погашення.

Для розуміння стану іпотечного кредитування в Україні необхідно розглянути види такого кредитування й виділити, які використовуються в Україні.

В Україні використовується іпотека житла, рідше практикується іпотека комерційної нерухомості. В Україні відсутня земельна іпотека, попри те що Україна – аграрна держава. Українські науковці Н. Поліщук та Н. Тетянюк дослідили досвід іноземних держав щодо впровадження земельної іпотеки. Було з'ясовано, що іпотечне кредитування сільського господарства необхідне для забезпечення сталого розвитку, враховуючи особливості розвитку української економіки [2]. Доповнюючи, у 2023 році особливого значення набуде розгляд можливостей запровадження іпотечного кредитування у зв'язку з відкриттям ринку землі. Очікується високий попит на такі кредити і уряду та банківським установам необхідно розглянути можливість впровадження таких програм [3].

Іпотечне кредитування відноситься до дуже ризикових кредитів, адже термін погашення позички починається від 10 до 30 років. Впродовж усіх цих років відбуваються інфляційні процеси у країні, комерційні банки можуть завдавати великих збитків. Для прикладу, доцільно розглянути банківське іпотечне кредитування України у 2008 році, коли впродовж 2006-2008 років 80% іпотечних позик надавали у іноземній валюті – доларі США (адже вартість кредиту у доларах становила 7-12% річних, а у гривні – 15-20%), а після підвищення курсу гривні до долару США на 40% (з 4,8 грн до 8 грн за 1 долар США) виникла гостра соціальна проблема – платежі за кредитом в деяких випадках перевищували сукупний дохід сім'ї [4]. Для того, щоб громадяни України були захищеними від подібних подій, які можуть статися впродовж усього терміну погашення позички, було встановлено фіксовані ставки за кредитом і рішення про перевагу кредитуванню в національній валюті.

Інші кроки держави для підтримки іпотечного кредитування:

- запровадження податкових знижок для платників податків;
- зменшення відсоткового навантаження за іпотечний кредит для переселенців на 50%;
- державна підтримка для учасників АТО на умовах пільгового іпотечного кредитування;
- перспектива впровадження зворотної іпотеки для літніх людей [3].

Органи місцевої влади часто пропонують програми у вигляді іпотеки за зниженими відсотковими ставками для молодих сімей, особливо зайнятих у пріоритетних галузях економіки, проте програма «Доступна іпотека 7%» має на меті охопити набагато більші об'єми.

Отже державна підтримка іпотечного кредитування вирішить такі проблеми:

- забезпечення населення житлом;
- стимулювання розвитку галузі;
- зменшення схем «заморожування» будівництва [5].

Попри, об'єктивно існуючі економічні і політичні труднощі, Уряд України розуміє необхідність підтримки молодих сімей України і впроваджує ефективні кредитні програми підтримки. «Доступна іпотека 7%» – потрібний елемент стратегії розвитку цивільного будівництва в Україні і база кредитної підтримки населення.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про іпотеку” від 05.06.2003. №898-IV. Редакція від 06.09. 2021. [Електронний ресурс] : Режим доступу. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text> (дата звернення: 07.09.2021)
2. Тетянка Н. А. Закордонний досвід кредитування сільського господарства та його позитивне використання в умовах України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://goo.su/8rLx> (дата звернення: 11.09.2021)
3. Побоча К. П., Моль А. Я. Тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2019. № 2. С. 202-210.
4. Кречотень І. М. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку іпотечного кредитування в Україні. Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка” №9. 2020. №975. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2020/57.pdf (дата звернення: 20.09.2021)
5. Державна житлова політика в Україні: сучасний стан та перспективи реформування. – К.: Аналітичний центр CEDOS, 2019. – 132 с.

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Козаченко Л.А.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет

Берзлапіна Н.С.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ З УРАХУВАННЯМ ОБМЕЖЕНОСТІ
РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ**

Сучасним проблемним полем у діяльності вітчизняних підприємств є обмеженість ресурсів для здійснення господарської діяльності, що в першу чергу впливає на трудові відносини та зумовлює зміни в організації оплати праці. У різні етапи функціонування економіки з'являються проблеми, які привертають велику увагу з боку працюючих, роботодавців та держави, однією

з яких є недостатній рівень заробітної плати та недосконалі підходи до її обліку. Питання оплати праці були, є і будуть актуальними незалежно від стану економіки та розвитку країни в цілому, тому що це найвагоміший мотиваційний ресурс трудової діяльності.

Інформуючи про реформи вітчизняного ринку праці Міністерство Економіки України піднімає проблему високого рівня тіньової зайнятості, що безперечно позбавляє працівників трудових та соціальних гарантій, які працюють без оформлення трудових відносин. Такі зловживання на ринку праці керівниками підприємств нівелює функції системи державного соціального страхування та позбавляє у майбутньому працівників пенсійного забезпечення. Наразі суттєвою проблемою є недоотримання коштів Державним та місцевими бюджетами, фондами соціального страхування. В Україні «тіньовий фонд» оплати праці, за різними методами розрахунків, оцінюється в 364-493 млрд. грн., у такому разі втрати бюджетів всіх рівнів та фондів соціального страхування коливаються від 151,1 до 204,6 млрд. грн. на рік [1].

Обмеженість підприємств в ресурсах та нестабільні чи ризикові умови господарювання підштовхують підприємства до неформальної зайнятості працівників, що є порушенням законодавства на норм соціальної відповідальності перед суспільством. Так, у аграрній сфері спостерігається найвищий рівень неформальної зайнятості - 44,7 %, у будівельній галузі 17%, на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі, ремонтних майстернях автотранспортних засобів і мотоциклів - 15,9%, у промисловості - 5,6%, у транспортних підприємствах, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності - 4,1%, тимчасовому розміщенні й організації харчування -2,5% [1].

Отже, проблема організації обліку заробітної плати є однією з найбільш гострих, на тлі соціально – економічної кризи в Україні, що посилюється в умовами пандемії Covid-19. Саме в області розрахунків по заробітній платі законодавство України є найбільш нестабільним, а отже від бухгалтерів вимагається постійно оновлювати знання нормативної бази, необхідної для поточної роботи. Облік заробітної плати працівників доцільно організовувати таким чином, щоб сприяти як підвищенню продуктивності праці так і забезпечувати в повній мірі використання робочого часу. Також у роботах фахівців визначаються такі проблемні ділянки роботи: несвоєчасне і неправильне визначення сум нарахованої заробітної плати й відрахувань органам соціального страхування; не використання рахунків аналітичного обліку; застосування великої кількості первинних документів; ручна обробка господарських операцій; відсутність контролю за використанням робочого часу та забезпечення зростання продуктивності праці; та інші [2, 3].

Дієвим заходом задля цього є автоматизація процесу обліку робочого часу особливо в умовах обмеження мобільності працівників і роботи поза офісом. Також, задля оптимізації процесу введення облікової інформації у бухгалтерську програму, автор Феофанова І.В. пропонує по кожному

працівнику використовувати табельно-окладні картки, які дозволять уникнути помилок під час нарахування заробітної плати працівникам з однаковими прізвищами, згрупувати зарплату за затребуваними для управління напрямками тощо [4].

Для скорочення витрати часу на розрахунок утримань із заробітної плати працівників податків і зборів відповідно до законодавства доцільним розробити по кожному працівнику електронну картку пільг, яка дозволить своєчасно передбачити зміни у законодавстві по застосуванню соціальних пільг з податку на доходи з фізичних осіб тощо [4].

В умовах обмеженості ресурсів у здійсненні господарської діяльності підприємств, що в першу чергу впливає на трудові відносини та ускладнює організацію оплати праці, можна стверджувати, що нарахована заробітна плата має залежати від результатів праці, має стимулювати розвиток виробництва, підвищувати ефективність роботи працівників та бути гарантією їх соціального захисту та матеріального добробуту.

Список використаних джерел:

1. Інформація про реформу ринку праці. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=e689bad6-5fb6-48a8-b9e6-50b635db87eb&tag=ReformaRinkuPratsi> (дата звернення: 10.10.2021).
2. Яременко Л. М. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці і шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8466> (дата звернення: 22.10.2021).
3. Потриваєва Н. В. Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці: теоретичний аспект. *Економічний форум*. 2014. № 1. - С. 243-249 . - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2014_1_45 (дата звернення: 22.10.2021).
4. Феофанова І. В., Голяк В. В. Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 125–130. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2021/22.pdf (дата звернення: 10.10.2021).

Кузьмінська А.С.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сільське господарство було і буде однією з найважливіших галузей української економіки, що гарантує продовольчу безпеку та сталий розвиток. Для ефективного функціонування сільського господарства потрібне своєчасне та стабільне забезпечення фінансовими ресурсами, здатними забезпечити потреби в оборотних коштах, які будуть спрямовані на придбання та оновлення основних фондів та впровадження інноваційних технологій. При вирішенні проблеми забезпечення коштів сільськогосподарськими підприємствами особливу увагу слід приділити питанню кредитування.

Основою фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств мають бути власні фінансові ресурси, але не всі підприємства можуть забезпечити кошти на виробничо-господарську діяльність з таких причин: велика кількість підприємств є збитковими і не мають джерел накопичення; статутний та резервний капітали не використовуються для поточного фінансування виробничої діяльності; приватних інвестицій у сільське господарство майже немає.

Сільське господарство є кредитомісткою галуззю, і воно не може нормально функціонувати без кредитних відносин. У свою чергу, це залежить від наступних причин[1]:

- 1-відсутність вільних фінансових ресурсів;
- 2-висока капіталомісткість і відносно низька рентабельність активів
- 3- сезонне виробництво
- 4-тривалий цикл виробництва
- 5-залежність від природно-кліматичних умов.

Станом на сьогоднішній день найпоширенішим є банківське кредитування, але воно не є дешевим способом залучення фінансування. Сезонність і ризик агробізнесу, відсутність ринкової ліквідності та політичні процеси в країні призвели до більш консервативної кредитної політики у 2014-2015 роках, а також до підвищення вимог до позичальників та застави. Серйозні дефолти змусили банків-кредиторів продовжувати посилювати свої вимоги до позичальників і намагатися диверсифікувати свої інвестиційні портфелі, встановлюючи певні обмеження для великих позичальників. Донині банківська система знаходиться в стадії реформування, а економічна, політична та епідеміологічна ситуація в країні ускладнює роботу суб'єктів господарювання та чинить вплив на фінансовий їх стан. Результатом чого є проблема фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Загальна ситуація на ринку позик визначає нові правила гри: банкіри уникають запровадження нових інструментів фінансування, вкрай неохоче використовують майбутні доходи як забезпечені кредити та дедалі більше стурбовані розвитком без документованих позик, а не традиційних позик.

Найпопулярнішими продуктами, які пропонують банки, орієнтовані на роботу з аграрним сектором, є [2]:

1-кредити на фінансування оборотних коштів: сезонні кредити тривалістю від 6 до 36 місяців. В середньому термін кредиту становить 6-12 місяців, як правило, він видається на потреби двох періодів – весни та осені. Процентна ставка гривні коливається від 28% до 31%, а план погашення адаптується до потреб кредитної компанії: план погашення складається відповідно до очікуваного часу надходження грошових коштів;

2-Інвестиційні кредити, що використовуються для придбання обладнання або фінансування довгострокових проєктів. Такі виробниці мають довший термін служби від 3 до 8 років, але також можуть бути передбачені коротші процедури відповідно до конкретних обставин бізнесу клієнта. За словами експертів галузі, останнім часом спостерігається сплеск активності в цій сфері, оскільки фермерські господарства готові купувати обладнання, щоб захистити себе від амортизації та інвестувати в раніше накопичені кошти, особливо якщо продавець може надати якісь спеціальні плани або фіксувати імпорт в Україну в першій половині 2021р.

Якщо позичальник має високу ліквідність і надійну заставу в умовах економічної невизначеності та інфляції, то найближчим часом основні засоби більшості сільськогосподарських підприємств навряд чи з'являться, можливі процентні ставки.

Земля може бути ефективною заставою, але через недосконалість земельної реформи та недосконалість законодавства цей резерв досі не використано. Тому вирішення проблеми залучення довгострокових інвестиційних ресурсів у сільське господарство, на наш погляд, пов'язане з розвитком іпотечних кредитів, а необхідною умовою є визнання того, що земля має певну вартість.

Ми вважаємо, що до основних факторів, які перешкоджають формуванню термінової іпотеки в українському аграрному секторі, належать:

1 - відсутність ринку землі (відсутність юридичних гарантій приватної власності на землю, прав кредиторів; відсутність довіри населення до політичних і соціально-економічних причин);

2- нераціональна структура землекористування та землеволодіння, а також неефективна державна підтримка землекористувачів та землевласників, які займаються сільськогосподарським виробництвом, на фоні вкрай низької рентабельності господарства, високого попиту на сільськогосподарські інвестиції та низької купівельної спроможності;

3-відсутність юридичних аргументів для отримання права обмеження на землю сільськогосподарського призначення;

4-значний метод контролю земельної безпеки прав та інтересів фермерів тощо.

Ми вважаємо, що проблема співвідношення гарантійної вартості земель сільськогосподарського призначення та розміру боргу є важливим фактором, який обмежує іпотечне кредитування в сільському господарстві.

Отже, потрібен відповідний механізм застави їх діяльності в сільському господарстві, який повинен розуміти набір правових, інституційних, фінансових та фінансових інструментів та процес інвестування для їх використання. Ресурси гарантовано для управління відносинами між учасниками. Гарантія на нерухомість. Для цього необхідно вирішити наступні завдання:

1- створити інтегровану систему іпотечних фондів, яка замінить нові банківські та фінансові продукти та послуги на ринку іпотечних коштів;

2- створити систему установ, яка забезпечує ротацію іпотечних кредитів та допомагає регулювати юридичну діяльність;

3- прийняти приватизацію земель сільськогосподарського призначення на умовах прозорості;

4- забезпечити юридичну єдність ділянки та робіт, робіт і насаджень на ній

5- забезпечити надання послуг, оцінка нотаріальної та страхової діяльності та створення судового механізму контролю за справами погашення іпотечного боргу тощо.

Список використаних джерел:

1. Галанець В. Назар М. Сучасний стан кредитування сільськогосподарських підприємств в Україні / Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2016. № 21(1). С. 37–41.

2. Гаврилюк О. Терещенко Ю., Швед Ю. Фінансові ресурси. / Ведення аграрного бізнесу в Україні. 2018. С. 20–29.

3. Пристемський О. Фінансове забезпечення розвитку сільського господарства як фактор його фінансової безпеки. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/1665?show=full> (дата звернення: 12.11.21).

Науковий керівник: **Боднар О.А.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Одіяк О.В.,

*асистент, аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

З моменту настання незалежності України, влада держави поступово прийняла головний вектор розвитку країни, а саме шлях до європейської інтеграції. Не існує сумнівів у консолідованості даного рішення, адже цей напрям розвитку країни був і залишається свідомим та стратегічним вибором українського суспільства. Підтвердженням того виступає Угода про асоціацію з Європейським Союзом, яка набула чинності у 2014 році. І з того моменту, впевненими кроками Україна рухається євроінтеграційним шляхом, створюючи основи для співробітництва з широкого кола політичних, економічних, торговельних та гуманітарних питань [1].

Одним із проявів євроінтеграційного напрямку України виступає реформа децентралізації влади. Її зміст, головним чином, полягає у передачі повноважень та бюджетних надходжень від державних органів влади до органів місцевого самоврядування. Тому, починаючи з 2014 року, Україна прийняла курс на децентралізацію влади, а саме на бюджетну децентралізацію, яка поклала початок процесу добровільного об'єднання громад. В таких умовах об'єднана територіальна громада має змогу консолідувати свої зусилля, спільні проекти про співробітництво, досягти стратегічних та вкрай необхідних цілей та активізувати економічне зростання країни в цілому [2].

В результаті реформи децентралізації в Україні були сформовані три рівня місцевого самоврядування: область (або регіон), район та громада, що складається з кількох об'єднаних населених пунктів. На рівень громади передаються повноваження відповідно до її компетенції, які мають відповідати принципу субсидіарності. Серед них – початкова та середня освіта, житлово-комунальне господарство, первинна медицина, будівництво, дороги місцевого значення, інфраструктура. Законодавчим закріпленням фінансової бази місцевого самоврядування та створенням стимулу для об'єднання громад стали зміни, які відбулися у законодавчій базі, а саме у Бюджетному та Податковому кодексах. Відповідно до цих змін, частина існуючих податків залишається на місцях, в місцевих бюджетах, нові громади отримали можливість встановлювати власні податки та регулювати їх ставки. Також бюджети новостворених громад отримали можливість перейти на прямі відносини з державним бюджетом, тобто отримувати бюджетні субвенції, минаючи місцеві державні адміністрації [3,4].

Заснування Державного фонду регіонального розвитку дало змогу об'єднаним громадам використовувати ресурси фонду і у відповідності із

законом становить 1% від запланованих доходів державного бюджету України. Це дозволяє започаткувати в Україні початок фінансування проектів регіонального розвитку на конкурсній основі та відповідно до регіональних стратегій розвитку та планів заходів щодо їх реалізації. Також подані громадами проекти мають відповідати пріоритетам, які зазначені у стратегії регіонального розвитку, ухвалення якої вимагає Закон України «Про засади державної регіональної політики».

Об'єднання громад відкриває потенційні можливості та шанс перейти на новий щабель розвитку. Це прослідковується через реалізацію реформ місцевого самоврядування, регіональної політики та територіальної організації влади. Відповідно досягненнями реформи є покращення структури управління, зменшення рівня політичної та економічної корупції через прямі міжбюджетні відносини центру та громад, а також активізація членів громади, шляхом розвитку бізнесу, місцевих ініціатив та інше. [5]

Таким чином, процес європейської інтеграції України відбувається шляхом впровадження реформи децентралізації влади. Ця реформа покликана надавати широке коло повноважень органам місцевої влади, які повинні мати достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі питання місцевого значення та нести відповідальність за прийняття важливих рішень. [2]

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію з Європейським Союзом від 29 червня 2014 року.
2. Прес-центр ініціативи "Децентралізація". URL: decentralization@minregion.gov.ua
3. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-19.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-19.
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5.02.2015 р. № 157-19.

СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Бурковська А. В.,
*канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет*

Цибулькіна А. С.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

У постійному русі та безперервних змінах сучасного світу необхідно швидко адаптуватися та знаходити нові вигоди для існування. Особливо це стосується економічної сфери життя, яка впливає на добробут кожного з нас та від якої ми дуже залежні.

Новою тенденцією розвитку економічного життя планети наразі є криптовалюта. Bitcoin, Ethereum, Solana, Litecoin, Ripple та інші криптовалюти зараз постійно знаходяться на слуху. Проте, їх дослідження як нового засобу платежу залишається актуальним питанням, особливо у сфері законодавчого регулювання та подальшого використання, зокрема в Україні.

Вивченню історії розвитку та функціонування криптовалют присвячені праці таких вчених: Е. Андроулакі, С. Капкун, Д. Джіємбовські, М. Андручович, О. Караме, Н. Коуртоїс, Г. Максвел, Л. Мазурек, О. Галицький, Р. Молчанова, М. Гражек, А. Герваїс, Т. Счерер, Д. Грубер, О. Мороз. Однак, для України використання криптовалют є новим невирішеним питанням з багатьма невизначеностями.

Криптовалюта – це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією. Такі електронні гроші не регулюються жодною з державних систем, у тому числі Національним банком України. Функція спостерігачів і контролерів у цьому разі лежить на користувачах мережі і власниках криптовалют [1].

За даними Міністерства фінансів України один біткоїн станом на 15 жовтня 2021 року коштує 1 570 900, 00 грн [2]. І його вартість постійно зростає. Цікавим є те, що саме на цій різниці у курсі можна пасивно заробляти кошти і стати, навіть, доларовим мільонером.

Криптовалюта - це валюта майбутнього, яка буде обов'язково з кожним роком розвиватися все більше і більше. Цей процес вже не зупинити, а тому необхідно знати позитивні та негативні сторони криптовалюти.

Серед переваг криптовалюти можемо виділити такі:

1. Анонімність та конфіденційність проведення операцій (вся інформація про проведення платежів зашифрована символами і персональні дані не прив'язуються до операцій).
2. Жодна криптовалюта не прив'язана до якого-небудь банку і є децентралізованою (значно пришвидшується час проведення операцій, відсутні комісії банків, відсутній будь-який вплив банків на курс).
3. Максимальна захищеність криптовалюти за рахунок унікального коду.
4. Значна економія коштів на емісії.

Цікавою особливістю криптовалюти є те, що її перевагами можна скористатися так, щоб перетворити їх на недоліки. Це відбувається тому, що в Україні немає точно закріплених законодавчо положень про розрахунки та зберігання криптовалюти. Хоча в світі вже наявна практика законодавчого врегулювання користування криптовалютою, зокрема в США, Франції, Німеччині, Японії, Фінляндії.

На нашу думку, негативними сторонами використання криптовалюти в Україні можуть бути:

1. Зловживання анонімністю і конфіденційністю для купівлі-продажу наркотиків, зброї, людей, фінансування тероризму.
2. Відмивання коштів і ухилення від сплати податків.
3. Еластичний нерегульований банками курс, який може або дуже швидко підвищуватися, або в якийсь момент зазнати краху.

Українська економіка і так потерпає від тінізації, а криптовалюта може ще більше пригнічити дану ситуацію. Саме тому, необхідно затверджувати закони, які будуть регулювати економічні відносини з криптовалютою.

Ми вважаємо, що Україні як і будь-якій країні не уникнути використання криптовалюти в майбутньому. А тому необхідно якомога швидше встановлювати нормативно-правову базу використання криптовалюти з метою попередження погіршення і так нестабільної економічної ситуації в Україні. Необхідно знайти спосіб використання криптовалюти лише на благо і без негативних наслідків для суспільства. Тому дане питання потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Н. В. Данік, І. Ю. Рудь Криптовалюта: можливості розвитку чи загроза тінізації для України : Науковий журнал «Інтелект XXI». 2018. Вип. 3. С. 149-154.
2. Офіційний курс криптовалют до гривні. URL : <https://minfin.com.ua/ua/currency/crypto/uah/> (дата звернення 15.10.2021).

Лісова А.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СУТНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Зв'язки між країнами з відкритою економікою, які є активними учасниками в умовах усіх глобалізаційних процесів, дають змогу до подальшого поглиблення в економіці та трансформаційних дій, що сприяють та мають своє відображення в кожній окремій економічній системі. Це насамперед, викликано тим, що кожна країна, яка прагне до більшого розвитку, повинна проявляти та показувати свій внесок до процесів науково-технічного прогресу. Так, країна зможе забезпечити населення ресурсами, послугами, продукцією, яка відсутня на вітчизняному ринку, тим самим задовольнивши всі потреби.

Саме тому існують міжнародні розрахунки, які можуть проявлятися у різних формах, але сутність їх зберігається, а розширюватися може лише в залежності від цінності, розмірів і взагалі вагомості того, що отримується. У всіх сферах, а особливо у тих, які торкаються міжнародних відносин, великої уваги потребує розвиток та поглиблення інтернаціональних процесів, вивчення нових форм та методів, і модернізація вже існуючих. Адже економічні системи шукають найвигідніших умов для співпраці та більшої користі для своєї країни, тому виникає конкуренція.

Особливе визначення сутності міжнародних розрахунків надав Є. Сотченко [1], який пропонує авторське визначення системи міжнародних розрахунків як об'єднання таких компонентів: законодавчих (українських і міжнародних), що регулюють організацію й проведення міжнародних розрахунків, юридичних і фізичних осіб різних юрисдикцій – учасників розрахунків, кредитних організацій, що здійснюють міжнародні платежі й валютний контроль при їх проведенні. Це дозволяє виявити структурні елементи системи міжнародних розрахунків: суб'єкти та об'єкти розрахункових відносин, механізм переказу грошових коштів, у функціонуванні якого особлива роль відведена інфраструктурним елементам (що безпосередньо й опосередковано беруть участь у розрахунковому процесі). Аналіз їх взаємодії дозволяє уточнити права та обов'язки, що регламентують дії контролюючих та контрольованих суб'єктів розрахункових відносин [1].

Виходячи з міжнародної торгової і банківської практики, виділяють 4 основні форми розрахунків: авансовий платіж, інкасо, акредитив і відкритий рахунок. Включення в цю класифікацію розрахунків з допомогою чеків, банківських переказів і векселів вважається недоцільним. Дані платіжні інструменти швидше являються способами платежу, за допомогою яких проходить реалізація основних розрахункових форм [2].

У механізмі міжнародних розрахунків існують ризики, як для імпортера, так і для експортера. Дана залежність виникає від ступеня довіри партнерів, надійності їх банків, які проводять операції, платоспроможності країн. Саме тому кожна із сторін намагається вдосконалити елементи в механізмі та створити певною мірою вигідне для себе середовище.

Обираючи форму розрахунку суб'єкти, які залучені в операції вивчають як переваги, так і недоліки. Наприклад, відкритий рахунок дає більше переваг саме імпортеру, так як, перед розрахунком є можливість спочатку реалізації продукції, на це виділяється деякий час, тоді як експортер ризикує не отримати оплати. Авансовий платіж, навпаки, є вигідним для експортера, він одержує одразу кошти, на етапі до/після поставки, що вирішується сторонами та за умовами договору. Розглядаючи акредитивну та інкасову форму, такі ризики відсутні для обох сторін, але вони в свою чергу, проводяться лише через банківські установи, що передбачає підвищені ставки та суми операцій. Але банківські установи дають надійність, тому і більшість розвинених країн обирають переплату, тим самим оберігаючи себе від деякого частки ризику.

Отже, міжнародні розрахунки являють собою цілісну систему, яка складається з ланок, тобто методів механізмів їх здійснення, що врегульовані законодавством та мають угоди не тільки на національному рівні. Структура залишається однією, доки нові механізми здійснення не виявляються більш врегульованими та взаємовигідними. В індивідуальних домовленостях, на основі договірних стосунків, сторони враховують особливості своїх територій та зовнішньоекономічну діяльність з іншими країнами.

Від вибору форм розрахунків залежать суми витрат, ризики, урегульованість здійснення операцій. При укладанні угоди можна удосконалити форму та підлаштувати під економічні особливості, але тоді є ризики неврахування всіх факторів та не прийняття їх другою стороною. Інколи, навіть, визнання договору недіючим на міжнародній арені анулює вже надані послуги.

Список використаних джерел:

1. Сотченко Є. Методичні підходи до сутності міжнародних розрахунків по імпортних та експортних операціях у системі розрахункових відносин України. Галицький

економічний вісник, — Т. : ТНТУ, 2015. Том 48. № 1. С. 32-39. (Економіка та управління національним господарством).

2. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 № 22 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення: 15.09.2021)

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Романенко А. А.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ГЛОБАЛЬНІ СВІТОВІ ВИКЛИКИ: ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО

Центральним, стратегічно значущим серед нових глобальних викликів є необхідність здійснення докорінної трансформації сучасної глобальної світ-системи, за великим рахунком – її транзиту до кардинально іншої моделі, яка, згідно з переважаючими очікуваннями, характеризуватиметься постіндустріальною економікою з переважанням наукоємних виробництв, суспільством, що базується на знаннях, гуманітарно спрямованою, екологічно безпечною та соціально справедливою економікою.

Досліджуючи теорію та практику глобальних світових викликів, були проаналізовані наукові результати, що викладені у працях: Р. Інглгарт [1], Дж. Рітцер [2], Ш. Шкварца [2] та інших науковців. В Україні найбільш помітним фундаментальним дослідженням у цьому напрямі є колективна монографія за ред. Ю.В. Павленка та Ю.М. Пахомова [8], для якої характерним є більш широкий підхід до трактування ціннісних засад, що є основою сучасного розвитку в умовах глобалізації.

Значний вплив глобальних викликів на формування ціннісних орієнтацій в Україні зумовлений тим, що країна здобула державну незалежність у період, коли процеси неоліберальної глобалізації досягли у світі свого апогею. За таких умов процес відродження національної свідомості, формування внутрішньо-національних символів та життєвих цінностей з самого початку обумовлювався значною роллю елементів глобального впливу, що, зокрема, виявлялося в переважно глобальній самоідентифікації помітної частини населення [4].

Цінності інтелекту, естетики зазнають при цьому очевидних втрат у боротьбі з устремліннями суто матеріального гатунку. Це примушує чималу кількість учених, а останнім часом і молодих людей, – випускників закладів вищої освіти, шукати застосування своїх здібностей за межами країни, і поширення мережевих структур, що істотно спрощує це завдання.

Глобальні економічні процеси та пов'язані з ними глобальні виклики справляють надзвичайно великий вплив на систему цінностей, які виражаються не лише в початку формування комплексу глобальних (універсальних) цінностей, але й в істотній модифікації та оновленні систем цінностей в межах окремих національних держав. Однак цей вплив в умовах панування неоліберальної форми глобалізації є суперечливим і неоднозначним в аспекті процесів розвитку та модернізації [3].

Культурно-ціннісний вплив глобалізаційних процесів за останні понад тридцять років відбувався головним чином як процес вестернізації, експансії ціннісних орієнтацій Заходу на незахідні країни. У багатьох випадках – це зумовлювало негативні ціннісні мутації в таких країнах, руйнацію традиційних основ регулювання життєдіяльності без адекватного формування нових ціннісних засад розвитку та модернізації. Це спричинене не лише проблемами живучості в якісно відмінному культурному середовищі ціннісних матриць, сформованих в інших культурно-історичних контекстах, але й тим, що країни, які виступають як «ціннісні донори», перебувають на принципово іншій стадії цивілізаційного розвитку у порівнянні з країнами-реципієнтами.

Розвиток глобальних трансформаційних процесів, які кардинально інтенсифікувалися на початку XXI ст. й особливо після глобальної кризи 2008–2009 рр., та початок переходу світової системи до якісно нової моделі устрою та розвитку зумовлюватиме серйозну перебудову системи цінностей, які панують у світі, – як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються, і країнах з новими ринковими економіками. Така ціннісна еволюція повинна мати не характер штучної трансплантації ціннісних основ від однієї цивілізаційної спільноти до інших, а впливати із зростаючої взаємодії на дійсно ключових напрямках пошуку відповідей на глобальні виклики. Саме в рамках цієї спільної діяльності мають формуватися спільні, універсально значимі ціннісні орієнтири при збереженні можливостей для самобутнього національного розвитку. На сьогодні Україна не змогла адекватно вписатися в глобальну систему і не створила адекватних механізмів, які б забезпечували її розвиток перед потужними викликами, що мають глобальний характер [1].

Ціннісні засади країни зазнали помітного деформуючого впливу глобальних процесів. При цьому окремі потенційно позитивні тенденції глобальних процесів (екологічна орієнтація, соціальна відповідальність корпорацій, стандарти для фінансової і податкової сфер та ін.) досі не справляють належного впливу на Україну [2]. Обидві ці обставини значно ускладнюють процеси розвитку і модернізації країни, що, вочевидь, вимагає істотних змін в політиці розвитку на майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Вишневецький В. П., Гаркушенко О.М., Князев С.І., Липницький Д. В., Чекіна В. Д. Цифровізація економіки України трансформаційний потенціал монографія /; за ред. В.П. Вишневецького та С.І. Князева : НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ Академперіодика, 2020. 188 с. (дата звернення 05.10.2021 р.).

2. Соціально-класові трансформації і формування нової якості освіти як складові реконструктивного розвитку економіки України монографічний збірник / за ред. акад. Гейця В.М., чл.-кор. Гриценка А.А.: НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Електрон. Дані. К. 2019. 283 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/scc/11.pdf> (дата звернення 05.10.2021 р.).

3. Ляховець О. О. Підприємництво як складова інституціонального середовища модернізації : Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. С. 30-33 (дата звернення 05.10.2021 р.)

4. Шаблиста Л. Нові акценти в державній політиці фінансової підтримки промислових підприємств у посткризовий період. Економіка України. 2020. № 12. С. 46-56. (дата звернення 05.10.2021 р.).

Науковий керівник: **Лункіна Т.І.**, доктор. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Чорна С. С.
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ІННОВАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

У сучасних умовах, важко уявити банківську діяльність без інноваційних нововведень. Протягом тривалого часу банківські установи вважалися консервативними установами, вони виконували звичні операції, в які здавалося б неможливо втрутитися інноваційним технологіям, проте саме за цими ознаками банківські установи привернули до себе увагу клієнтів. З роками інноваційні технології стали все частіше впроваджуватися у діяльність та розвиток економіки. Тож першопричиною виникнення інновацій стало формування структури, підтримання репутації, збільшення обсягу прибутку, залучення нових клієнтів, відновлення довіри до банківських послуг, покращення сервісу обслуговування, тощо.

Ми підтримуємо існуючу точку зору щодо виникнення інновацій у сфері фінансового та банківського обслуговування з метою отримання прибутку в умовах конкурентної боротьби [1]. Дотримання банківськими установами вимог державного регулювання покладає на себе певні ризики щодо подальшого їх розвитку. Для спростування цієї супротивності банківські установи з часом почали залучати інноваційні технології. На даний момент найбільш популярними є такі банківські послуги:

– мобільний банкінг, що дозволяє за допомогою смартфона виконувати безліч функцій з залишком на рахунку, з онлайн – платежами тощо . Адже вже зараз телефоном можна розрахуватися не витягаючи пластикову картку з гаманця;

– інтернет – банкінг, дозволяє на відстані здійснити платіж, тобто оплата може проводитися не тільки в державі, а й за її межами, цей напрям ще не досяг великих успіхів, але його розвиток не зупиняється, а тільки вдосконалюється з кожним днем;

– «Зона 24», за допомогою якої клієнт самостійно керує власним рахунком також з її допомогою можна отримувати допомогу call – center. Та досягнення її не зупинилися і дотепер, в майбутньому вона буде ще більш зручнішою для використання;

– Електронний залишок, що дозволяє зараховувати залишки до 1 гривні на електронний ваучер;

– Pos – термінали, що дозволяють вільно виконувати безготівкові розрахунки та операції, за досить невеликий період, саме вони можуть сканувати не лише пластикові картки, але й використовувати для роботи Near Field Communication(NFC) – чіпи, які вбудовані в телефон, які надають можливість вільно передавати дані.

Найбільш інноваційними банками є : «ПриватБанк», «Райффайзен банк Аваль», «Альфа-Банк», «ОТП Банк», «А – Банк». Та слід зауважити, що лідируючу позицію займає «ПриватБанк», саме його технології досягли найвищих успіхів у сфері інновацій. За останнє десятиріччя послуги банківських установ з впровадженням нових технологій стали більш розвиненими та більш автоматизованими. Наразі банківські установи досягли високого рівня емісії цінних паперів.

На нашу думку, використання інтернет-мережі дасть можливість банківським установам поступово розвивати інноваційні технології банківських систем, удосконалювати їх функціонування, покращувати операції зі змінами цін на облігації та емісію цінних паперів, а також приймати до уваги потреби клієнтів. Розроблення планів для внесення змін у систему банківських послуг потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел :

1. Інноваційна діяльність комерційних банків : стратегічні аспекти . URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/71925632.pdf> (дата звернення : 16.10.2021)
2. Оцінювання рівня інноваційності банківських продуктів і послуг. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5024> (дата звернення: 16.10.2021)
3. Банківські інновації як необхідна умова підвищення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/48.pdf (дата звернення :16.10.2021)

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

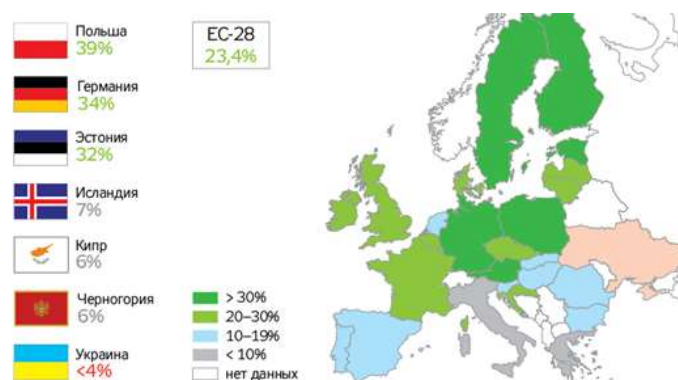
СЕКЦІЯ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ВУМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Герасименко Д. Є.
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ЛІЗИНГ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА ІНВЕСТИЦІЙ

Перехід України до ринкової економіки і активне включення в світові господарські зв'язки вимагають відповідного розширення методів комерційної діяльності підприємств і організацій всіх форм власності. Нині гарантований успіх – це не тільки конкурентоздатний товар, а й вдало вибраний спосіб його реалізації. Саме тому в світовій практиці поширилися «нетрадиційні» форми комерційних фінансових взаємовідносин між продавцем і покупцем, де важливу роль відіграють різноманітні посередники: торговельні компанії, інвестиційні і страхові фірми, банки, тощо. Однією з таких форм є лізинг. Особливо широке значення він одержав у зарубіжних країнах за останніх 15-20 років [1].

Фінансовий лізинг в Україні як форма довгострокового інвестування коштів в економіку перебуває на стадії розвитку. Це можна побачити на рис.1, де частка лізингових інвестицій не перевищує 4%, в порівнянні, наприклад, з Польщею(39%).

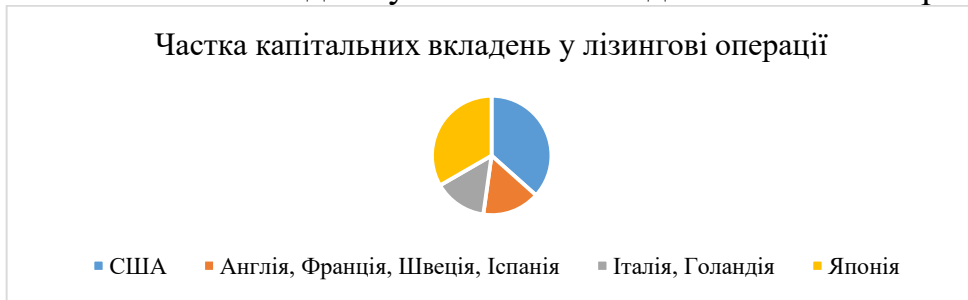
Рисунок 1 - Частка МСБ, що користуються лізингом

Джерело: розроблено з використанням джерел [2]

Однією з головних причин обмеженого використання фінансового лізингу, особливо в аграрному секторі є антипідприємницька спрямованість вітчизняного податкового законодавства та відповідно недосконалість. Тому основною метою є аналіз оподаткування операцій фінансового лізингу в Україні та розробка пропозицій щодо його удосконалення [4].

Нижче наведено статистику, щодо частки витрат на лізингові операції в загальних обсягах капіталовкладень у машини і обладнання в інших країнах.

Рисунок 5. Частка капіталовкладень у лізингові операції
Джерело: розроблено автором з використанням джерел[4]

Наведені дані свідчать, що найбільша частка капіталовкладень відбувається у США та Японії, а саме 30-33%. На другому місці, Англія, Франція, Швеція, Іспанія – 13-17%. Та на останньому місці Італія та Голландія – 12-14%. Західних підприємців приваблює ця форма оренди насамперед перевагами, які має право користування обладнання порівняно з правом володіння ним. У США кожний четвертий долар, вкладений у розширення та модернізацію виробничого апарату, витрачається не на придбання, а на її тимчасове користування [5].

Лізинг є інноваційним для України інструментом залучення капіталу, має чимале значення у період економічної кризи, але вітчизняні підприємства недостатньо розуміють переваги та сутність операції лізингу, що стає однією з причин гальмування розвитку лізингу. В сьогоденних умовах існування, економічних потрясіннях, зростанні рівня безробіття, лізинг спроможний зробити великий вклад у піднесення і розвиток національної економіки.

Що стосується лізингу у аграрній сфері, то головною проблемою на шляху формування і розвитку лізингових відносин в аграрних підприємствах є занадто високі процентні ставки. Для вирішення цієї проблеми, державній владі доцільно тимчасово надавати преференції учасникам лізингових відносин для його активізації. З цією метою державну підтримку варто впроваджувати шляхом галузевих програм розвитку, зокрема збільшення бюджетних коштів на купівлю основних засобів сільськогосподарського виробництва, що будуть забезпечувати технологічні процеси протягом декількох років.

Вжиття зазначених заходів дасть можливість покращити забезпеченість аграрних підприємств новітніми основними засобами виробництва та вплине на розвиток лізингових відносин, що в кінцевому результаті забезпечить підвищення економічної ефективності діяльності агровиробників, їх конкурентоспроможності.

Отже, проаналізувавши ситуацію, яка складається в Україні щодо розвитку лізингових операцій, на основі порівнянь із зарубіжними країнами, можна стверджувати про необхідність:

- перегляду законодавства щодо користування лізингом, що допоможе врегулювати правове поле та створить рівні умови для всіх користувачів лізингом;
- державної підтримки в організації лізингових відносин, насамперед серед агровиробників, шляхом диференціації на великі та малі підприємства та впровадження раціональної системи нарахування відсотків, надання преференцій, тощо;
- доцільно змінити порядок фінансування за лізинговими операціями у аграрних підприємствах.

Розвиток наведеної форми організації лізингової діяльності створить передумови для ефективного функціонування і розвитку ринку лізингових послуг.

Список використаних джерел:

1. Оперативний та фінансовий лізинг майна підприємства. Матеріали офіційного сайту. – URL: <http://www.tnu.in.ua/study/refs/d127/file193949.html> (дата звернення: 01.11.2021).
2. Агентство США з міжнародного розвитку: Матеріали офіційного сайту. – URL: <https://www.usaid.gov> (дата звернення: 01.11.2021).
3. Вініченко І.І. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: монографія / І.І. Вініченко. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 444 с.
4. Олійник О.В. Фінансовий лізинг в АПК: проблеми та шляхи вирішення // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С. 66-74.
5. Сайт Osvita.ua. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20120/> (дата звернення: 01.11.2021).

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Дідюк А. В.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

Екологічна освіта пройшла кілька етапів розвитку – від віри в надмірне техногенне забруднення до формулювання конкретних документів та надання порад щодо охорони довкілля та природокористування.

На початку 18 ст. виникає поняття екологічна освіта, саме тоді її важливість розкрив Жан-Жак Руссо у своїй роботі «Еміль або Про освіту». Через кілька років Луї Агассі, який сповідував філософію Руссо, заохочував своїх учнів «вивчати природу, а не книги». Саме ці два проєкти мали вплив і започаткували чіткі екологічно-просвітницькі проєкти, які з'явилися наприкінці 19 – початку 20 століть.

У багатьох роботах українських та іноземних учених йдеться про необхідність екологічної освіти як змістовної єдності знання та освіти: Г. О. Білявського [2], М. М. Кисельова [1], М. Ф. Тарасенко [3] та інші. У своїй роботі вони зробили багато важливих висновків щодо впровадження екологічної освіти на практиці, хоча це питання досі не до кінця вивчене і продовжує залишатися предметом дослідження.

Сучасний екологічний освітній рух, що розпочався наприкінці 60-х – початку 70-х років ХХ ст., виник із вивчення природи та освіти збереження ресурсів. Починає зароджуватися страх радіаційних опадів і серйозного забруднення повітря, тому увага громадськості до здоров'я й довкілля сприяє уніфікації охорони навколишнього середовища.

ЮНЕСКО та Програма ООН з навколишнього середовища сформулювали три основні екологічні освітні декларації:

1. Стокгольмська декларація (1972 р.), має на меті мобілізувати міжнародну спільку для розв'язання проблем екології на національному й міжнародному рівнях. Основним принципом декларації є дотримання прав людини принципу гідних «умов життя в навколишньому середовищі». Захисту цього права має сприяти система заходів, рекомендованих країнам і міжнародним спількам щодо охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів.

2. Белградська хартія (1975 р.), створена на основі Стокгольмської декларації, яка визначає завдання, цілі та основні принципи екологічних освітніх програм. У статуті визначена аудиторія екологічної освіти, яка є переважною частиною населення. Глобальну екологічну освітню програму запропонували учасники саме цього семінару. Відповідно до цього плану, провідною метою екологічної освіти має бути формування у людей на землі усвідомлення важливої глобальної екологічної проблеми та всього, що з нею

пов'язано, і усвідомлення того, що про навколишнє середовище потрібно дбати та воно потребує знань, досвіду, навичків, мотивації та підтримки, відданості індивідуальної та колективної роботи для збереження біосфери та запобігання майбутнім екологічним катаклізмам.

3. Тбіліська декларація (1977), оновлює та уточнює Стокгольмську декларацію та Белградську хартію, включаючи нові цілі, завдання, характеристики та основні принципи екологічної освіти [4].

Завдання та мета екологічного виховання полягає у:

- сприяттні чіткому розумінню того, що соціальний розвиток тісно пов'язаний з усіма природними та соціальними процесами;
- забезпеченні можливості кожному набути знання, прав, досвіду та умов впровадження, необхідних для захисту та покращення навколишнього середовища;
- розробленні нових алгоритмів поведінки, пов'язаних з окремими особами, групами людей, а також суспільством і навколишнім середовищем у цілому [5].

У сучасних умовах збалансованість взаємовідносин між людством і природою може бути досягнута лише тоді, коли людство (суспільство) засвоїть екологічні знання та усвідомить свою відповідальність щодо природного середовища і вплив на неї.

Список використаних джерел:

1. Кисельов М. М. Понятійний апарат та закони сучасної екології : навч. посіб. К. : ПАРАПАН, 2008. 184 с.
2. Білявський Г. О., Р. С. Фурдуй Основи екологічних знань : підручн. 3-є вид. К. : Либідь, 2006. 408 с
3. Тарасенко М. Ф. Філософські аспекти відношення людина природа : монографія. К. : Наукова думка, 1975. 116 с.
4. Екологічна освіта : Вікіпедія: сайт. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 30.10.2021)
5. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : сайт. URL : <http://dea.edu.ua/img/source/24122015.pdf> (дата звернення: 30.10.2021)

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.** *д-р екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Недбайло І.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

В сучасному бурхливому світі функціонування платіжних систем вийшло на новий рівень. Поява електронної системи обміну даних призвела до виникнення нових шляхів здійснення обігу коштів. Внутрішні та транскордонні фінансові платежі з використанням електронної готівки неухильно зростають, чому сприяє науково-технічний прогрес і розвиток фінансової системи світу.

Зазначене потребує безпеки не лише окремих осіб, але й всієї фінансової системи кожної країни світу.

Питання електронних грошей у своїх працях детально вивчала велика кількість українських вчених, серед яких: І. С. Кравчук [1], О. О. Махаєва[2]. Але, все ж таки, впровадження електронних грошей потребує подальших наукових розробок.

Нами встановлено, що сьогодні електронні гроші являються найбільш поширеним і найпростішим способом розрахунку в будь-якій країні світу. Відповідно до сучасних технологічних умов, електронні гроші функціонують на основі карток та новітніх програм.

Електронні гроші являють собою грошові зобов'язання емітента в електронному вигляді, які знаходяться на електронному носії (картці) у розпорядженні користувача. Такі грошові зобов'язання повинні фіксуватися і зберігатися на електронному носії, випускатися емітентом, якщо отримали грошові кошти від інших осіб у обсязі не меншому ніж емітована грошова вартість, прийматися як засіб платежу іншими організаціями [3].

Розвиток системи електронних платежів історично характеризується появою двох основних факторів, а саме: поступовим звуженням процесу використання паперових грошей або платіжних документів, і розвитком науково-технічного прогресу, що передував збільшенню можливостей розвитку фінансової системи світу.

У нашій країні електронні гроші займають особливе положення, оскільки на даний момент у нас дуже низький рівень персональних банківських послуг, тому електронні гроші є єдиним поширеним способом безготівкових розрахунків для дуже великої кількості користувачів.

Завдяки інтернету та мобільним пристроям власник електронного гаманця має можливість зручно та без будь-яких проблем здійснювати фінансові платежі з будь-якого місця та з мінімальним використанням часу на це, проте, ключовою вимогою постає доступ до інтернету.

Однією з ключових переваг є можливість роботи в режимі online для платника та одержувача коштів, адже в наш час, це досить вагома перевага в здійсненні фінансових платежів [4].

Нами виявлені і недоліки електронної системи грошових коштів. Як і будь-яка система, що несе в собі не лише високу вартість, а й змогу контролювати фінансову систему світу, електронна система стає головною метою для багатьох хакерських атак. На жаль, якою надійною не була б система захисту, завжди буде існувати протидія такій системі.

Слід зазначити, що серед сучасних електронних платіжних систем існує така, яка поки що має надійний захист від хакерських атак. Цифрова валюта – криптовалюта завдяки швидкому генеруванню конкретного коду серед великої кількості інших кодів, поки що не здатна стати об'єктом нападу хакерських атак. Адже, щоб зламати подібну систему потрібно потужне програмне забезпечення, здатне здійснювати мільярд операцій в 0,1 секунди.

Отже, поява електронних грошей викликана бурхливим розвитком науково-технічного прогресу. Зручність та швидкість використання робить їх ледве не часто використовуваними платіжними засобами у світі. Проте в нашій країні, застосування у розрахунках електронних форм грошей відбуваються ще, на жаль, доволі повільними темпами. Вважаємо, що необхідно здійснювати подальші дослідження як розвитку електронних форм грошей, так і системи електронних розрахунків.

Список використаних джерел:

1. Кравчук І. С. Особливості емісії та обігу електронних грошей в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 8. С. 263–271.
2. Махаєва О. Електронні гроші: стан європейського ринку та його регулювання. Вісник Національного банку України. 2006. № 8. С. 30–34.
3. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/118.pdf (дата звернення 03.10.2021)
4. Міжнародний досвід застосування електронних платіжних систем в Україні. Економічний аналіз в діяльності банківських установ. 2018. Том 28 № 3. С. 151. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1549> (дата звернення 06.10.2021)

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Романенко А.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

БІЗНЕС-ІДЕЇ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах банківські установи, державні контролюючі органи застосовують для здійснення операцій як юридичними так і фізичними особами електронний цифровий підпис (ЕЦП), який за правовим статусом прирівняний до власноручного підпису або печатки [3]. Для громадян України запущено і введено в дію електронний цифровий портал «Дія» - ресурс для створення цифрової держави (Дія — це взаємодія «Держава і я») [1].

Навчальний процес у школах, закладах вищої освіти та у інших начальних закладах в умовах пандемії, спричиненої розповсюдженням коронавірусу SARS-CoV-2, протягом останніх двох років був змушений перейти в онлайн простір з використанням Google Class Room, ZOOM, що розширює можливості освітньої діяльності і загартовує навички самостійного опрацювання інтернет-ресурсів у майбутніх фахівців [4].

Медицина у розрізі надання електронних направлень для відвідування лікарів, електронних рецептів для одержання ліків і електронних лікарняних для оплати непрацездатності також перейшла на електронно-модифікований простір обміну інформації [4].

Сьогодні для розвитку економіки, окрім інноваційних процесів присутня велика варіація стартап-проектів до практичного провадження. Проте, будь-які нововведення неможливі без певних (а іноді і значних) капіталовкладень. Так, яскравим прикладом можна вважати діяльність компанії Tesla Inc. (до 1 лютого 2017 року - Tesla Motors) - американська автомобільна компанія - стартап із Кремнієвої долини, що зробила прорив у сфері розробки, виробництва та забезпечення електричних автомобілів, а також елементів живлення та зберігання електричної енергії. Проте, поряд з амбітною метою – масово випускати електрокари, засновники зіткнулися з проблемами: брак коштів на організацію виробництва; відсутність великих партнерів серед автоконцернів; відсутність унікальних технологій [5].

У закордонних бізнес-одиниць набули популярності бізнес-акселератори, що є сучасною формою ведення бізнесу, яка дозволяє своїм клієнтам — підприємцям-початківцям розвинути власне стартап-підприємство через освіту, наставництво та фінансування. Це своєрідна модель ведення бізнесу, спосіб отримання доходу для власників бізнес-акселераторів. Поряд із бізнес-інкубаторами бізнес-акселератори входять до екосистеми стартап-підприємств — інституту, який поєднує наукові установи, малий і середній бізнес, венчурний капітал, відповідні нормативно-правові акти. Від бізнес-інкубаторів бізнес-акселератори у першу чергу відрізняються термінами взаємодії із клієнтами. Тривалість послуг акселератора обмежується, як правило, трьома

місяцями. Практика свідчить, що фірми знаходяться в інкубаторах від одного до п'яти років. Учасники бізнес-акселераторів на відміну від бізнес-інкубаторів розподіляються за групами, відомими як когорти (від англ. «cohort»), відповідно до своєї програми. Засновники підприємств стають дуже близькими до інших у своїй когорті, допомагаючи та мотивуючи один одного під час програми. Практика бізнес-інкубаторів свідчить про те, що підприємці рідко користуються всіма доступними порадами. Консультації зазвичай пропонуються за плату професійними постачальниками сервісних послуг, такими як бухгалтери та юристи. З іншого боку, інтенсивне наставництво та освіта — основа акселераційних програм і часто є основною причиною того, що підприємства обирають саме такий шлях свого розвитку. Програми бізнес-акселераторів завершуються «демонстраційним днем», де кожен стартап у когорті представляється інвесторам. Засновники зазвичай виступають із презентацією, яка містить від 15 до 20 слайдів, що стисло описують найважливіші аспекти бізнесу [6].

Висновок. Україна поступово переходить в онлайн простір з використанням сучасних технологій, що спонукають до розвитку економіки. На основі цього, серед інших суспільних проблем суттєво загострюються питання кібербезпеки, коли кризові ситуації традиційно викликають активізацію різноманітних хакерських угруповань.

Список використаних джерел:

1. Офіційний портал державних послуг онлайн «Дія». URL: <https://diia.gov.ua/> . Дата звернення (12.10.2021)
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. Дата звернення (12.10.2021)
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> . Дата звернення (12.10.2021)
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> .Дата звернення(12.10.2021)
5. Tesla. URL: https://www.tesla.com/en_EU/about. Дата звернення (12.10.2021)
6. Спориш. К. Бізнес-акселератори в Україні та світі. URL: <https://buduysvoe.com/publications/biznes-akseleratory-v-ukrayini-ta-sviti> (дата звернення: 28.10.2021) .

Науковий керівник: **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Семенюк А.І.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

За умов, які склалися через запровадження карантинних обмежень, малі та середні суб'єкти господарювання почали стрімко скорочуватися через неспроможність сплачувати заробітну плату, податки тощо. Держава не залишилася осторонь і внесла в законопроект програму «Доступні кредити 5-7-9%» для підтримки і розвитку українських суб'єктів господарювання. Кредитування під низькі відсотки допоможуть підприємствам покращити свій стан.

Термін кредит має багато значень у фінансовому світі, але зазвичай визначається як договірна угода, в якому позичальник отримує грошову суму або щось цінне і виплачує кредитору пізніше, як правило, з відсотками [3].

Карантин, який розпочався в 2020 р. значно вплинув на всю сферу нашого життя, не виключаючи й сферу бізнесу. Як показують дослідження, кількість суб'єктів господарювання в Україні зменшилася. Причиною цього є збитки, які підприємства зазнали від введення карантинних обмежень внаслідок пандемії. Варто зазначити, що 6% суб'єктів господарювання припинили працювати в перший місяць карантину (березень 2020 року). Третина власників підприємств зазначили, що їхні доходи зменшилися протягом березня - квітня 2020 р. на 90-100 відсотків. Багато працівників залишилися без місця роботи. Карантинні заходи дуже негативно вплинули на економіку держави, малий і середній бізнес. Протягом 2020 р. значно зменшилася кількість суб'єктів господарювання, що почали функціонувати, у середньому на 20 відсотків [2]. За таких не передбачених умов український Уряд підтримав законопроект, щодо підтримки суб'єктів господарювання, та запровадив кредитування малого бізнесу за програмою «5-7-9 відсотків».

Відповідно до цієї програми умови для кредитування 5 відсотків:

- для суб'єктів господарювання, в яких річний дохід не перевищує 50 млн грн;
- за умов прийняття на роботу не менше 2 працівників протягом 1 кварталу;

Відповідно до цієї програми умови для кредитування 7 відсотків:

- для суб'єктів господарювання, в яких річний дохід не перевищує 50 млн грн;
- за кожного нового співробітника відсоткова ставка буде зменшуватись на 0,5% річних, але не менше 5% річних.

Відповідно до цієї програми умови для кредитування відсотків:

- для суб'єктів господарювання, в яких річний дохід перевищує 50 млн грн;
- за кожного нового співробітника відсоткова ставка буде зменшуватись на 0,5% річних, але не менше 5% річних [5].

Метою цієї програми є: компенсація суб'єктам господарювання частину кредитного навантаження. Тобто, чим більше підприємство створює нових робочих місць, тим більшу компенсацію воно отримає. Варто зазначити, що 23 банки України взяли участь у зазначеній програмі [6].

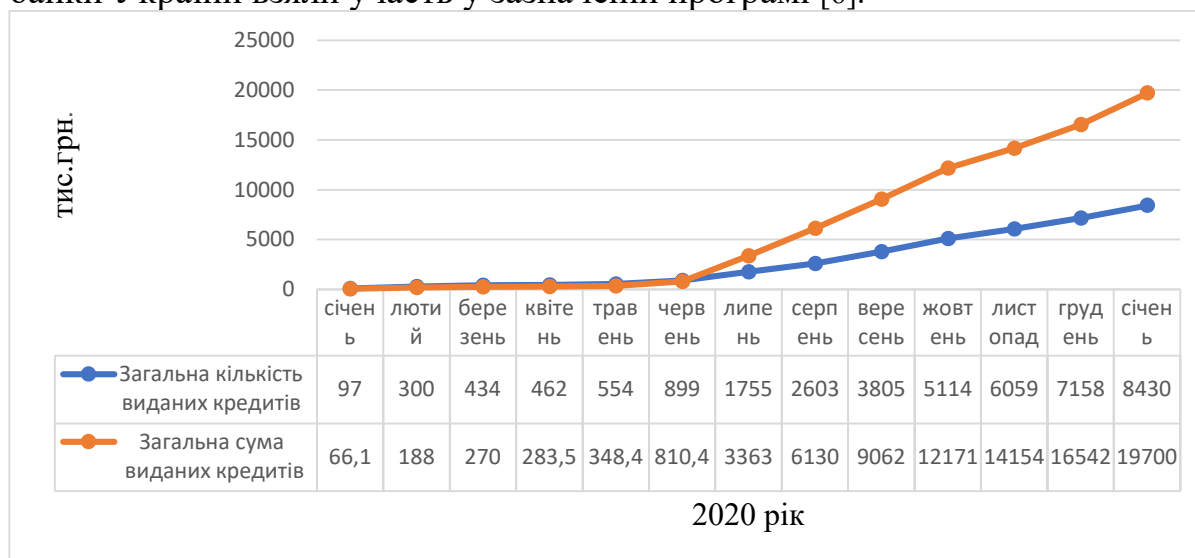

Рисунок 1 – Програма «Доступні кредити 5-7-9 відсотків» за 2020 рік

Джерело: побудовано на основі матеріалів [7]

Не зважаючи на успіх цієї програми, отримати кредит за програмою «5-7-9%» не так легко. Причини цьому є: складна бюрократична процедура, недостатньо кредитоспроможності, а також невідповідність певним критеріям. Завдяки цій програмі близько 200 тис. українців отримали та зберегли свої робочі місця [7].

Отже, програма «Доступні кредитів 5-7-9%» має за мету спрощення доступу суб'єктів господарювання до банківського кредитування з метою реалізації інвестиційних проєктів, допомога суб'єктам господарювання покращення стану в умовах пандемії, збільшення обсягів виробництва, створення нових робочих місць.

Список використаних джерел:

1. Програми підтримки бізнесу. Міністерство охорони здоров'я України : офіційний сайт. URL : <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu> (дата звернення: 26.09.2021 р.).
2. Малий бізнес в умовах пандемії COVID-19 : правове регулювання фінансової підтримки державою. Національна Асоціація Адвокатів України. URL : <https://unba.org.ua/publications/print/5792-malij-biznes-v-umovah-pandemii-covid-19-pravove-regulyvannya-finansovoi-pidtrimki-derzhavoyu.html> (дата звернення: 26.09.2021 р.).

3. Credit : Investopedia. URL : <https://www.investopedia.com/terms/c/credit.asp> (дата звернення: 26.09.2021 р.).
4. Кредит під 0% під час карантину – це реальність. Як це працюватиме : Укрінформ. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3007502-kredit-pid-0-pid-cas-karantinu-ce-realnist-ak-ce-pracuvatime.html> (дата звернення: 26.09.2021 р.).
5. Доступні кредити 5-7-9%. URL : <https://5-7-9.gov.ua/> (дата звернення: 26.09.2021 р.).
6. Державна програма компенсації : ПриватБанк. URL : <https://privatbank.ua/business/5-7-9> (дата звернення: 26.09.2021 р.).
7. Слово і діло аналітичний портал «Програма 5-7-9%: скільки кредитів видали за останній рік». URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/02/09/infografika/biznes/prohrama-5-7-9-skilky-kredytiv-vydaly-ostannij-rik> .

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.** *д-р екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Сидорова С. Р.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ В УКРАЇНІ

Земля – це основне багатство країни, яке перебуває під її охороною. Зокрема, для сільської місцевості, земля – це загальний засіб праці й основний засіб виробництва.

Починаючи з 1991 р., коли Україна здобула незалежність, розпочалось розпаювання земель. Завдяки цьому, жителі сіл почали отримувати певні ділянки земель.

Протягом 1993-1999 рр. відбувалося розпаювання земель, це пов'язано з тим, що керівництво країни заборонило колективні господарства, завдяки чому, почали розвиватися СТОВ (сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю), фермери і сільськогосподарські товаровиробники. Розмір земельного паю залежав від кількості ріллі у колективному господарстві й кількості мешканців села. У цьому ж році, мешканці сіл почали отримувати майнові паї, відбувся майновий розподіл колективного господарства. До цих паїв входили: ферми, сільськогосподарська техніка, будівлі, складські приміщення, сільськогосподарський інвентар для обробітку землі.

Після отримання майнових паїв, люди об'єднувалися в так звані групи, для того щоб допомогти один одному в обробітку земельних ділянок. Адже у деяких не було складів, в інших не було сільськогосподарської техніки і таким чином, об'єднуючись в групи, вони допомагали і собі, й іншим. Ті люди, які не могли займатися обробітком землі, по будь-якій причині, могли скласти договір

оренди з фермерами на довгострокове чи короткострокове користування своїх земель і отримувати за це певну суму коштів.

З роками, аграрний сектор, його прибутки збільшувалися і селяни почали купувати більш нову техніку для обробітку земель, працювали самі на себе, а також, звертали увагу на якість посівного матеріалу. Для цього сільськогосподарські інститути, які підпорядковані академії аграрних наук, почали виводити нові сорти пшениці, проса, ячменю, соняшнику, кукурудзи, сої, гороху та інших посівних матеріалів. Для того, щоб фермери чи сільськогосподарські товаровиробники могли оцінити і наочно побачити ті чи інші сорти, сільськогосподарські інститути або сільськогосподарські підприємства, які їм підпорядковані та відносяться до академії аграрних наук, проводять семінари або «Дні поля», де виставленні демонстраційні ділянки сільськогосподарських культур (частіше всього такі заходи проводяться перед збиранням врожаю в червні місяці). На цих заходах працівники сільських господарств, вибирають для себе кращі сорти сільськогосподарських культур і тим самим підвищують врожайність та дохідну частину в своєму сільськогосподарському підприємстві. Зі свого доходу, який отримують фермери відбувається відрахування у місцевий бюджет кошти для розвитку соціальної та культурної сфери в сільській місцевості. Наприклад: ремонтуються дороги, розвиваються школи, дитячі садки, будинки культури, спортивні майданчики тощо.

Вагомий вплив на розвиток сільської місцевості здійснюють податки:

1. Податок на прибуток підприємств – це податок, що стягується з юридичних осіб, який змінюється залежно від відповідного доходу або прибутку (основна ставка податку – 18 відсотків). Наприклад, за 2021 р. до державного бюджету надійшло 97969,0 млн грн за цим видом податку.

2. Земельний податок – обов'язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та паїв, а також постійних землекористувачів (ставка податку – не більше 3% від нормативної грошової оцінки ділянки). Так, за січень-квітень 2020 р. до місцевих бюджетів України надійшло 8041,2 млн грн земельного податку.

Отже, аграрний сектор розвивається уже багато років і демонструє свою ефективність. У сільській місцевості це дуже актуальна тема, так як, там більша частина населення займаються фермерським господарством і ця праця приносить користь не тільки фермерам, а й сільській місцевості в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення : 25.10.2021 р.).
2. Земельний податок : Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA (дата звернення : 25.10.2021 р.).

3. Сайт для агрономів URL : <https://superagronom.com/news/3795-mijnarodni-dni-polya-v-ukrayini-proydut-20-22-cherwnya> (дата звернення : 25.10.2021 р.).

Науковий керівник: **Лункіна Т. І.** *д-р екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Стіба Т. Ю.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Стрімка зміна середовища функціонування суб'єктів господарювання, систематичні сплески ділової активності та економічні спади призводять до ускладнення фінансових взаємовідносин на всіх рівнях, в тому числі і всередині організацій. Особлива увага має приділятися питанням організації внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності, що сприятиме раціональному та своєчасному вирішенню стратегічних і тактичних завдань підприємства.

Важливо відзначити, що дефініція «внутрішній контроль» на сьогодні досить широко досліджена. Зокрема, контроль трактується у різних джерелах як: процес; цілеспрямовано здійснювана діяльність; сукупність реалізованих заходів. На сучасному етапі категорія внутрішнього фінансового контролю розширює свої межі. Вона розглядається у тісній інтеграції з питаннями комплексного управління організацією, реалізації її стратегії, побудові внутрішньої корпоративної структури, вирішення приватних завдань фінансового управління (таких як – мінімізація фінансових ризиків та запобігання банкрутству).

На всіх рівнях фінансових взаємовідносин незалежно від форми та виду фінансовий контроль передбачає наявність суб'єктів та об'єктів контролю, порівняння отриманих фінансових результатів із плановими або законодавчо закріпленими показниками та застосування заходів щодо усунення виявлених порушень. Контроль, здійснюваний у межах і з ініціативи організації, у різних джерелах називають внутрішнім, внутрішньогосподарським, корпоративним. Контрольні заходи, які проводяться з ініціативи самого суб'єкта господарювання, можуть переслідувати широкий спектр цілей залежно від розуміння сутності внутрішнього контролю, застосовуваних методів, а також результативності діяльності контролюючих підрозділів.

Внутрішній контроль усередині підприємства у сучасних працях зарубіжних вчених розглядається з різних позицій. Так, сучасні іноземні

дослідження у сфері внутрішнього фінансового контролю можна розділити на два напрями. Представники першого напрямку фокусуються на вивченні причин виникнення проблем внутрішнього контролю та основних характеристик компаній зі слабкою системою внутрішнього фінансового контролю. Другий напрям ґрунтується на дослідженні наслідків недосконалостей системи фінансового контролю підприємства, серед яких оцінюється реакція ринку цінних паперів, фінансовий результат діяльності та вартість капіталу [1, с. 322-325]. Особлива увага приділяється можливості застосування комплексного контрольного інструменту у фінансовій сфері з метою мінімізації фінансових ризиків та досягнення планових показників стратегічного менеджменту [2, с. 589-593].

Внутрішній фінансовий контроль досліджується деякими авторами (А. Ferreira, D. Otley; R. Ryan Harley, A. Trahan Emery) з погляду одного з елементів цілісної системи управління ефективністю підприємства. Побудова такої системи обов'язково передбачає виділення ключових показників контролю, зокрема фінансових показників. Аналіз конкретних фінансових результатів діяльності та їх порівняння з плановими показниками має свою специфіку для різних рівнів оцінки (рівень підрозділу, окремої господарської одиниці, групи компаній) та функціональних підсистем [3, с. 267-273; 4].

Незважаючи на наявність різних точок зору, нині одним із провідних підходів до вивчення питань внутрішнього контролю є системний підхід. Зіставлення теоретичних аспектів контролю та практичних особливостей його здійснення дозволяє зробити однозначний висновок про те, що реалізація контрольної функції повинна мати регулярний і структурований характер, переслідувати конкретно зафіксовані цілі та завдання, досягнення яких можливе лише з використанням певних, відповідних ситуації методів.

Важливо врахувати і той фактор, що у сучасному економічному середовищі, яке стрімко трансформується, суб'єкти господарювання спрямовують зусилля на пошук нестандартних підходів до управління своїми фінансами для досягнення найкращих результатів діяльності. У зв'язку з цим формуються нові напрями внутрішнього контролю. При цьому значну увагу приділяють цільовим показникам, досягнення яких забезпечить керівництву підприємства отримання додаткових економічних вигод.

Зазначимо, що специфічні елементи системи внутрішнього контролю напрямку залежать від особливостей функціонування конкретних суб'єктів господарювання. До таких особливостей можна віднести: характерні риси середовища функціонування; вплив певного набору внутрішніх та зовнішніх факторів; внутрішню структуру організації; галузеву специфіку у процесі побудови внутрішньої контрольної системи. Відтак, система контрольованих показників фінансових результатів діяльності відрізнятиметься у кожному підприємстві.

Отже, внутрішнє фінансове середовище підприємства трансформується відповідно до сучасних економічних тенденцій, у зв'язку з чим виникають нові

напрями розробки та вдосконалення методичних підходів у проведенні внутрішнього контролю. Врахування системного підходу, а також цільових показників ефективності при проведенні внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності дозволить вивести його на новий якісний рівень та сприятиме досягненню стратегічних і тактичних завдань підприємства.

Список використаних джерел:

1. Ghosh Alope, Lee Yong Gyu. Financial Reporting Quality, Structural Problems and the Informativeness of Mandated Disclosures on Internal Controls. *Journal of Business Finance & Accounting*. 2013. Vol. 40. Issue 3/4. P. 318-349.
2. Dănescu T., Prozan M., Prozan R. D. Perspectives regarding accounting – corporate governance – internal control. *Procedia Economics and Finance*. 2015. Vol. 32. P. 588-594.
3. Ferreira Aldónio, Otley David. The design and use of performance management systems: An extended framework for analysis. *Management Accounting Research*. 2009. Vol. 20. P. 263-282.
4. Harley R. Ryan, Emery A. Trahan. Corporate Financial Control Mechanisms and Firm Performance: The Case of Value-Based Management Systems. *Journal of Business Finance & Accounting*. 2007. Vol. 34. Issue 1/2. P. 111-138.

Науковий керівник: **Мельник О. І.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Баришевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Бабенко А.В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ ЗА УМОВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах інтеграції України до європейського і світового фінансового простору стабільність у забезпеченні держави продовольчою, економічною і енергетичною безпекою визначає стійкість розвитку вітчизняного суспільства. Звертаючи увагу на те, що ключовим елементом функціонування економіки країни є банки, які перерозподілять фінансові ресурси та стимулюють підвищення рівня економічних процесів, стабільний і безпечний розвиток країни перебуває у прямій залежності від успіху трансформації традиційних послуг за допомогою технологій, переорієнтація застарілих бізнес-моделей на динамічний і безпечний процес сьогодення. У зв'язку з цим, вітчизняний

банківський сектор, як і інші види діяльності, перебуваючи під впливом різноманітних форм і методів інформаційних і цифрових технологій, повинен забезпечити належний рівень глобалізації і дистанції банківських послуг. Тому уже сьогодні актуальним є ефективне впровадження новітніх технологій, що допоможуть підвищити рівень задоволеності споживачів банківськими продуктами у тандемі з забезпеченням розвитку фінансової сфери країни.

Тема дослідження знайшла своє відображення у працях таких вчених як: А. Гуляй, С. Гуляй [3], О. Крухмаль [4] та ін. У публікаціях науковців закладено теоретичну основу проблематики трансформаційних процесів у світовій і вітчизняній фінансово-банківській системі. Однак, наукова теоретико-методологічна основа у сфері екологізації банківських установ є відсутньою, немає чітких програмних дій, які б були спрямовані на практичну реалізацію концепції сталого розвитку банківської бізнес-моделі на різних рівнях. Отже, тема дослідження є актуальною і потребує подальшого дослідження.

За даними Boston Consulting Group (BCG) протягом останнім п'яти років близько 30% виручки світового традиційного корпоративного банкінгу буде отримано виключно через цифрові канали [1]. Революція у сфері фінансів стартувала через високотехнологічні стартапи, функціонування яких порівняно з традиційними великими банками є кращим, швидшим і дешевшим у кредитуванні, платежах і управлінні капіталом. Дане явище актуалізувало необхідність вітчизняних банків до цифровізації своєї діяльності шляхом радикальної зміни бізнес-моделі, основною метою якої стало зміцнення конкурентних позицій і забезпечення стратегічних переваг.

Основними чинниками конкурентоспроможності банківських структур в сучасних умовах глобального простору стали [2]: автоматизація бізнес-процесів; рівень розвитку каналів самообслуговування (сервіси та функції, доступні в цифрових каналах); швидкість операцій (оффлайн, онлайн, в режимі реального часу); рівень розвитку управління даними (data management), включаючи машинне навчання (machine learning), data governance; доступність сервісів 24/7; швидкість змін, час виведення на ринок (time-to-market).

Нові гравці і учасники фінансового ринку створюють бізнес-моделі, які радикально відрізняються від моделей традиційного бізнесу [4]: FinTech (P2P, FX, краутфандинг, криптовалюта та блокчейн), необанк (здійснення банківського і платіжного сервісу без традиційної інфраструктури банківських відділень, краутфандинг та мікрокредитування), глобальні або локальні технологічні гіганти, що позиціонуються на існуючій мережі клієнтів і величезній кількості даних потужно впливають на ринки, які виходять.

FinTech є тим сегментом динамічного розвитку, функціонування якого відбувається на перетині секторів фінансових послуг і технологій, інноваційних підходів до продуктів та послуг. В Україні FinTech перебуває на стадії розвитку та налічує більше 100 компаній з різним ступенем зрілості, 58% яких засновано протягом останніх трьох років. Про активний розвиток FinTech-середовища в Україні свідчить взаємодія великих банків України, зокрема Ощадбанку,

Укргазбанку, Райффайзен банку Аваль, Альфа-банку, Укрсиббанку, ПУМБ, ОTR bank та Мегабанку з FinTech – кампаніями, 63 % яких фінансуються виключно за свій рахунок і стільки ж - пройшли точку безбитковості [3]. Основними напрямками їх роботи є: платежі та грошові перекази, технології та інфраструктура, кредитування, маркетплейси, іншуртех, діджитал і необанки, управління фінансами, мобільні гаманці, блокчейн, криптовалюти, RegTech тощо.

Таким чином, у процесі дослідження з'ясовано, що однією з основних перспектив практичної реалізації концепції стійкого розвитку суспільства в Україні є формування індивідуальної екосистеми банками. Український платіжний ринок перебуває на етапі адаптації вітчизняних інструментів до європейських стандартів та інтеграції нових платіжних рішень. У зв'язку з цим розвиток вітчизняної платіжної інфраструктури потребує модернізації СЕП, переходу на міжнародні стандарти (ISO 20022 та IBAN), популяризації НПС ПРОСТІР і системи ідентифікації громадян BankID; посилення комунікативної взаємодії між учасниками ринку і створення платформи для обговорення і реалізації новітніх Фінтех-рішень в платіжному просторі України.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <http://reports.weforum.org/>
2. Баришевська І. В., Москаленко Н. М. Розвиток банківських екосистем в умовах цифрової економіки. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/> (дата звернення: 20.10.2021).
3. Гулей А. І., Гулей С. А. Цифрова трансформація вітчизняного банківського середовища в умовах розвитку фінтех-екосистеми. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/ujae_2019_r01_a01.pdf (дата звернення: 20.10.2021).
4. Крухмаль О. В. Розвиток банківського бізнесу в умовах цифрової економіки. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/100.pdf (дата звернення: 20.10.2021).

Кассабян І.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

СУТНІСТЬ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У будь-якій країні, аудит є елементом її фінансово-економічної системи, що визначає його зміст і функції. Аудиторська діяльність в Україні регулюється Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», іншими нормативно-правовими актами та міжнародними стандартами аудиту.

Аудит фінансової звітності - аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної

думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [1].

Послугами фінансового аудиту сьогодні користується велика кількість суб'єктів господарювання, тому що дана перевірка надає вагому допомогу в формуванні облікової та бухгалтерської політики підприємства, сприяє забезпеченню стабільності роботи бухгалтерського обліку. Мета фінансового аудиту – виправлення і усунення значних перекручень у фінансовій звітності. До викривлень відносять різного роду відсутню або неправильну інформацію, яка може привести до великих розбіжностей і змінити сприйняття фінансового стану досліджуваного підприємства.

Перевага фінансового аудиту полягає в тому, що на законодавчому рівні він не є обов'язковим для підприємств, проте все ті підприємства, які хочуть мати об'єктивну інформацію про власний фінансовий стан, його замовляють.

При проведенні перевірки ведення бухгалтерського обліку аудитори, перш за все, перевіряють: правомірність здійснених фінансових і господарських операцій по формальному критерію, критерієм законності, принципу цільового характеру бюджетних коштів; правильність відображення їх у балансі у відповідних сумах; відображення фінансових і господарських операцій (по доходах і видатках) і фактів господарської діяльності саме в тих облікових періодах, коли вони мали місце; відповідність розкриття, класифікації та опису елементів обліку в нормативних правових документів в області бухгалтерського обліку, а також облікову політику об'єкта контролю [4].

Для підтвердження достовірності звітності аудитори повинні визначити, чи вчасно об'єктом контролю проводилася інвентаризація майна і зобов'язань, під час якої перевірялися і документально підтверджені їх наявність, стан і оцінка.

Залежно від результатів оцінки ефективності системи внутрішнього контролю і аудиту об'єкта контролю аудитори можуть скорегувати в відповідну сторону зміст і обсяг контрольних процедур, необхідних для досягнення цілей контрольного заходу.

Виявлені в ході перевірки помилки і спотворення необхідно згрупувати в залежності від їх суттєвості і значущості. Тому аудитори, виходячи з результатів оцінки, повинні здійснювати процедури контролю таким чином, щоб забезпечити достатню впевненість в тому, що будуть виявлені істотні для звітності викривлення, які є результатом навмисних дій.

Завершальна стадія фінансового аудиту включає узагальнення і оцінку результатів перевірки правильності ведення бухгалтерського обліку, виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів, а також складеної фінансової звітності [2].

Після проведення процедури фінансового аудиту підприємство отримує не тільки аудиторський висновок, в якому висловлюється думка аудитора про достовірність фінансової звітності бухгалтерії, але також і детальний звіт про

всі недоліки у фінансовій діяльності підприємства, а також рекомендації для того, щоб ці недоліки виправити.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Л. О. Роль аудиторської перевірки в оцінці фінансового стану підприємства. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 1(2). С. 41-47.
2. Даценко Г. В. Проблеми оцінювання фінансового стану підприємств за результатами аудиторської перевірки. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2020. Вип. 5. С. 29-33.
3. Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
4. Коцеруба Н. В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 27(1). С. 78-83.

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Леденчук М.Д.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник - **Бурковська А.В.**,
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ДОЦІЛЬНІСТЬ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Мета діджиталізації - надати економіці можливість для переходу на більш високий рівень розвитку України, збільшити та покращити прозорість і загальну ефективність механізмів економічних процесів. Під поняттям діджиталізації ми розуміємо цифровізацію різноманітних інституцій. Розвиток діджиталізації в Україні, на жаль, набагато повільніший, ніж у розвинених країнах світу. Але перші кроки до цифровізації вже зроблені. Ми погоджуємось з точкою зору Короля С. і Польовика Є. [1] щодо рушійної сили цифрової економіки в Україні для збільшення обсягів ВВП і покращення рівня життя населення. Використання цифрових технологій кожним сектором економіки надасть можливість країні швидкого, якісного і ефективного розвитку. На сьогоднішній день дану проблему досліджують вітчизняні вчені, серед яких:

Абакуменко О., Грибіненко О., Гудзь О., Дубина М., Козлянченко О., Король С.[1], Лазоренко Т., Лігоненко Л., Польовик Є.[1], Устенко М., Федюнін С. та інші.

Про перший комплексний крок у розвитку цифрової економіки в Україні свідчить прийняття Кабінетом Міністрів України закону №67-р від 17 січня 2018 року «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 — 2020 роки». Найефективніший метод для благополучного розвитку економіки полягає саме в застосуванні різних ІТ-технологій у будь-яких сферах діяльності, а також стимулювання економіки та залучення інвестицій, поглиблення співпраці з більш розвиненими країнами у цифровій сфері.

Оптимізація роботи держорганів та мінімізація рівня бюрократії в державному секторі країни досягається з допомогою впровадження цифрових додатків та інших розробок.

Асоціацією українських науковців та підприємців в грудні 2018 року було розроблено «Стратегію розвитку індустрії 4.0», де пояснюється вся сутність цифрової трансформації і міститься цілий ряд не тільки цікавих, але й важливих стратегічних обґрунтувань та положень.

Однією з головних переваг діджиталізації ми вважаємо зниження тіньової економіки, збільшення ефективності та прозорості як державних, так і приватних операцій, що відбуваються за рахунок зменшення готівкових розрахунків. При цьому збільшуються можливості контролю та обліку здійснюваних операцій.

Необхідність діджиталізації економіки України зумовлена бажанням людства спростити та прискорити роботу з великими базами даних, забезпечити автоматизацію усіх видів діяльності, поліпшити бізнес і покращити роботу з клієнтами.

Для здійснення діджиталізації економіки в Україні доцільна потужна підтримка з боку держави, а також набуття та вільне володіння цифровими навичками і постійне поліпшення професіоналізму відповідних структур. Вважаємо, що це призведе до докорінної трансформації робочих процесів в умовах «оцифрування» і виведе Україну на більш високий рівень економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Король С., Польовик Є. Діджиталізація економіки як фактор професійного розвитку. *Modern Economics*. Випуск №18, 2019 р. С.67-73. URL: <https://inlnk.ru/84gA4> (дата звернення 15.11.2021 р.)
2. Офіційний вебпортал парламенту України URL:<https://inlnk.ru/ZZaje> (дата звернення 15.11.2021р.)
3. I Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи». URL: <https://inlnk.ru/jEXMa> (дата звернення 15.11.2021р.)

Науковий керівник: **Бурковська А.В.**, канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Степанова В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
Товстенко М.Ю.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ДО ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

На сьогоднішній день відбувається значний розвиток інноваційних технологій та різних засобів комунікації. На основі такої інформації відбувається створення нового напрямку цифрового середовища. В сучасному світі бізнесу виникає потреба адаптації підприємств, установ та організацій до сучасних умов ринку. Більшість засобів масової інформації стають цифровими з переважною часткою електронної складової, яка задає основну тенденцію бізнес процесів.

За останні роки зросла кількість публікацій вітчизняних та зарубіжних авторів, які стосуються розв'язання проблемних завдань адаптації підприємств до умов цифрового середовища. В них ґрунтовно аналізуються питання адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища. При цьому недостатньо висвітлюються проблемні питання впливу цифрового середовища та зовнішнього середовища на діяльність окремих виробничих структур підприємства, його організаційних структур, персоналу та інших виробничо-управлінських складових.

Сьогодні показує, що найефективнішим метод спілкування між продавцем та покупцем є спілкування за допомогою сучасних цифрових та електронних гаджетів.

Але не зважаючи на таку поширену інформацію, більшість підприємств має певні проблеми під час використання цифрового середовища. На даний факт впливають такі елементи, як створені нові бізнес-моделі; різні зміни в поведінці та бажання споживачів та потенційних клієнтів; нові технології. Саме запроваджені зміни призводять до життєвої необхідності трансформувати підприємство до нових умов та вимог цифрового середовища.

Виходячи із статистичних показників, керівники бізнесу, котрі постійно покращують та інвестують у цифрові технологія займають найкращі конкурентні позиції, значно підвищують рівень доходу та базу клієнтів [2]. Найважливішою гарантією успіху є поєднання потреб бізнесу та інновацій. При цьому цифрова трансформація може бути головною конкурентною перевагою.

Але потрібно розуміти, що цифрове середовище потребує внесення певних змін у бізнес. Так як нова епоха цифрового середовища поєднує в собі зовнішні фактори та можливості, стратегічні моделі потребують перегляду.

Процес формування та впровадження стратегії повинен бути постійним, щоб адаптуватися до швидких змін у цифровому середовищі.

Також потрібно бути готовим та нести відповідальність за втрату актуальності та необхідності в певній категорії товару. Але такі дії полегшують адаптивний період та допомагають краще зрозуміти середовище бізнесу. Цифровий простір надає можливість адаптувати товари та послуги до потреб споживачів.

Цифрова трансформація та адаптація підприємства потребує від працівників певної обізнаності та активної участі у запровадженні нових шляхів, форм та технологій. Також у цьому випадку набуває значення співпраця із сторонніми суб'єктами.

Прагнення до змін має стати постійним девізом компанії. Бо якщо інноваційна ідея може зробити бізнес успішним на роки, про нього можна забути під час оцифрування. Щоб досягти успіху, потрібно постійно бути в русі [1].

Для полегшення адаптації підприємства до цифрового середовища, власник та співробітники можуть ознайомитися з перевагами для бізнесу, що в свою чергу буде мотивувати кожного працювати краще та покращувати положення підприємства в цифровому середовищі.

Перевагами використання цифрового середовища є використання нового ринку збуту, залучення більшої кількості клієнтів, скорочується час на виконання роботи та підвищується конкурентоспроможності та стійкості бізнесу в динамічному середовищі сучасного ділового світу.

Таким чином, можна зробити висновок, що адаптація підприємства до цифрового середовища повинна бути поступово без різких кроків та значних змін. Потрібно поетапно застосовувати нові технології та можливості аби якісно та ефективно використати наявні умови для покращення свого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Верховодов А. Цифрова трансформація та інновації: що це насправді? Medium. URL: <https://medium.com/@untone>. (дата звернення: 11.11.21).

2. Лазебник Л. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства. 2018. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.2.2018.69-74>. (дата звернення: 11.11.21).

Науковий керівник: **Боднар О. А.** канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції,
м. Миколаїв, 24–25 листопада 2021 р.

Технічний редактор: О.А. Боднар

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,4
Тираж 100 прим. Зам. № ____
Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.